De veldwachter van Laterveer

Rinse Koopmans van Boekeren

bron
Rinse Koopmans van Boekeren, *De veldwachter van Laterveer*. A.W. Sijthoff, Leiden 1870

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/boek014veld01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

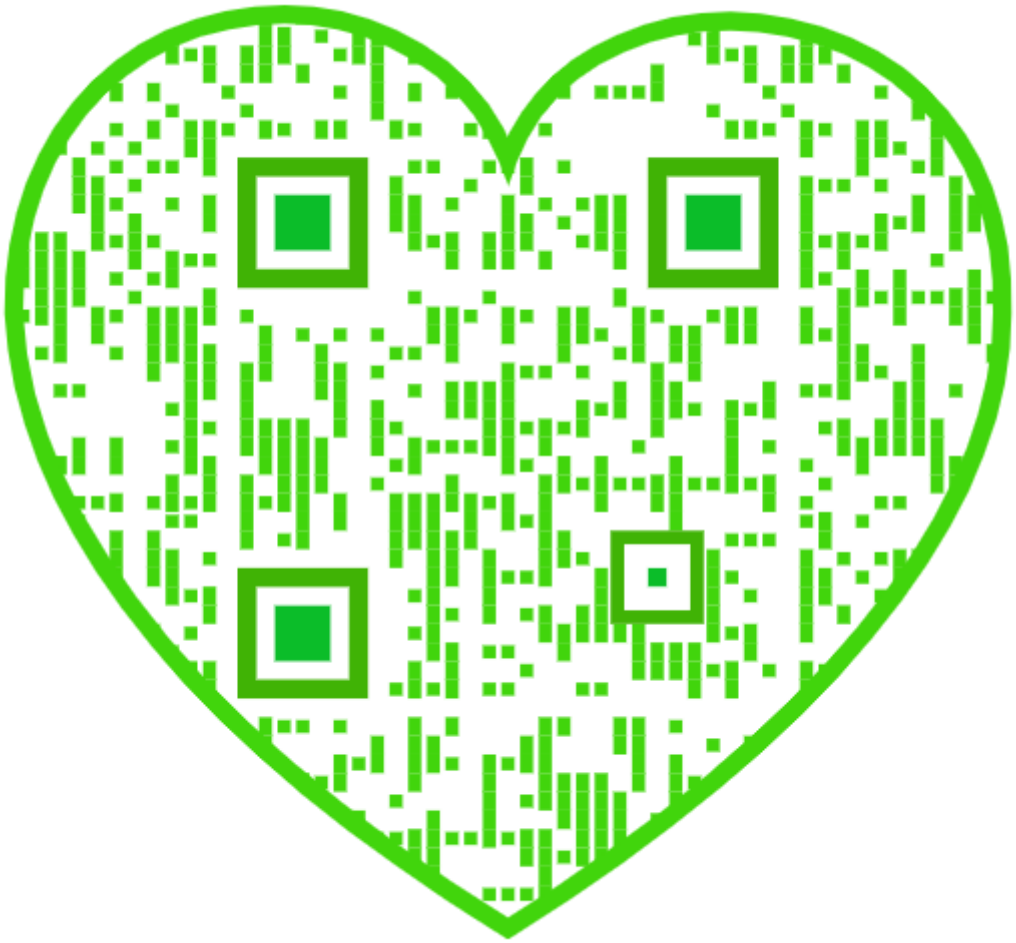

I.
Waarom mijnheer Zwart niet in zijn humeur was.

Was die mijnheer Zwart een knorrepot; iemand die minstens driemaal in de week met het verkeerde been uit zijn bed stapte, en wiens muts de vier overige dagen slechts bij afwisseling recht op het hoofd stond? Het tegendeel is waar; Zwart was een doodgoede man; ja, als er in het opschrift van dit hoofdstuk niet van zijn humeur sprake was, dan zouden wij zeggen: de heer Zwart had geen humeur. Zijn barbier zei maar ronduit: ‘De man is te goed; hij zou, van pure goedheid, zijn eigen zelfs te kort doen, want hij laat maar over zich heen loopen, en als ik mag zeggen zooals het is, dan laat hij zich ringelooren door zijn kinderen, en die zijn nu van zelf getrouwd; maar ik wou dan maar zeggen, dat hij zich daarvoor niet behoefde uit te kleeden, voordat hij naar bed gaat.’

Nu is zeker de geloofwaardigheid van een barbier twijfelachtig geworden, sedert het gelooven op gezag in het alge-

meen meer uit de mode kwam, maar, in dit geval, komt toch de getuigenis van vriend Pluis volkomen met de waarheid overeen. Zwart is een vroolijke, prettige man, die het leven van de lichtzijde bekijkt, en niet licht zijne blijmoedigheid zal verzaken.

Maar Homerus soest wel eens, zegt men, en ook de heiligen hebben hun zwakke oogenblikken, en zoo gebeurde het, dat ook papa Zwart, bij die gelegenheid, niet op zijn dreef was en vrij wat pruttelde. Daar zijn dan ook van die dingen, daar een mensch van moet zeggen: C'est plus fort que moi; dingen, waarvan het schijnt, dat de drommel er mee speelt, zoo ongelukkig vallen ze uit.

Wij zaten op het balkon van het hotel Bellevue te Dordrecht, toen wij Zwart met zijn reistaschje van de boot zagen stappen. Hij is wijnkooper, en wijnhandelaren reizen altijd veel, zooals u zeker bekend is. Mijn vriend Juliaan en ik, wij dronken daar een matig glaasje Amsterdamsch, en wenkten Zwart bij ons te komen. Hij gaf aan die noodiging gehoor, maar dronk niet mee van ons bier. Nu, dat kon hij dan ook in zijne betrekking als wijnkooper moeilijk doen. Dat ons bierdrinken echter hem zoozeer ergerde, dat hij daardoor, zooals wij eerst meenden, uit zijn humeur was geraakt, dat bleek toch later niet het geval te zijn.

'Jongen, Zwart,' zei Juliaan, 'je hadt hier gisteren moeten zijn.'

'Och praat er niet van!' riep Zwart gemelijk uit. 'Ik heb daar straks al van hooren praten. Je wilt zeggen, dat Victor Hugo hier gisteren is geweest, niet waar? en dat ik dus dien beroemden schrijver had kunnen zien, indien ik

één dag eerder gekomen was. 't Is om tureluursch te worden, je moet maar ongelukkig wezen!....'

'Ja, het is jammer, je hadt hem misschien een ankertje geellak kunnen aansmeren.'

'Neen, dat is nu maar gekheid, maar ik had zoo'n man graag eens willen zien, en als ik dat nu maar eerder geweten had, dan had ik het misschien zoo kunnen schikken, dat ik met hem reisde.'

'Ja, en wie weet, of je dan later niet een eervolle vermelding hadt gekregen in de Impressions de Voyage. Dat had je zeker in het buitenland nog wel eenige klanten bezorgd, en licht mogelijk, dat we er een nieuw merk door hadden zien geboren worden, b. v. Paulliac Victor Hugo, buiten impost *f* 28.- per anker.'

'Ja, jelui kunt goed spotten, want je hebt geen gevoel voor zulke dingen, maar ik, die zoo ontzettend graag zulk een celebriteit had willen ontmoeten, ik word ook nooit eens door de fortuin begunstigd.'

'Ik zou in uw geval der fortuin een proces aandoen, mijnheer Zwart, en mij, op zijn zachtst genomen, ten minste met haar brouilleeren, want zij schijnt u toch te negeeren, sinds je de schaapjes op het droge hebt.'

'Heb jij Victor Hugo gezien, Juliaan?' vroeg Zwart.

'Dat zal waar zijn! Ik haalde hem in, toen hij met onzen dominé naar de kerk ging.'

'Zoo, maar dan heb je hem ook maar alleen van achteren gezien.'

'Nu ja, is dat niet voldoende? Ik heb zoo vele beroemde mannen in de oogen mogen zien, dat ik nu voor de variatie

ook wel eens zoo'n vreemden oome uit een ander gezichtspunt wilde bewonderen.'

'Ja, jij ziet de menschen graag in den nek, Juliaan; dat is ook zoo. Maar welke beroemde personen heb je dan gezien?'

'Vooreerst de heeren Zwart & Comp., in wijnen en gedistilleerd; en dan verder, ik heb eens op Zomerzorg den trein afgewacht op een dag, toen de geheele Nederlandsche Letterkunde daar in den tuin wandelde. Daar waren ze letterlijk allemaal. Zij dineeren daar eens in het jaar, zooals je weet.'

'Natuurlijk. En hadt je toen iemand bij je, die je aan de meest beroemde van die heeren kon voorstellen, of je hen ten minste kon aanwijzen, en zeggen: die daar met zijn hoed is de dichter A; en die andere van daareven is professor B?'

'Wel neen ik; ik zat daar op mijn eentje.... maar van die heeren gesproken, heb ik je wel eens verteld, Zwart, hoe ik eens met Alexander Dumas gedineerd heb?'

'Neen, maar heb ik je wel eens verteld, hoe ik met de Bruid van Lammermoor op den trein gezeten heb, tweede klasse niet rooken?'

'Neen, maar dat wil ik graag eens hooren.'

'Goed, vertel jij dan maar eerst je ontmoeting met.... was het niet met Abel Tasman, dat je gedineerd hebt?'

'Neen, neen, met Alexander Dumas. En je moet niet raeenen, dat ik die historie uit mijn duim ga zuigen.'

'Neen, je zult ze wel uit de tweede hand hebben, dat begrijp ik. Nu e n f i n , ga je gang; als het verhaal ons ver-

veelt hebben wij hier gelukkig afleiding genoeg, en als je nu dat goed, en die glazen hier laat wegnemen, en een fatsoenlijk glaasje van mijn geellak hebt laten aanrukken, dan zitten wij hier goed.'

'Hebben ze hier van je geellak, mijnheer Zwart?'

'Natuurlijk, kerel,' riep Juliaan, 'anders kwam hij hier niet.'

'Neen, dat weet ik wel, maar als ik dat geweien had, zou ik geen bier besteld hebben.'

'Dat moet altijd je eerste vraag zijn,' sprak de wijnkooker; 'heb je hier ook geellak van Zwart & Comp., en als zij dan neen zeggen, dan ga je subiet weer verkassen. Maar nu voor den dag met je historie!'

Toen begon Juliaan te vertellen, en leverde mij zoo de bouwstoffen voor het verhaal, dat de lezer op de volgende bladzijden kan vinden.

II.
Gastheer en gastvrouw.

Daar wij een verhaal zullen geven, waarin veel voorkomt van een diner, zoo is het niet meer dan billijk, dat wij iets over den gastheer en de gastvrouw zeggen, te meer, omdat deze personen in tweeërlei zin hier dien naam verdienen. Zij hebben toch op dit oogenblik lógé's, en zullen daarenboven straks aanzitten met vrienden en geburen, die zij tot den maalótijd genoodigd hebben.

Wanneer wij gezegd hebben, dat ons stuk speelt op een oud kasteel in onze noordelijke provinciën, dan zal men natuurlijk vermoeden, dat de hoofdtooneelen midden in den zomer hebben plaats gegrepen, omdat iemand, die nog al bij de pinken is, wel weet, dat men anders buiten geen logé's zal hebben. Het is zoo: op buitenplaatsen komen de logé's gewoonlijk, als men ze het best kon missen, nl. in het schoone jaargetijde. Maar de gasten, met wie wij in het volgende hoofdstuk kennis zullen maken, waren in het laatst van November overgekomen. En daarom waren zij dubbel welkom op den Geuzenburg. Ik zal niet zeggen, dat zij er des zomers niet gul en goed ontvangen zouden zijn. O neen, want wat men van den burgemeester Schellinga en zijne vrouw ook moge zeggen, gastvrij waren zij in hooge mate. Maar in den winter waren de Schellinga's te meer gesteld op gasten, omdat zij dan in de lange avonden zoo dikwijls alleen moesten zitten, en daar hielden zij geen van beiden van.

Wat zouden zij ook zoo'n heelen avond uitvoeren? Lezen? Wat mijnheer betreft, hij hield niet van lezen. Je komt er niets verder mee, zei hij. Hij was voor zijn fatsoen nog lid van het leesgezelschap, maar romans en tijdschriften, meende hij, dat is altijd het oude gezeur van verliefden, die elkaar niet kunnen krijgen, en van zulke akelig brave menschen, die miskend en geknoeid worden. Om de waarheid te zeggen, zoo besloot Schellinga, ik kan er mijn hoofd niet bij houden. En nu zou ik wel eens een wetenschappelijk boek willen nemen, maar dat is mij te droog. Daar komt bij, dat ik de couranten graag bijhoud, en daaraan heb ik genoegzame lectuur voor een geheelen dag.

De heer Schellinga is eenige jaren geleden uit de Oost teruggekeerd, en heeft zijn pensioen gekregen met den rang van majoor, ofschoon hij het nooit verder dan kapitein gebracht had. Of het leven in Indië daartoe heeft bijgedragen, weet ik niet, maar zeker is het, dat Schellinga nog al op zijn gemak gesteld is, en lang geen gemakkelijke potentaat kan heeten. 't Is hoogst moeilijk het hem naar den zin te maken, en wee dengeen, die van hem afhankelijk is, en naar zijne pijpen moet dansen. Zich zelven vindt hij nog al hoog en voornaam in de wereld, en terwijl hij den burgerman vrij lomp en uit de hoogte behandelt, neemt hij ook tegenover meer deftige lieden een aanmatigenden toon aan.

Een beetje voornaamheid kon men nu wel in den heer Schellinga verdragen, want hij was de burgemeester van het dorp, en woonde op een kasteel. Maar toch een plattelands-burgemeester kon, zonder gevaar voor zijn gezag en invloed, wel wat gemeenzamer en vriendelijker geweest zijn dan Schellinga zich betoonde.

En nu mevrouw Schellinga.... ik mag wel haast permissie vragen, of ik dat mensch wel aan een fatsoenlijk gezelschap mag voorstellen, want het is een rare patrijs. De menschen daar in Stoppelbeek zeggen altijd, dat zij nog liever met den burgemeester dan met zijn vrouw te doen hebben, want, zeggen ze, als die los komt, dan zul je wat beleven. Als zij wat mooier geweest was, had zij wel eens voor amazone kunnen poseeren, want zij heeft een kloeke, krachtige gestalte, maar haar gelaat is te rood, en de trekken te grof, om haar tot model te kunnen gebruiken. Of de burgemeester haar om haar geld genomen heeft, is niet

uitgemaakt, maav 't is zeker, dat mijnheer thuis bedroefd weinig te zeggen heeft, en voor zijn vrouw tusschenbeide zoo klein wordt, dat je hem wel in een spanen doosje kunt stoppen. En toch, zij is niet kwaad, diezelfde mevrouw Schellinga, met haar bulderende stem en haar ruwe manieren. Dokter Hessels ten minste vat het nog wel eens voor haar op, als de Stoppelbeekers haar zoo bard vallen, ja, hij zegt maar kort en goed, dat mevrouw Schellinga een ruwe diamant mag heeten. Maar dan toch een diamant? ‘Ja, zeker,’ zegt Hessels, ‘en wel een van het zuiverste water, dat zou je eens zien, als hij maar geslepen was.’ E n f i n , wij moeten de menschen nemen zooals zij zijn. Die geslepene diamanten schitteren dikwijls wel heel mooi, maar dan blijkt het later, dat het geen echte steenen zijn geweest.

‘Leg die courant eens eventjes weg,’ zegt mevrouw Schellinga tot haren echtgenoot, die tegenover haar in de achterkamer is gezeten, en het Handelsblad bestudeert. ‘Leg die courant weg, want ik wou het oogenblik waarnemen, dat wij alleen zijn, daar ik het een en ander te bepraten heb, dat ik liever niet in presentie van de logé's zou behandelen.... Hoor je niet wat ik zeg? Nu, waarom blijf je dan voortlezen?’

‘Mijn lieve kind, ik ben geheel gehoor,’ zei Schellinga, ‘maar ik dacht, je waart nog pas aan de inleiding.’

‘Gekheid; ik gebruik geen inleidingen: - dat is goed voor leuteraars, die preludiums moeten gebruiken. Maar ik durf, Goddank, wel te zeggen, waar het op staat.’

‘Jawel lieve, dat is ook zoo; nu, wat heb je?’

‘Dat jaarlijksche diner, dat wij gewoon zijn te geven, moesten we dit jaar wat vroeger doen plaats hebben.’

‘Hoe bedoel je?’

‘Ik meen, dat wij het dit jaar wel in November konden geven, dan hebben onze logé's ook nog eens iets.’

‘Maar vrouwlief,’ waagde de burgemeester aan te merken, ‘zou dat wel goed zijn, om zoo af te wijken van onze gewoonte? Wij hebben dat nu eenmaal ingesteld, dat wij pas na nieuwjaar die menschen ten eten vragen, en daar moeten wij nu, dunkt mij, niet van afwijken. Ge weet, ik houd van orde.’

‘Allemaal gekheid! Wou jij de slaaf wezen.... of ja, dat moet je zelf weten; - laat ik liever vragen: wou je mij de slavin maken van een losse gewoonte, die je hebt ingevoerd? Of heb je misschien bij verzegeld contract je verbonden, dat je die lui altijd in Januari zoudt vragen?’

‘Neen, maar zie je....’

‘Nu, dus kan het heel goed gebeuren.’

‘Ja, maar mag ik nu eens eventjes iets zeggen?’

‘Je moogt zeggen wat je wilt, als het maar niet zulke zeurpraatjes zijn als daar straks. Maar stil, daar wordt geklopt.... Binnen!’

‘Mevrouw, daar is de-moeder van rooden Jan,’ zei Fenna, de kamermeid, terwijl zij zich op den drempel vertoonde.

‘De moeder van wien?’

‘Van rooden Jan; vrouw Stakkers, zal ik maar eens zeggen.’

‘Zoo; kun je dat niet wat fatsoenlijker zeggen? Omdat die jongen rood haar heeft, moet dat nu altijd wezen: roode

Jan voor en roode Jan na? Hoe zou jij het vinden, als wij eens altijd zeiden: kromme Fenna?'

'Maar mevrouw, ik ben niet krom!'

'Neen, maar dat maakt de zaak te erger, want je houdt je krom. Ik heb mij verleden Zondag nog geërgerd, zoo krom als je daar voor me in de kerk zat.... Nu maar, maak nu maar gauw dat je weg komt, en zeg dat vrouw Stakkers hier moet komen.'

Een oogenblik daarna kwam een vrouwtje binnen, armoedig gekleed, en met een bedrukt en bedroefd gelaat. Het goede mensch had ook reden om bedrukt te wezen, want haar oudste jongen Jan, de eenige, die zijn kost kon verdienen, en nog wat aanbracht in de huishouding, die jongen was van morgen thuis gekomen met de boodschap, dat hij liever verhongeren wou dan langer het brood van mevrouw Schellinga eten. Nu kwam de moeder met tranen smeeken haren zoon weer in genade aan te nemen.

'Allemaal gekheid!' zei mevrouw Schellinga, 'zulke jongens kan ik niet in mijn dienst hebben. Als ik hem zelf weggestuurd had, dan was het iets anders, maar ik heb hem een paar ferme draaien om zijn ooren gegeven, en dat hij toen driftig weggeloopen is, dat is zijn zaak. Hij had die oorvijgen verdiend. Wil hij nu niet op zulk een manier terecht gewezen worden, goed, best, - maar zulke heertjes kan ik dan in mijn dienst niet gebruiken, volstrekt niet!'

'Maar, mevrouw, bedenk toch: wij zijn alle dagen met ons zessen, en dan geen man meer, om het brood te verdienen! Heb toch medelijden met een arme weduwvrouw!'

'Des te erger, daar je jongen dat niet bedenkt. Hij is

toch al achttien jaren oud, en moest dus niet zulke malle kunsten meer hebben.'

'Och mevrouw, hij zegt, dat hij het niet verdiend heeft.'

'Niet verdiend? Hoor eens vrouw Stakkers, zoo moest je niet spreken. Ik ben gestreng, en houd niet van zoetsappige praatjes, maar onrechtvaardig ben ik niet. Als ik het alleen van hooren zeggen had, dat je jongen een brutale klant is; maar ik heb met mijn eigen ooren gehoord, hoe hij onzen logeergast van morgen gebrutaliseerd heeft.'

'Ja, mevrouw, dat heeft hij mij ook verteld. Maar hij heeft er bij gezegd, dat die logeergast van u een gemeen heer is.'

'Wel, nu zal het nog mooier worden!' riep de burgemeester, 'Dan begrijp je toch ook wel, dat ik zoo iemand niet in mijnen dienst kan dulden!'

'Och, mijnheer de burgemeester, onze Jan zei, dat hij dien mijnheer Stuifhemel nog gespaard had uit respect voor u, zei hij, maar dat hij hem anders wel eens beter te pakken zou gekregen hebben!'

'Maar wat is er dan toch gebeurd?' vroeg Schellinga, zich tot zijne vrouw wendende.

'Niemendal,' en het woord weer tot vrouw Stakkers richtende: 'je ziet dus, vrouwtje, met zoo'n lomperd kunnen we hier niets beginnen. Je zoon moet elders een heenkomen zoeken, en dan in zijn volgenden dienst, als hij dien mocht krijgen, zich wat beter gedragen.'

'Heb medelijden lieve mevrouw, ik ben dood ongelukkig. Als mijn Jan dan eens ongelijk wil bekennen, en vergeving vragen....'

'Dan geloof ik nog niet, dat ik hem kan aannemen, maar

kom hier, hier heb je wat, want omdat je zoon een onhandelbaar meubel is, dáarom behoef jij met je kinderen nog niet te verhongeren.' En zoo sprekende, stopte mevrouw Schellinga der arme weduwe een paar guldens toe, en liet haar daarop gaan.

'Maar mijn hemel, wat is dat toch voor een historie? Wat heeft Jan toch met onzen Stuifhemel te doen gehad?'

'Wel,' zei mevrouw Schellinga, 'je moet weten, dat ik van morgen eens naar den stal geloopen was, om na te kijken wat aan dat chaisgereide nog zou kunnen gedaan worden. Nu, terwijl ik daar sta bij de deur, hoor ik Stuifhemel zeggen: 'Zoo Jantje, knap jij den ouden bruine wat op?' Jan scheen niet te antwoorden, want Stuifhemel zei met meer verheffing van stem, maar niet op boozen toon: 'Hoe is het jongen, ben jij doof?' In plaats van te antwoorden hoorde ik Jan duidelijk een deuntje fluiten.

Eerst dacht ik er over, dadelijk binnen te komen, en onzen Jan eens ongemakkelijk op zijn plaats te zetten, maarom de waarheid te zeggen, ik was toch ook wel eens nieuwsgierig, te hooren, hoe Stuifhemeltje zich in dit geval zou houden, en dus bleef ik nog een oogenblik staan. Toen schreeuwde Stuifhemel: 'Zeg eens, kereltje, moet ik jou eens m o r e s leeren?' en toen hoor ik zoowaar dien ondeugenden straatjongen zingen.... ik weet op mijn woord niet, waar die kinkel de deuntjes vandaan haalt:

Och heertje, wat zouden dat m o r e s zijn,
Als ik ze van jou zou leeren;
'k Zou liever aan 't hof van Jan Vlegel zijn.'

‘Ha, ha, ha!’ lachte Schellinga, ‘daar zit toch wel geest in dien jongen.’

‘Ja, een geest van onbeschoftheid! Je begrijpt toch wel, dat hij die regels uit het een of andere straatdeuntje had.’

‘Dat doet er niet toe, hij weet dan toch zijn liedjes goed te pas te brengen.’

‘Schaam je wat, Schellinga, noem je dat g o e d te pas brengen?’

‘Nu ja, het was wel verduiveld ondeugend van dien jongen, maar vertel als het u belieft verder; hoe liep dat toen af?’

‘Hoe dat afliep? Wel, ik hoorde Stuifhemel nog zeggen: Als je in mijn dienst waart, kereltje, dan zou ik je wat met de karwats geven, zoo ongewasschen!’.... en toen zong de jongen weer:

> Kom, als je durft, ik brand van zielverlangen,
> Dat gij, mijn hartevriend, den eersten slag mij geeft.

‘Nu, toen dacht ik: nu is het mooi genoeg; en zonder veel complimenten loop ik den stal in, en dien onzen sinjeur Jan een paar oorvijgen toe, die raak waren. Toen stoof dat kereltje vreeselijk op, en is boos weggeloopen, en, je begrijpt, nu wil ik hem niet weer terugnemen!’

‘Duivekater Judith, dat spijt mij geducht; het was zoo'n handige geschikte jongen; ik had in jou geval....’

‘Nu, wat zou je in mijn geval gedaan hebben? Zeker wat fraais!’

‘Neen, maar, zie je, ik had Stuifhemel zelf die zaak laten beredderen.’

‘Wat is dat nu weer voor nonsens? Stuifhemel bereddert niets. Die vriend van jou kan mooi teuten, maar als het op handelen aankomt, dan is het een poltron, een stumper, die dadelijk met de handen in het haar zit. Je moet niet meenen, dat ik partij getrokken heb voor dat heer, neen, maar het was omdat mijn bediende zich zoo slecht aanstelde, dat ik er mij mee bemoeid heb. Maar je woudt iets over het diner zeggen, dat wij in de volgende week of over veertien dagen zouden geven. Komaan, wat hadt je nog op het hart?’

‘Ja, zie je, als wij dat diner nu op den gewonen tijd geven, dan komt het in een tijd, als de logé's weer vertrokken zijn, en dus wou ik maar zeggen, dan hebben wij er nog meer aan. Zie je, nu hebben wij tegenwoordig door onze gasten buitendien nog al afleiding, maar later in den winter hebben wij dubbel behoefte aan zulk een amusement.’

‘Och, met je dubbele behoefte.... laat ons liever eens overleggen, op welken dag het best zou schikken. Ik had gedacht in het laatst van de volgende week. Zaterdag natuurlijk niet, maar b. v. Donderdag of Vrijdag. En wat die personen betreft, die wij zullen uitnoodigen, dat zullen natuurlijk, op een enkele uitzondering na, dezelfden zijn van verleden jaar. Er valt een enkele uit, zooals b. v. Kaspers, die overleden is.... maar daar wordt warempel al weer geklopt. Binnen!’

‘Mevrouw, daar is nu Jan Stakkers zelf, die vraagt, of hij u of den burgemeester eens eventjes zou kunnen spreken.’

‘Zoo, laat Jan Stakkers maar hier komen.’

III.
Jan Stakkers.

Jan Stakkers was geen stakker. De lezer heeft dit trouwens reeds duidelijk bemerkt uit het verhaal, daar straks door mevrouw Schellinga aan haren echtgenoot gedaan. Maar wij achten ons verplicht iets meer van dien jongeling te zeggen, daar men hem anders lichtelijk zou miskennen.

Mooi was de jongen niet, want, zooals Fenna straks zei, hij had rood haar, en regelmatig of schoon waren zijne trekken niet. Maar toch, de jongen had een schrander, en, wat meer zegt, hij had een prettig gezicht: zoo'n open oog en zoo'n lachenden trek om de lippen; en als hij sprak, dan liet hij een paar rijen tanden zien, zoo prachtig, dat menigeen er jaloersch op zou worden. 't Is waar, hij was en bleef een boer. Zijn taal was dan ook niet gekuischt, evenmin als zijne manieren. Maar nooit was hij met zijn figuur verlegen, en als hij sprak, deed die ronde volle stem u altijd pleizier. Of hij zelf wist, dat hij een mooie stem had? Mogelijk wel, want hij zong ten minste bij tijden en ontijden. Maar dat zegt toch ook niets. Als iemand veel neuriet en zingt, is dat nog geen bewijs, dat hij verliefd is op zijn eigen stem.

Zoo echter vriend Jan zijn eigen stem niet zoo verrukkend schoon kon vinden, daar waren er wel, voor wie het een waar genot was, hem te hooren. Éen persoon ten minste zou ik kunnen noemen, die wel degelijk op dat geluid ver-

liefd was geworden. Ja, en niet alleen op die stem, maar op zijn geheelen persoon.

Grietje Kok, de eenige dochter van den veldwachter van Laterveer, vond alles mooi en goed.... zelfs het haar van Jan vond zij wel rood, ja, maar toch wel aardig. ‘Dat hoort er zoo bij,’ zei zij, ‘het staat hem heel goed. Als hij niet zulk rood haar had, dan zou hij ook zoo'n paar aardige lichtbruine oogen niet hebben. Ik heb van mijn leven zulke oogen niet gezien.’ Dat zei ons Grietje echter niet tegen iedereen, neen, van deze hare ingenomenheid met Jan sprak zij nooit. Wat wij daar aanhaalden, was een passage uit die stille, innige alleenspraken, die het lieve kind nu en dan in zich zelve hield. Zestienjarige meisjes kunnen reeds heel aardige alleenspraken houden, vooral wanneer zij geïnspireerd worden door het vuur eener eerste liefde.

't Was tusschen Jan Stakkers en Grietje klaar. Maar niemand, die er iets van wist. Een enkel vriendinnetje van het meisje misschien, maar anders letterlijk geen levende ziel. Nu, dat moest ook niet, want zij waren immers beiden nog veel te jong. Begrijp eens: Jan moest nog loten! Wat zouden zij dus vreeselijk uitgelachen worden, als de menschen er iets van bemerkten! Maar de menschen hadden er immers niets mee noodig. Zij behoefden elkander ook nog niet zoo dikwijls te zien en te spreken, o neen, als dat maar eens een enkelen keer gebeurde, dan was het voorloopig mooi genoeg, want zij meenden het goed met elkaar.

Verleden Zondag hadden zij elkaar weer eens gesproken, maar aan die ontmoeting denken zij geen van beiden met onvermengde vreugd. Niet, dat zij samen iets gehad hadden.

O neen, nooit had Grietje haren Jan met zooveel blijdschap gezien, nooit hadden zij beiden zoo diep en levendig gevoeld, hoe veel zij van elkander hielden. Maar Grietje had bij die gelegenheid toch ook zoo vreeselijk gehuild, en Jan, neen, gehuild had hij niet, maar hij was ook zoo ontdaan en vreeselijk boos geweest. Op den vorigen Zondag was Grietje in het namiddaguur van Laterveer naar Stoppelbeek gewandeld. Daar de weg van Laterveer zeer eenzaam was, had het lieve kind reeds vroegtijdig den terugtocht aanvaard, en hare nicht, Aaltje, bij wie zij een bezoek had afgelegd, was nog een eindweegs met haar medegegaan. Bij den korenmolen echter nam Aaltje afscheid, en zei: Ziezoo, Griet, nu kun je, dunkt mij, verder het pad alleen wel vinden.'

'Ja Aal, dat zal wel gaan,' zei het deerntje, maar voegde er stilletjes bij: 'Ja, je moet niet denken, dat ik, den geheelen weg over, alleen zal wandelen, want Jan komt mij stellig bij den handwijzer te gemoet. Van den korenmolen naar dien handwijzer zal zoo wat een kwartier gaans zijn, en het zou nog korter afstand wezen, als men recht toe recht aan had kunnen wandelen. De vriend van liefelijke natuurtooneelen zou zich echter over de kronkelingen van dien weg niet beklagen. Zelfs in den winter toch is het hier recht lief, want het pad voert langs den zoom van de Geuzenburgsche dennenbosschen, en als dan aan uw rechterhand de akkers met het helder frissche groen van het winterkoren bedekt zijn, en het beekje, door den herfstregen gezwollen, wat driftiger voortstuwt, dan zult ge op het eenzame pad u waarlijk niet vervelen. Vooral daar, waar de weg zich naar het oosten wendt, bij de groote oprijlaan van den Geuzen-

burg, kunt ge u verlustigen in het heerlijke vergezicht. Hoe vriendelijk komt dat kleine torentje van Laterveer daar boven de hooge ijpen uitkijken, en die zandheuveltjes aan den horizon, hier en daar met donkere sparren begroeid, vormen zulk een heerlijken achtergrond, vooral bij helder weder, wanneer het witte zand zoo goed uitkomt tegen de blauwe lucht.

Daar ginds bij het hek van den Geuzenburg zag Grietje een heer staan. Hé, wie mag dat wezen? dacht zij. 't Is de burgemeester niet, en dokter ook niet. O, het zal dat vreemde heerschap wezen, dat verleden Zondag in de kerk met een bril in de hand zat.... Hoe zeggen ze ook maar weer, dat die man heet? Stuifketel, geloof ik, of zoo wat ten minste. Wat heeft die man allerakeligste oogen in zijn hoofd! Hij kijkt je zoo miserabel aan; ik geloof, dat ik nooit meer naar de kerk ging, als ik tegenover dien kwast moest zitten. Ha, hij komt dezen kant uit; wij gaan dus gelukkig niet denzelfden weg.

Het lieve kind had zich echter met een ijdele hoop gevleid, toen zij meende met een eenvoudig goedendag of goedenavond van dien vreemden snoeshaan af te zijn, want die mijnheer Stuifhemel bleef staan, toen zij nader was gekomen, en scheen niet alleen een praatje te willen houden, maar ook plan te hebben haar tot aan Laterveer te vergezellen. En die kerel begon dadelijk met zulke malle praatjes. Hij noemde haar zijn lieve blondje; hij zei, dat hij nooit zoo'n aardig kind had gezien, ja, verzekerde, dat zij de roos van Laterveer moest genoemd worden, en allerlei zulke gekheden meer. Grietje antwoordde geen enkel woord, maar zij

was doodverlegen, en werd hoe langer zoo meer beangst. Eindelijk, toen hij haar vroeg, of zij reeds vele vrijers had, en daarbij nog andere opmerkingen voegde, waarvan zij slechts de helft begreep, maar toch genoeg, om van schaamte en spijt haast te bezwijken, toen waagde zij het op dringenden toon te bidden: Och toe, mijnheer, laat mij toch met vrede! Doch die mijnheer Stuifhemel, in plaats van aan dat dringend verzoek gehoor te geven, had snel den arm om haar middel geslagen, en gezegd: eerst moet ik je eens even zoenen. Toen was Grietje, daar die man zoo sterk was, en haar zoo vast omkneld hield, zoodat zij zich niet los kon rukken, luide beginnen te schreien. En toen, o, hoe heerlijk klonk haar die stem nu vooral in de ooren, toen had zij Jan gehoord, die zingende naderkwam.

‘Goddank!’ zei Grietje toen luide: ‘nu ben ik gered!’ en Stuifhemel, die op dat oogenblik ook, ofschoon hij nog niemand zag, toch het gezang hoorde, achtte het geraden, zich nu bijtijds uit de voeten te maken.

Een oogenblik daarna viel onze Grietje met snikken en tranen haren vriend om den hals. De jeugdige minnaar, ofschoon anders nog al niet licht van zijn stuk te brengen, keek nu toch mooi betenterd, want hij wist volstrekt niet, wat hij er van denken moest, toen zijn Grietje zoo bitter huilde, en op zijne vragen, wat er toch aan scheelde, eerst in het geheel geen antwoord gaf. Eindelijk ja, toen vertelde zij hem hare ontmoeting, wel eerst mat afgebrokene woorden, maar toch zoo, dat Jan de hoofdzaak begon te begrijpen, namelijk dit, dat die gekke vent, die op den Geuzen burg als gast vertoefde, zijn Grietje lastig gevallen was met

onfatsoenlijke praatjes, en haar eindelijk zelfs had vastgehouden, en met geweld had willen kussen.

‘Die zaterdagsche brillejood!’ riep Jan toen uit: ‘ik heb al lang een hekel aan dat heerschap gehad, maar laat mij hem nu maar eens te pakken krijgen, dan zal ik hem toch....’

‘Och Jan.... neen, gij moet er maar niets van zeggen, en dien kerel ook maar niet zijn welverdiende loon geven, want dan mocht het eens op de een of andere wijze onder de menschen komen, en je begrijpt: ik wil er geen gepraat over hebben; en dus, hoe stiller wij het houden, des te beter zal het zijn.’

‘Neen Griet, dat spreekt van zelf, ik zal er niet over praten, maar ik mag toch wel, niet waar? als ik de kans schoon zie, dien snaak eens op zijn japon geven?’

‘O neen, Jan, neen, je moet mij vast en stellig beloven, dat je hem ook niet zult slaan; ik had liever, dat je er niets aan deedt, en je maar stil hieldt!’

‘Nu goed’, had Jan beloofd, ‘ik zal zwijgen.’ En hij was ook vast besloten woord te houden, want hij begreep zelf, dat het voor Grietje aangenamer en beter was, dat de menschen er niet over gingen babbelen, en haar nog plagen op den koop toe, of ten minste de zaak verergeren en vergrooten. Maar om nu den volgenden morgen beleefd en vriendelijk te zijn tegen dien Stuifhemel, neen, ziet, dat was hem totaal onmogelijk, en zoo had hij zich maar doof gehouden, en was blijven zingen, toen Stuifhemel hem in het koetshuis had aangesproken. Hij had daarbij zich niet voor gesteld, hoe zulk eene opzettelijke verregaande lompheid toch aanleiding kon geven, dat hij in verzoeking zou komen,

om over Grietjes ontmoeting te spreken. Evenmin had hij bedacht, dat zijn hatelijk gezang op dat uur tamelijk gelijk stond met het pak slagen, waar Grietje zich zoo tegen verklaard had. En het allerminst had onze Jan er op gerekend, dat zijn gezang door een paar zulke kolossale oorvijgen zou afgebroken worden.

IV.
Geen zoete broodjes.

Met zijn pet in de hand, en de klompen onder den arm, vertoonde Jan Stakkers zich op den drempel. Vroolijk zag hij er niet uit, maar toch ook niet verlegen of beschaamd. Neen, hij droeg het hoofd flink omhoog, en sloeg de oogen niet neer, ook niet voor den strengen blik van mevrouw Schellinga; en ik beloof u, dat men een heele baas moest zijn, als men dien doordringenden blik zonder schrik en vreeze kon doorstaan.

‘Morgen mevrouw!.... dag mijnheer burgemeester!’

‘Wat weerga jongen, wat doe je hier met die klompen?’

‘Die houd ik met permissie zoolang onder den arm, mevrouw.’

‘Jawel, maar wat heb je er hier mee noodig?’

‘Niets, mevrouw; maar zij moeten toch ergens blijven, met uw welnemen. 't Is eens gebeurd, mevrouw, dat ik hier bij den burgemeester moest komen, en toen....’

‘Nu, houd die verhalen maar voor je zelf!’ riep Schellinga gestreng.

‘Neen, neen, laat hem maar eens uitspreken,’ zei mevrouw.

‘Nu maar,’ begon Jan weer, ‘ik moest hier binnenkomen, en toen had ik mijn klompen bij de voordeur laten staan, en toen liep mevrouw, zal ik maar eens zeggen, er vierkant tegen aan, tegen die klompen meen ik, en toen zou ze daar pardoes over gevallen zijn, want zij zei tegen mij, dat ik een ezel was, omdat ik mijn klompen midden in het pad liet staan, zoodat een fatsoenlijk mensch er nog totaal den nek over zou gaan breken. Nu, en toen denk ik bij mij zelven: een ezel stoot zich geen tweemaal aan denzelfden steen, en dus heb ik mijn klompen meegenomen.’

‘Zoo; - ja, je kunt machtig mooi praten, dat is zeker; maar zeg mij nu eens: wat kom je hier eigenlijk doen?’

‘Dat zal ik, met mevrouws permissie, eventjes vertellen.’

‘Goed; maar wat kort, hoor!’ riep de burgemeester, want jij maakt veel te veel praats, en teut als een oud wijf.’

‘Mijn moeder is hier geweest. Dat heeft zij mij gezegd. Maar dat staat mij niet aan, want zij heeft zooveel gezegd als dat ik vergeving wou vragen, en dat lijkt er niets, niemendal naar. Ik heb geen kwaad gedaan, niets, niemendal; ik ben tegenover mijnheer en mevrouw zoo vrij, als het maar kan; ik ben weggegaan, uit mijn dienst geloopen, omdat ik mij niet wil laten ranselen, en daar blijf ik bij. Mijn moeder moet weten wat zij doet, maar ik kom hier niet soebatten, want dan zou het lijken, alsof ik schuld had, en die heb ik niet. Dat wou ik maar even zeggen.’

‘Jan! Jan!’ riep mevrouw, ‘wat zul jij nog vaak je hoofd stooten in de wereld! Is dat ook een manier van praten tegenover je meerderen?’

‘Hoor eens, mevrouw, men moet niet maaien waar niet gezaaid is. Ik ben nooit verder dan onze dorpsschool geweest, en als ik dus geen stadhuiswoorden of complimenten gebruik, dan moet je mij dat niet hoog aanrekenen.’

‘En dus, je wondt je moeder maar laten verhongeren, en dat arme mensch ongelukkig maken door jou stijfkoppigheid?’

‘Neen mevrouw, ik ben niet stijfkoppig. Als ik in het een of ander misdreven had, dan zou ik gerust zeggen: Ik beken ongelijk, en vraag vergeving.’

‘Maar hoe durf je toch zoo boud te spreken? 'k Heb immers met mijn eigen ooren gehoord, hoe schandelijk brutaal je tegen den heer Stuifhemel bent geweest. Die heer was zoo goed een praatje met je te maken, maar je geeft hem niet alleen geen antwoord, maar je staat daar te lollen en te zingen, en doet net alsof die mijnheer er niet is. Zijn dat geen goddelooze streken, waarvoor je straf verdiend hebt?’

‘Volstrekt niet mevrouw, dat mocht ik wel doen. Als ik mijnheer den burgemeester zoo veraffronteerd had, dan moest ik weggejaagd worden, maar.....’

‘Zwijg toch ellendige jongen! Weet je dan niet dat het op hetzelfde neerkomt, of je mij beleedigt of wel de heeren en dames, die ik hier als gasten op d'en Geuzenburg ontvang?’

‘Met uw verlof, mijnheer de burgemeester, dat staat niet

gelijk; ten minste ik wou maar zeggen: die gasten kunnen er naar wezen.'

'Neen, dat gaat te ver!' barstte mevrouw los. 'Green woord meer! Pak je weg, en kom me nooit meer onder de oogen!'

'Het is goed,' zei Jan, 'ik zal heengaan, maar later zullen mijnheer en mevrouw, hoop ik, wel inzien, dat ik geen ongelijk gehad heb.'

V.
Geen alledaagsche persoonlijkheid.

Bij de voordeur ontmoette Jan Stakkers den heer Stuif-hemel. Deze ontmoeting liep echter zeer kalmpjes af, daar sinjeur Stuifhemel geene roeping gevoelde opnieuw een praatje met dien onbeschaamden knaap te maken, en daarenboven geheel vervuld was met een plannetje, dat pas bij hem was opgekomen, en welks volvoering, naar hij hoopte, zijne toekomst zou verzekeren. Wat Jan betreft, hij zette zijne klompen neer, om die aan te trekken, en liet den heer Stuifhemel voorbijgaan, zonder hem met een blik te verwaardigen.

De heer Cornelis Van den Stuifhemel was destijds ruim dertig jaren oud. Hij ging bij sommige meuschen door voor een man van algemeene kennis, ja, zijn hospita geloofde, dat hij een miskend genie mocht heeten, want op haar zilveren bruiloft had hij mede aangezeten aan het feestmaal, en toen aan het dessert een vers voorgedragen, zoo prach-

tig, dat alle aanwezigen nog opgewonden werden, als zij er aan dachten. 't Was ook zoo welsprekend geweest, en maakte zooveel indruk door die telkens terugkeerende regels:

> Zoo word' dit zil'vren feest, door 's Heeren gunst van boven.
> Een gouden bruiloftsdag, mijn waarde vriend Van Hoven:

welk refrein hij dan, om het andere couplet, verwisselde, met tot de bruid te zeggen:

> Vier eens uw gouden feest, Cornelia Van Hoven,
> Begunstigd door den Heer, wiens naam wij dankbaar loven.

Dat men Stuifhemel eene algemeene kennis toeschreef, was vooral daaraan toe te schrijven, dat hij altijd en over alles meepraatte, en dit wel op zulk eene wijze, dat hij over de zaak zelve, die behandeld werd, of over iets, dat daarmee in verband stond, een ongunstig oordeel velde. De billijkheid vordert, dat wij hier bijvoegen, dat de heer Stuifhemel inderdaad van onnoemelijk vele dingen iets gehoord, gezien of gelezen had, zoodat hij, althans bij een kort en oppervlakkig praatje, allicht den indruk kon maken alsof hij wezenlijk goed op de hoogte was.

Dilettanten van eenige beteekenis moesten echter geen tweede of derde maal over hunne liefhebberijen met hem beginnen, of zij bemerkten, dat die sinjeur een klokje had hooren luiden, zonder te weten, waar de klepel hing; en de mannen van het vak keken hem bij een eerste kennismaking terstond in de kaart, en kwamen dan tot het resultaat, dat mijnheer praatte als een blinde over de kleuren.

En gelijk Stuifhemel zich het voorkomen wist te geven van iemand, die alle wereldsche aangelegenheden van nabij heeft bekeken, zoo neemt hij ook het a i r aan van met alle menschen zeer gemeenzaam bekend te zijn. De leden van de Stoppelbeeksche Sociëteit verkeeren in het geloof, dat die logé van den burgemeester met alle kamerleden en ministers op zeer fideelen voet heeft omgegaan, want hij noemt hen immers allen bij den voornaam, en scheen gewoonlijk in hun vertrouwen gedeeld, of particuliere correspondentie met hen gevoerd te hebben, zoo dikwijls er zaken van belang aanhangig waren. Op het punt van voornamen is Stuifhemel inderdaad een specialiteit. Misschien is deze tak van menschelijke wetenschap de eenige, waarvan hij een meer dan alledaagsche kennis heeft opgedaan. Hiermee moet zeker ook in verband gebracht worden 's mans onveranderlijke gewoonte om niet alleen over afwezigen, maar ook tegenover aanwezige personen een zeer gemeenzamen en lossen toon aan te slaan. Niet genoeg, dat hij oud en jong, hoog en laag, dadelijk met jij en jou zal toespreken, maar hij zal ook al spoedig uw voornaam gaan uitgalmen, en vriend en vreemdeling op de knie of schouder kloppen, om zijne redeneeringen meer ingang te doen vinden.

Tot schade van kerk en staat is Stuifhemel tegenwoordig zonder vaste betrekking. Hij is in den boekhandel, op het postkantoor en onder dienst geweest, en in de laatste jaren was hij ook nog bij eene levensverzekeringmaatschappij, maar of zijn blik misschien te ruim en zijne ontwikkeling te veelzijdig was geweest, om bij een van alle deze zaken zich genoegzaam te bepalen, ik weet het niet, maar

hij heeft de eene zaak voor, en de andere na, weer laten varen, zoodat hij op dit oogenblik niets heeft.

Misschien was Stuifhemel langer in een dezer betrekkingen gebleven, wanneer hij daaraan behoefte had gehad ter voorziening in zijn dagelijksch onderhoud. Doch mijnheer kon van zijne rente wel leven, zelfs wel op eenigszins ruimen voet, daar hij lang niet onbemiddeld was. Van een ruimen voet was echter bij hem geen sprake; integendeel, hij leefde bijna bekrompen, want ook dit behoorde tot 's mans eigenaardigheden, dat men wel heel spoedig een advies of verhaal, maar hoogst moeilijk een penningske van hem kon krijgen.

Hoe Stuifhemel er zoowat uitzag? Ja, wat zal ik zeggen? Hij was niet groot, en niet klein; niet leelijk, maar ook niet mooi; 't was geen dom gezicht, maar ook geen geniale kop, hij stootte niet af, maar trok u ook niet aan.

Neen, rechtstreeks gemeen was zijn gezicht niet.

Wel was er een trek in, die aan grove zinnelijkheid deed denken, en zoo kon er ook iets in de oogen komen, eene uitdrukking, die fatsoenlijke vrouwen den blik deed neerslaan, maar dat hij er als een schurk of valschaard uitzag, dat mogen wij niet beweren. Toen dokter Hessels den heer Stuifhemel voor het eerst zag, berouwde het hem, dat hij met zooveel vuur was opgekomen tegen de leer, dat de mensch uit een veredeld apenras is gesproten. Maakt echter daaruit nu niet op, dat Stuifhemel niet in Artis kon wandelen, zonder gevaar te loopen, voor een gedeserteerden baviaan aangesproken, en naar het apenverblijf gebracht te worden; integendeel, men zegt, dat de apen, wel verre van een

stamgenoot in hem te zien, en als zoodanig te respecteeren, veeleer bepaald een pik op Stuifhemel hebben. Maar dokter heeft het toch zoo heel ver niet mis, want ik ben overtuigd, als iemand u zei, dat de betovergrootvader van Stuifhemel een gorilla is geweest, dat ge dadelijk zeggen zoudt: hé ja, ik kan den familietrek nog altijd zien.

Onder de goede eigenschappen van dezen man behoort, dat hij altijd spraakzaam en nooit korzelig of moedwillig hatelijk is. Ongenaakbaar is hij voor niemand. Wil hij absoluut als f r è r e c o m p a g n o n spreken met de heroën onzer eeuw, ook met Jan Rap en zijn maat redeneert hij vertrouwelijk over al wat los en vast is. Soms zegt hij alleronaangenaamste dingen, maar ik geloof niet, dat het ooit bepaald zijn toeleg is, iemand te grieven of te kwetsen. En wie hem een steek wil geven, moet het niet onder water of heel fijntjes doen, want het is de vraag, of het dan wel tot hem doordringt. Ook kan men hem gerust in het aangezicht weerstaan, want boos worden zal hij niet, en al wordt hij het ook, dan zal hij toch altijd weer spoedig bijleggen.

Zelfs als hij soms voor Don Juan speelt, doet hij dit op zulk eene wijze, dat men niet zoozeer zijn duivelschen aard als wel zijn dierlijk karakter daarbij opmerkt.

Men zal vragen, hoe de heer Stuifhemel op den Geuzenburg verzeild raakte, en in welke betrekking hij stond tot de familie Schellinga. Die betrekking was juist niet van de innigste, en de vriendschap tusschen den burgemeester en zijnen gast was niet van oude dagteekening.

Niet lang geleden namelijk had de burgemeester in een diligence zitten praten over de konijnenteelt. Dadelijk had een

passagier, die in denzelfden wagen zat, zich ongevraagd in het gesprek gemengd, en op den meest beslisten toon verzekerd, dat konijnenfokkerij een van de meest radicale middelen is om zich zelven en zijne familie totaal te ruïneeren. De spreker staafde zijn bewering, met de verzekering, dat hij over dit punt kon meepraten, omdat hij er alles van wist, en van den beginne af aan altijd op de hoogte van de quaestie was geweest. Daar tegen zulk een klemmende bewijsvoering niets was in te brengen, vergenoegden de overige passagiers zich met toestemmend te knikken, terwijl de heer Schellinga als zijn gevoelen te kennen gaf, dat de geheele zaak van ondergeschikt belang was.

'Van ondergeschikt belang,' had daarop de welsprekende passagier uitgeroepen, 'o ja, mijnheer, dat spreekt van zelf, de bloei onzer natie is niet afhankelijk van het al of niet slagen dier konijnenonderneming.'

En hierop was hij, trotsch op zijn succes in zake de konijnenteelt, tot leering en stichting zijner reisgenooten, gaan doordraven over: de marine, de photographie, en de boscheultuur, van welke drie zaken, naar zijne verzekering, de lui hier te lande niets begrepen. Ten slotte had de kundige woordvoerder betoogd, dat men hier in Holland zoo zelden een mooie buitenplaats aantreft, omdat de menschen hier niets begrijpen van het aanleggen van waterpartijen. 'Ik zelf,' zei hij, 'ik houd tegenwoordig geen buitenverblijf, maar als ik er vroeger of later eens weer een krijg, dan zal ik er een waterpartij aanleggen, daar de menschen verstomd van staan, want ik heb aan dat soort van dingen heel veel gedaan, ja, er bepaald mijn studie van gemaakt,

zoodat ik er alles van weet, en, om zoo te zeggen, volkomen zeker ben van mijne zaak.'

Daar nu de heer Schellinga, sinds jaar en dag, verlangde, een soort van waterpartij op zijne goederen aan te leggen, doch tot nu toe telkens op bezwaren gestuit was, dewijl zijne raadslieden steeds beweerden, dat de Geuzenburg daarvoor te hoog en te droog lag, zoo had hij met belangstelling naar de verklaringen van zijnen reisgenoot gehoord, en hem dus uitgenoodigd, eens op den Geuzenburg te komen, ten einde nader dat punt van de waterwerken samen te be spreken. De welsprekende reisgenoot had die uitnoodiging aangenomen, en zijn visitekaartje overhandigd, waaarop de naam Cornelis Van den Stuifhemel te lezen stond.

't Was dus tot het aanleggen van waterpartijen dat Stuifhemel op den Geuzenburg gekomen was. En nu was er van deze partijen tot nu toe niet veel terecht gekomen, doch des te meer had de logé zijne bekwaamheid getoond in het maken van andere partijtjes, zooals b. v. whist, quadrille en domino.

Bij het binnentreden der huiskamer vond Stuifhemel zijnen gastheer en diens gade nog zeer ontstemd, ten gevolge van het straks gehoudene gesprek met Jan Stakkers. Hoe onbetamelijk het gedrag van den jongen ook mocht geweest zijn, en hoe onmogelijk het was, hem, in de gegeven omstandigheden, in dienst te houden, zoo waren toch de burgemeester zoowel als zijne gade over het een en ander niet gesticht, daar zij overigens goed over dien jongen tevreden waren, en begrepen, hoe moeilijk het zou wezen; zijne plaats spoedig op goede wijze vervuld te krijgen. Ook had het hunne

aandacht getrokken, dat Stakkers klaarblijkelijk een antipathie scheen te hebben tegen hun logé, en zij hadden elkander al eens afgevraagd, wat de oorzaak daarvan mocht zijn. Toen Stuifhemel dus binnentrad, wendde mevrouw Schellinga zich dadelijk tot hem met de vraag: 'Hebt ge onzen knecht ook nog in het voorhuis ontmoet?'

'Ja, ja, dat manneke scheen niet voor zijn pleizier uit geweest te zijn.'

'Ha, zoo, dat is goed, want die jongeling schijnt zich toch ook onmogelijk te willen maken.'

'Ja, maar zeg toch eens, mijnheer Stuifhemel.... ge begrijpt, ik vraag dit niet, omdat ik plan heb het wangedrag van dien bengel te excuseeren; - maar hoe komt het toch, dat hij op u zoo verbitterd is? Hebt ge samen iets gehad?'

'Integendeel, mevrouw, ik ben altijd heel beleefd en vriendelijk tegen dien knaap geweest. Wel heb ik hem gezegd, dat hij nog eens een jaartje les moest nemen bij een orgeldraaier in de edele zangkunst, waarvoor hij zooveel liefhebberij scheen te hebben, maar dat heeft hij niet hoog opgenomen. Ik begrijp om mijn woord niet, wat dien jongen regeerde. Misschien weet onze waardige Titia, die ik daar hoor naderen, ons uitsluitsel te geven omtrent deze zoo belangrijke aangelegenheid.

Stuifhemel had zich niet vergist: mejufvrouw Titia Huidewinkel trad op dit oogenblik binnen met haar groote zwarte schrijfportefeuille onder den arm.

VI.
Een oud familiestuk.

Wanneer alle menschen, die gewoon zijn over deze dame als over hun tante te spreken, wezenlijk van de familie zijn, dan wordt hare p a r e n t a g e inderdaad zoo talrijk als het zand aan den oever der zee, want ik ken bijna niemand, die niet gewoon is haar dezen eerwaardigen titel te geven. Zelfs de menschen, die haar slechts van aanzien kennen, spreken toch over tante, en die in haar bijzijn dezen titel te gemeenzaam mochten vinden, zullen toch, over haar sprekende, altijd den naam t a n t e bezigen.

Tante Titia is nu tweeënzestig jaren oud. Velen harer kennissen verzekeren, dat zij, een vijfentwintig jaar geleden, er net precies uitzag als tegenwoordig. Ja, terwijl sommigen zich niet kunnen voorstellen, dat tante ooit als een jong juffertje langs de straat ging, ontkennen anderen, dat zij ooit hare jeugd zal verliezen. Waarheid is het, dat tante nog altijd een jong hart heeft, en een bijzonder gezond en sterk gestel. Ge kunt haar even goed meenemen op een voetreis, als naar een bruiloft; zij is welkom, als de zaal met bloemen is versierd, maar meer nog, als de luiken zijn gesloten, en de lijkkoets voor de deur staat. Bij haar komen de kleine kinderen op visite, en blijven daar totdat de tijding komt, dat zij weer een broertje gekregen hebben, en zij is het, die met de oudsten stil naar boven gaat, als zij nog voor het laatst de lieve doode gaarne eens willen zien. Niemand in

de stad, die beter a u f a i t was van allerlei geheimen, en dat zonder ooit onbescheiden naar de dingen te vragen, of onvoorzichtig daarnaar te gissen. Tante was ingewijd in de geheimen, daar de betrokken personen zelve bij haar te biecht kwamen, en haren raad zoo gaarne inwonnen. In één woord, het was een van die hartelijke, practische menschen, die bij oud en jong bemind zijn, omdat zij in waarheid zich verblijden met de blijden, en weenen met de weenenden; die, zonder juist uit de boeken of in de school zooveel geleerd te hebben, toch over de dagelijksche zaken helder en gezond oordeelen, en vindingrijk zijn, om gepaste maatregelen te verzinnen, en vooral handig en volhardend om die uit te voeren. Dat kwam, omdat tante veel zag en hoorde; en zij zag en hoorde goed, en onthield wat zij zoo had waargenomen.

Gelijk echter van zelf spreekt, had tante ook hare eigenaardigheden, en daaronder behoort dat zij veel snoof, en, als de omstandigheden het toelieten, eenigszins wijdloopig begon te worden, daar ze altijd er op uit was, de zaken diep op te halen, en ze, om zoo te zeggen, a b o v o , in den oorsprongen ontwikkeling placht voor te stellen.

Wat hare voorliefde voor een snuifje betreft, zij weet u een omstandig verhaal te doen van de wijze, waarop zij hiertoe is gekomen. ‘Dat snuifdoosje,’ zegt tante, ‘herinnert mij nog altijd aan het Groninger oproer in 1847. Ik woonde destijds in de Boteringestraat, en bang, neen, dat was ik niet, maar, zie je, toen met die saluutschoten, of hoc dat heeten mag, - van die militaire zaken, moet je weten, heb ik nooit veel verstand gehad; in dit opzicht heb ik een

heel andere constitutie als mijn zuster Maaltje bij haar leven placht te hebben. Die kende, om zoo te zeggen, alle officieren, en had ook verstand van het paarden volk. Wat was zij blij, die goede ziel, toen het zevende bij ons in garnizoen kwam, want daar was muziek bij, en dan Donderdag 's avonds, begrijp je, dan was er groote taptoe, dan speelden de hoorn-blazers; nu, en dan moest Maaltje altijd in de voorkamer zitten, in de hoop dat zij bij ons zouden voorbijkomen. Och ja, die taptoe, daar dweepte zij mee! Zelfs in hare ziekte had zij daar nog pleizier aan, maar zij heeft van die hoornmuziek van het zevende niet lang genot meer gehad, want zij is heel spoedig daarna bezweken.... Ik zie er dat zevende regiment nog altijd op aan.'

Maar wat nu dat salvo op de markt aangaat, daar ben ik van geschrokken, want ik moet eerlijk bekennen: een schot daar kan ik niet tegen. Ik ga dan ook nooit naar de eomedie, als ik berekenen kan, dat er in het stuk geschoten zal worden, en daarom heb ik l a b e l l e H e l è n e niet willen zien, ofschoon ik juist in den Haag gelogeerd was, toen het stuk daar werd opgevoerd. Maar ik paste er voor, zoodra ik vernomen had, dat het stuk speelde in of bij een belegerde stad, zoodat er kans bestond, dat wij een geheele batterij op het tooneel kregen.

Door dat ijsbaarlijk schieten bij het oproer raakte in toen heel en al van streek, en toen liet ik den dokter komen. Nu, dokter schreef mij drupjes voor, want, zei hij, je bent inwendig geschokt, en terwijl hij dat zei, presenteerde hij mij een snuifje, ik meen de dokter. Nu, ik bedankte, dat spreekt van zelf, want ik had nog nooit gesnoven, maar de

dokter zei: Kom, ik zou het maar eens probeeren. Zoo'n snuifje, dat fleurt een mensch soms op, en repareert zijn gestel. Wat zal ik zeggen? toen heb ik mij laten verleiden.... ja, ja, een mensch kan al op een onschuldige manier aan het een of ander verslaafd raken.

Die uitdrukking ‘verslaafd’ gebruikte tante zelve, daarom durf ik dan ook zeggen, dat het snuiven bij haar hartstocht geworden was. Ik kan mij haar zonder snuifdoos niet voorstellen, en ik ben blij, dat zij er ook mee gephotographeerd is. Ja, maar dat heeft vrij wat voeten in de aarde gehad, een portret van Titia te krijgen; want zij was er eerst niet toe te bewegen haar conterfeitsel te laten maken. Jaren lang hadden haar broers en zusters er op aangedrongen, dat er een portret in olieverf van Titia zou gemaakt worden, maar daar had zij in het geheel geen ooren naar gehad. ‘O neen,’ zei tante, ‘dat is goed voor menschen, die bij hun overlijden kroost nalaten. Maar waar zou ik op den duur belanden? De eerste jaren, ja, dan zou dat nog wel gaan, zoolang mijn broers en zusters leven; maar die goede lui, zal ik maar eens zeggen, zijn ook sterfelijk, en dan kwam ik in de handen van neefjes en nichtjes, en ofschoon ik nu mij zelve van nuffigheid vrij ken, moet ik toch bekennen, dat ik er veel tegen zou hebben op de slaapkamer van een neef te moeten hangen. Ik zeg dan maar weer: Dat behoeft nu niet.’

Ook toen later de photographieën meer in de mode kwamen, heeft tante nog eerst vrij wat tegengestribbeld, maar daar heeft zij toch aan moeten gelooven. Hoeveel dozijnen zij er heeft rondgedeeld, waag ik niet te begrooten,

maar ik weet wel, dat het getal niet gering is geweest, want de heele wereld moest tante Titia in het album hebben, en als de menschen er zoo hartelijk en vriendelijk om vroegen, kon zij niet van zich verkrijgen neen te zeggen.

Onder de onvolmaaktheden van tante behoorde eindelijk ook nog, dat zij min of meer bijgeloovig was. Zij zelve zou echter u niet toestemmen, dat het bepaald bijgeloof was, waaraan zij laboureerde. ‘Neen,’ zei tante, ‘bijgeloovig ben ik niet, maar ik hecht aan sommige dingen; en spoken, neen, die zijn er niet, maar dat er n i e t s is, zal ik toch ook weer niet zeggen. Nu, of dat bijgeloof was, dat zullen wij dan maar onbeslist laten, maar zeker is het, dat tante hechtte aan voorteekens, en het een roekelooze daad placht te noemen op Vrijdag te trouwen of op dien dag uit te zeilen. Zoo zou ze ook altijd verbieden met de wieg te schommelen, terwijl de zuigeling bij mama op den schoot lag; en dat de katuil door zijn gekras in de nabijheid van een woning te kennen gaf, dat spoedig de dood daar zou binnentreden, dat was voor haar een feit boven allen twijfel verheven. Gelukkig echter, dat tante slechts bij enkele gelegenheden over hare ondervindingen en zienswijze op het gebied der geestenwereld placht te spreken, zoodat men althans niet kon zeggen, dat die mysteriën haar stokpaardje uitmaakten.

VI.
Een levendig gesprek.

Bij haar binnentreden werd tante begroet door Stuifhemel, die haar toeriep: ‘Ha, mijn lieve Titia, gij komt als aeroepen, want wij hebben hier een duistere zaak in behandeling, en hopen van u, als naar gewoonte, licht te ontvangen.’

‘Is er iets onaangenaams?’ vroeg tante zich tot de gastvrouw wendende.

‘Ja, wij hebben met onzen Jan een standje gehad,’ antwoordde mevrouw.

‘Nu ja,’ viel de burgemeester haastig in, ‘maar dat heeft zooveel niet te beteekenen. Zoo'n kwâjongen kan ik weer krijgen, al wou ik er aan iederen vinger één hebben.’

‘Dat is te zeggen,’ riep tante, ‘Jan Stakkers is toch niet weggezonden!’

‘Neen, maar hij is weggeloopen,’ antwoordde mevrouw Schellinga, en vertelde daarop met kleuren en fleuren wat er gebeurd was.

‘'t Is een rare, maar ook een zeer treurige geschiedenis,’ zei tante. ‘Ik hield veel van onzen Jan. De jongen is lang niet dom, en als hij eens wat meer onder de menschen kwam, dan kon er wat goeds uit groeien, want het kereltje wil gaarne wat leeren, en is in alle geval niet pedant; hij laat zich behoorlijk terechtwijzen.’

‘Goed en wel, tante, maar die brutaliteiten tegenover

mijnheer Stuifhemel kon ik toch niet door de vingers zien.'

'Neen, dat was zeker al wat heel gek, maar ik kan mij niet begrijpen, hoe de jongen zoo lomp kon zijn. Als gij zelf het mij niet verteld hadt, dan zou ik nog zeggen: het is niet mogelijk; zoo kon Jan Stakkers niet wezen. Ik moet, dunkt mij, zelf hem er eens naar vragen.'

'Met uw permissie, tante,' zei Schellinga, 'dat had ik nu liever niet, want als gij daar bij vrouw Stakkers komt, dan mocht men eens denken, dat gij kwaamt uit onzen naam, en dan zouden ze wellicht meenen, dat wij om dien kleinen deugniet verlegen waren. De menschen gelooven zoo gauw dat zij onmisbaar zijn. Die jongen is niet waard, dat wij er zooveel water om vuil maken.'

'Dat ben ik niet met u eens, burgemeester. Ieder menschenkind is wel waardig dat men er zich aan gelegen laat liggen.'

'Ja,' sprak mevrouw Schellinga, 'om de waarheid te zeggen, ik ben ook wel eens nieuwsgierig te hooren, wat dien jongen regeert.'

'Nieuwsgierig, neen, ik vind de zaak te ernstig, om te zeggen, dat ik er nieuwsgierig naar ben.'

'Nu goed, mijn waarde tante, wees zoo ernstig als gij verkiest, maar ik bid u, bemoei u althans voorloopig niet met de zaak.'

'Ik geloof toch ook,' voegde mevrouw er bij, 'dat het u bitter weinig zou baten, want Jan Stakkers is zoo koppig, dat ge niets uit hem kunt krijgen. Laat ons die zaak dus maar laten rusten, en praten wij liever eens over vroolijker dingen.

‘Wel ja,’ riep Stuifhemel, ‘wij behoeven bij dat punt niet langer stil te staan. Ik ben het met den burgemeester eens, dat het beter is de zaak blauw blauw te laten, en wat die nieuwsgierigheid mijner bevallige gastvrouw betreft, ik zal die binnen een paar dagen voldoende bevredigen. Het spreekt van zelf dat ik, wanneer ik er maar werk van maak, die zaak wel zal opdiepen. Eer de zon tweemaal is ondergegaan, zal ik u den sleutel geven van het geheim, dat de ernstige belangstelling van u, mejufvrouw Titia, en de verschoonbare nieuwsgierigheid uwer vriendin, heeft opgewekt. Maakt u echter, als 't u belieft, geene illusiën over die historie, want je begrijpt, het zal wel op een armzalig misverstand neerkomen.’

‘Wou jij dan met Stakkers gaan spreken?’ vroeg de burgemeester.

‘'k Vraag excuus, maar u begrijpt toch wel, dat ik er spoedig achter kom, waarom de jongen zoo brutaal geweest is. Neen, hoor eens, dan heb ik wel ingewikkelder zaken verklaard en opgelost. Laat dat nu maar aan mij over.... Zoo buiten krijgen toch onwillekeurig allerlei nesterijen meer belangrijkheid.’

‘Ja, wij buitenlid zijn heel kleingeestig, mijnheer Stuifhemel,’ riep mevrouw Schellinga lachende.

‘Neen, mevrouw, dat zeg ik niet.’

‘Maar ge meent het toch wel, en daar wij nu toch menschen zijn, die ons met allerlei nesterijen afgeven, zal ik nu ook maar zonder complimenten eens gaan praten over het diner, dat wij eerstdaags hopen te geven. Voor buitenlui....’

‘Neen waarlijk, mevrouw, gij hebt mij niet goed begrepen,’

‘Voor ons buitenlui, wilde ik zeggen, is een diner een zaak van belang, en dus wilde ik enkele dingen eens overleggen met tante Titia, en natuurlijk ook den raad en het advies inwinnen van den heer Stuifhemel. Ik heb hier, om te beginnen, de lijst van degenen, die in het vorige jaar genoodigd zijn, en daarvan zijn nu, door sterfgeval als anderszins, enkelen uitgevallen, zoodat wij een paar vacatures te vervullen hebben. Ik zal ze maar eens oplezen. Ge kent ze toch allen van nabij.’

‘Ja, ja,’ zei Stuifhemel, ‘de Stoppelbeeksche notabiliteiten zijn voor mij geen vreemdelingen meer.’

‘Nu dan, dan hebben wij vooreerst den dominé en zijn vrouw.’

‘Blijft buiten stemming,’ zei Stuifhemel.

‘Hoe ineen je?’

‘Wel natuurlijk, ik meen,’ zei Stuifhemel; ‘dat de dominé er bij boort. Dat staat gekleed, zal ik maar zeggen. Zoo'n man nemen wij bij acclamatie aan.’

‘Verder kapitein Knor met zijn huishoudster, en dan de weduwe Suizebol van de pannenfabriek met baar oudsten zoon.’

‘Hé ja, mevrouw, beeft u er wel eens om gedacht, boe dat weeuwtje altijd net kijkt alsof zij binnen het kwartier gefusileerd moet worden? Die zoon is een goede slokkerd, maar van de pannenbakkerij weet hij bedroefd weinig.’

‘Hier komt een vacature op mijn lijst, want Kaspers, zooals je weet, is overleden, en zijn weduwe zullen we maar thuis laten,’

‘Och,’ zei tante Titia, ‘ik zou haar maar vragen; zij heeft tegenwoordig niet veel.’

‘Ja, maar dat mensch lamenteert zoo,’ zei Schellinga, ‘vooral wanneer zij over haar overleden man begint. Dat verhaal over zijn sterfbed....’

‘Maar mijnheer Schellinga, de dood van Kaspers was ook zulk een zwaar verlies.’

‘Nu ja, daar zeg ik niets van, maar daarom behoeft zij andere menschen niet te vermoeien met hare klachten. Er is immers nu toch niets aan te doen. Maar mijnenthalve mag zij komen.’

‘Best,’ zei mevrouw Schellinga, ‘maar wie dan in de plaats van mijnheer Kaspers?’

‘Als wij daarvoor eens den burgemeester van Laterveer namen,’ zei de heer Schellinga, ‘die is ook niet getrouwd. Je hebt hem laatst eens ontmoet Stuifhemel; nietwaar, en vondt hem, geloof ik, nog al aardig!’

‘Ja, dat is te zeggen: ik vond hem nog al amusant, omdat de kerel zoo onbekookt redeneerde, en zulke dolle bokken schoot.’

‘Ik verzeker je Stuifhemel,’ zeide Schellinga eenigszins geraakt, ‘dat je de plank totaal mis bent; mijn collega van Laterveer is een zeer knappe en flinke man. Hij is gepromoveerd....’

‘Met uw verlof, dat bewijst hoegenaamd niets. Die meesters in de rechten, als zij tot burgemeester benoemd worden, moeten gewoonlijk drijven op de wieken van hun veldwachters. Nu, en wat slag van volkje dat is, dat weet je zelf best,’

‘Pas op, zeg geen kwaad van veldwachters, althans niet van den veldwachter van Laterveer,’ zei mevrouw Schellinga, ‘want dan krijgt ge het te kwaad met tante Titia.’

‘Ha zoo! is Andries Kok een protégé van u? Nu, het is een goede sukkel, dat is zeker, en het moeten al heel domme dieven zijn, die zich door hem laten pakken; maar het is een brave man, dat geloof ik ook, je kunt hem verraden en verkoopen, dat is maar jammer!’

‘Wil ik u eens wat zeggen, mijnheer Stuifhemel?’ sprak tante Titia, ‘gij kent Andries Kok niet.’

‘N o t a b e n e .... Ik heb hem gisteren nog beet gehad.’

‘Of hij u,’ zei tante lachende.

‘Gij hebt geen hoogen dunk van mij, jufvrouw.’

‘Ik wil wedden,’ riep mevrouw Schellinga, ‘dat Andries u in het ootje genomen heeft.’

‘Ja, ja,’ zei Schellinga, ‘dat begin ik ook te gelooven, want om iemand beet te nemen, dat is net wat voor Andries.’

‘Dat zal wel waar wezen, maar u zult toch wel begrijpen, dat hij mij niet voor den gek zal houden!’

‘Nu, als hij het nog niet gedaan heeft,’ vezekerde Schellinga, ‘dan doet hij het eerstdaags; want het is een snaak, ik zeg dit natuurlijk behoudens allen eerbied voor uwe algemeen bekende scherpzinnigheid, mijnheer Stuifhemel.’

‘Goed, ik geef honderd gulden aan de armen....’

‘Wat blief je?’

‘Honderd gulden, zeg ik, krijgen de diakenen van Stoppelbeek van mij, als het bewezen is, dat ik mij heb laten beet nemen door dat manneke.’

‘Goed, ik houd je aan je woord,’ zei Schellinga, ‘en d

dames zijn getuigen. Maar laat ons nu verder de lijst der genoodigden nagaan.'

'Wel,' riep Stuifhemel 'zou u den heer Kok niet inviteeren? Als het waar is, dat die man zoo aardig en bij de hand is, dan was hij, dunkt mij, een aangename dischgenoot.'

'Nu, wie weet wat wij doen,' zei mevrouw. 'Blankhart en Marie zullen wij toch ook maar vragen.'

'Blankhart? Is dat niet die rijke notaris hier op het dorp?' vroeg Stuifhemel weer.

'Juist,' antwoordde de vrouw des huizes, 'en die rijke notaris heeft eene eenige dochter; dus ge begrijpt, dat is een goede partij.'

'O, dat behoeft ge aan mijnheer Stuifhemel niet meer te zeggen,' merkte tante op.

'Neen, neen, ik weet er alles van.'

'Ge zoudt misschien zelfs wel kunnen besluiten het meisje ten huwelijk te vragen.'

'Och ja, waarom niet?'

'Dat zeg ik ook,' zei tante, ''t was te probeeren. Mijnheer is immers philosoof genoeg, om het zich niet erg aan te trekken, als hij soms een blauwtje mocht krijgen.'

'Ha, ha,' lachte Stuifhemel, ''t idee! Maar ik heb den naam van den dokter niet gehoord; komt die niet mevrouw?'

'Wel zeker, mijnheer Stuifhemel!'

'Ah zoo, dat doet mij genoegen; ik vraag het daarom, omdat ik tot nu toe dat pilledraaiertje nooit ontmoet heb. Ik wou juist van morgen eens weer beproeven, of ik hem thuis kon vinden.'

‘Heel goed, vertel hem dan maar vast, dat wij hem eerstdaags aan onzen disch hopen te zien.’

‘Met genoegen!’

‘Maar dan moet ge vóor de koffie gaan, anders zult ge hem toch weer niet thuis vinden.’

‘Wel, ik ga dadelijk, als ge mij permitteert. Tot weerziens dus!’

De heer Stuifhemel begaf zich naar zijne kamer om zich daar te kleeden. Terwijl hij voor den spiegel stond schenen er aangename gedachten in zijne ziel om te gaan, en het was duidelijk, dat hij het met zich zelven volkomen eens en zeer tevreden was over zijne eigene plannen en ideën, want hij maakte knipoogjes tegen zijne beeltenis in den spiegel, en lachte zich zelven zoo vriendelijk toe, dat het jammer was, dat niemand getuige kon zijn van dit liefelijke tooneel. ‘Perfect,’ mompelde hij bij zich zelven, ‘ik stap er dadelijk op af. Ik heb den ouden notaris een paar malen in de sociëteit gesproken; aanleiding genoeg dus om er een visite te maken. Het kind ziet er, geloof ik, ook vrij goed uit; ten minste van verre te oordeelen, moet het een draaglijk gezicht zijn; en is zij leelijk, daarom niet getreurd, haar geld is in alle geval niet leelijk, en ik ben ook te oud geworden, om mij nog noodeloos aan uiterlijk schoon te vergapen, als het er op aan komt een keuze voor het leven te doen. Als ze maar niet reeds geëngageerd is! Maar enfin, als ze mij goed bevalt, dan zal ik zulke bezwaren wel te boven komen. Was zij getrouwd, ja, dat was een ander geval,..... maar zoo'n Stoppelbeekschen vrijer zal ik toch, hoop ik, wel genoeg overschaduwen, om hem den

loef af te steken en te doen retireeren. Mijn voorkomen en mijn manieren moeten zoo'n meisje, als zij nog wat gevoel heeft, toch wel de oogen openen..... Zoo'n kinkel hier heeft natuurlijk ook geen slag van praten, terwijl ik, dunkt mij, met mijn fluweelen tongetje, de zaak al heel gauw klaar zal spelen. Neen, hoor eens, men mag de berenhuid niet verkoopen, terwijl het lieve beestje nog in het bosch flaneert, maar ik durf zeggen, dat mijn effecten honderd percent gerezen zijn, sinds ik hoorde, welke schoone kans hier bestaat, om mijn fortuin te maken.'

VII.
De Haas.

Nuffigheden beleeft men wel eens van menschen, die men daartoe in het geheel niet in staat zou rekenen, en personen, die wars zijn van alle affectatie, en nederig en welwillend, toonen soms, dat zij een enkelen keer een vooroordeel niet overwinnen kunnen, en dan voor geen overtuiging vatbaar zijn. Dat ondervond onze vriend Hessels, toen hij dien morgen aan zijn ontbijt zat, en in eene woordenwisseling met zijn getrouwe Dina kwam.

Dina was een stevige boerenmeid, eene eenvoudige goede ziel, die van de wereld weinig af wist, en ja, een kind was in het verstand, maar toch ook een kind in de boosheid, Zij woonde sinds een paar jaren als meid bij dokter Hessels

en daar haar heer ongehuwd was, nam zij daar de geheele huishouding waar. Nu zou men zeker bij een eerste kennismaking met Dina vragen, of de jeugdige geneesheer wel een goede keuze had gedaan, toen hij het bestuur zijner huishouding toevertrouwde aan een meisje, dat, hoe goed ook, toch al te weinig vormen had, om behoorlijk de h o n n e u r s waar te nemen in het huis van een man als Hessels. Om de waarheid te zeggen, niemand die deze vraag eerder natuurlijk en de genoemde bezwaren gegrond zou noemen als onze dokter zelf. Maar, zei Hessels, wat zul je er aan doen? Ik heb het kind indertijd uit medelijden genomen, en datzelfde gevoel weerhoudt mij nu haar weg te sturen; want zij meent het zoo goed, en ik weet, dat het haar bitter veel verdriet zou doen, als ik haar den dienst opzei.

Hessels zei, zoo sprekende, de zuivere waarheid. Het was zijn goed hart, dat hem had doen besluiten, dit meisje in zijn huis te nemen. Haar eigen vader had Dina reeds als kind verloren, en de man, die later met hare moeder trouwde, was een onredelijk, ja, een slecht mensch. De dokter had, tijdens de laatste ziekte van Dina's moeder, genoeg gehoord en gezien, om te begrijpen, hoeveel reden het meisje had, om na den dood der moeder te verlangen het huis te verlaten, en toen zij dus onder een vloed van tranen was komen bidden en smeeken, dat de dokter haar toch als meid zou nemen, toen had de goede man het hart niet gehad die bede af te slaan, maar gezegd: Wij zullen het eens probeeren. En zoo ooit een heweldadigde dankbaar de bewezen gunst heeft erkend, dan heeft Dina dit gedaan.

Om eindelijk nog eens terug te komen op haren toon en

manieren, wij moeten billijk zijn, en erkennen, dat zij op dit punt ook veel veranderd zou zijn, indien Hessels wat meer werk van hare opvoeding en ontbolstering had gemaakt.

Wat b. v. haar al te gemeenzamen toon betreft, wel, dat was immers des dokters eigen schuld, daar hij wel eens lachte over Dina's familiariteit, maar haar nooit bestrafte, of tot meerdere onderdanigheid vermaande. Daar kwam bij dat Hessels moederziel alleen woonde, en, gezellig van aard, nu en dan behoefte gevoelde te huis eens een praatje te maken.

'Dokter,' zei Dina, terwijl zij het ontbijt wegborg, 'dokter, hoe moeten we nou met dat gedierte aan?'

'Met wat gedierte?'

'Och, je weet wel, met dat beest, met dien haas, dien we gisteren van de Borstelsmans jongens gekregen hebben.'

'Ha zoo.... juist, dat beest moesten we vandaag of morgen maar opeten. Je hebt het vel er toch af, nietwaar?'

'Het vel? Wel neen ik.'

'Nu, dan moet je in alle gevalle er direct het vel afhalen, hoor!'

'Het vel afhalen?'

'Ja zeker.... meende jij misschien, dat ik het monster met huid en haar zou verslinden?'

'Neen, dat zal wel zoo wezen, maar wie moet daar dan mee aan den gang?'

'Hoe meen je?'

'Wel, ik vraag, wie dat beest zou moeten villen.'

'Jij zelf natuurlijk!'

'Ja, dat kan je net zoo begrijpen! Meende de dokter, dat ik zoo'n gedierte zou gaan villen?'

‘Natuurlijk.... wie zou 't anders doen?’

‘Weet ik het? maar ik doe 't voor geen geld ter wereld!.... ik zou nog liever!....’

‘Ben je nu heelemaal gek meid? Kom, berg dien boel hier nu maar weg, dan zal ik dadelijk bij je in 't schuurtje komen, en je wijzen hoe je doen moet. 't Is geen heksenwerk, zoo'n haas af te trekken, maar je moet vooral zorgen, dat je het bloed opvangt!’

‘Het bloed opvangen? Praat er niet van! Al kon ik er ik weet niet wat mee verdienen, dan zette ik nog het mes niet in zoo'n creatuur.... brrr.... ik kan koud worden, als ik er aan denk.’

‘Word dan maar koud.... maar haal den haas nu vast uit den kelder, en hang hem aan een spijker in het schuurtje, dan kom ik dadelijk bij je, en zal je beduiden, hoe men zoo'n vriend moet ontdoen van zijn pelsrok.’

‘Wou je 't zelf doen, dokter?... o, dat is wat anders.’

‘Wel neen meid, ik zal je 't wijzen, zeg ik.’

‘Nu ja,’ zei Dina, ‘maar ik heb immers al gezegd, dat ik er niet op aan durf. Maar weet je wat, dokter? Jan Stakkers is op dit oogenblik bij zijne moeder thuis, en die heeft toch niets te doen. Dus nu zal ik Jan even roepen, dat is een handige jongen, dan kan hij mooi dat karweitje met dien haas doen.’

‘Schaam je wat, Dina! Zou je zoo koppig wezen en vreemde hulp inroepen voor een werkje, dat je heel goed alleen af kunt, als je maar niet toegeeft aan die malle kuren. Kom, zet je nu maar over die laffe vrees heen, je zult zien: het valt je mee, als je er maar mee aan den gang bent.’

‘Jawel.... nu, dan loop ik even naar Jan.’

‘Neen, dat doe je niet. Jan zou je helder uitlachen, en vragen of je handjes te fijn zijn geworden om keukenwerk te doen. Buitendien, daar zou een uur mee henengaan, eer Jan Stakkers hier kon zijn. Zeg dus kort en goed: Doe je 't, of doe je 't niet?’

‘Word nu toch niet kwaad, dokter! Je weet immers wel, ik zou voor mijn dokter door 't vuur loopen, maar hij moet geen dingen van mij vergen, die strijdig zijn met mijn natuur. Ik kan dat beest niet zien, of ik word er anders van. Ziedaar, ik zou net zoo graag mij zelf het vel afstruipen, dat zou ik; - en dus, de dokter moest mij het plezier doen er niet langer over te praten.’

‘Je valt mij tegen, Dina, maar we zullen er dan maar niet meer over spreken. Ga dan maar eens naar den zolder, en haal dien ouden geruiten broek, je weet wel, dien broek, daar ik dezen zomer mee uit visschen placht te gaan. Goed, en dan zoek je dien grijzen pijjakker, en mijn klompen zet je ook klaar, want ik mag wel wat ouds aantrekken, daar niet veel aan te bederven is, nu ik zulk een smerig werkje ga verrichten.’

‘Als je blieft dokter, als je blieft! Och ja, zoo is het toch ook beter. De dokter wou er dus zelf maar mee aan den gang, niet waar? Dat lijkt me ook goed, want, zie je.... neen, dit is nu een beest, en dat maakt verschil, maar anders zou ik zeggen, dat zoo'n villerij en dat snijden voor een dokter een meer gewoon werk is. Een dokter ziet er zoo niet tegen op, meen ik.’

Een kwartiertje daarna had Hessels zijn oude plunje aangetrokken, en stapte nu op klompen naar het schuurtje, waar hij zijne bekwaamheid zou beproeven op het lichaam van den Drentschen hardlooper. Toen Dina haren heer daar zag staan met opgestroopte mouwen, kon ze een kreet van verbazing niet onderdrukken, en riep uit: ‘Och gommenikkel dokter, wat zie je er miserabel uit.... ik zou mij schamen, als een fatsoenlijk mensch den dokter nu zoo eens aan 't werk vond.’

‘Nu, meid, je moogt je daarover ook wel schamen; maar als er iemand om mij mocht komen, moet je hem toch maar hier laten komen, hoor!’

VIII.
Marie of Mieke.

Op weg naar den dokter wilde Stuifhemel het huis van den notaris voorbijgaan. 't Was nog te vroeg om bij den heer Blankhart en zijne dochter eene visite te maken, maar misschien zag hij het rijke juffertje voor het venster zitten, of mocht hij haar in den bloementuin voor het huis aantreffen. Als de fortuin hem eens begunstigde, en hij haar in een bekoorlijk ochtendgewaad bij het rozenperk mocht zien.... maar neen, in November is er voor een jonge dame bij het rozenperk niet veel te doen; - maar een ochtendgewaad, fa, dat kon ze ook in den winter dragen, en mocht hij haar

in dien eenvoudigen tooi eens ontmoeten, dat zou een goed begin zijn. Want hij zou niet nalaten een blik op haar te werpen, zoo vol vurige bewondering, dat zij er door ontroerd zou worden, en - één blik beslist immers vaak voor het leven.

De wenschen van den vurigen minnaar schenen niet geheel onvervuld te zullen blijven. Ofschoon de heer Stuifhemel erg kippig was, kon hij toch door zijn bril nog wel 't een en ander onderscheiden, en toen hij het huis van den notaris Blankhart naderde, ontdekte hij dan ook met blijdschap, hoe de witte schuifgordijntjes een weinig opengeschoven waren. 't Was maar een klein reetje, waardoor hij naar binnen kon zien, maar toch, ja, hij zag Marie voor 't venster. Een sneeuwwit ochtendgewaad omhulde hare ranke gestalte.... ja, zij was het! Zie, de plooien van het gordijntje bewegen zich.... o, hare hand zal die beweging maken. Marie schuift dat gordijntje een weinig op zij, om mij beter te kunnen zien!...

Onder deze aangename overleggingen heeft Stuifhemel zijn hoed afgenomen en maakt voor die bekoorlijke witte gedaante een zeer bevallige buiging.

Bijna op hetzelfde oogenblik hoorde de gelukkige minnaar een forsche mannenstem, die hem toeriep: ‘Dat gebeurt onze Mieke ook niet alle dagen, mijnheer Stuifhemel, dat ze zulk een eerbiedigen beleefden groet ontvangt!’

Het was de notaris Blankhart zelf, die, op een ladder tegen den zijgevel van zijn huis staande, bezig was de laatste druiventrossen in papieren zakjes te steken, om die kostelijke vrucht tegen de nachtvorst te beveiligen, bij welke be-

zigheid de notaris door het loof van den wingerd half verborgen was geweest voor het oog van den heer Stuifhemel.

‘O, mijnheer Blankhart.... ik heb de eer uw dienaar te zijn, neem mij niet kwalijk, dat ik u niet zag.... ik bracht slechts een rechtmatige hulde aan jeugd en schoonheid.’

‘Zooals ge verkiest, jong is ze, al zeg ik het zelf, maar ik geloof toch, dat ge u vergist, wanneer ge hier eene schoonheid....’

‘O, neen, neen, ik vergis mij niet, nooit heb ik mij minder vergist..... Ik had plan u straks een bezoek te brengen, wanneer het u gelegen komt mij af te wachten.’

‘Het spijt mij, mijnheer Stuifhemel, maar ik moet straks naar Laterveer, als ge echter morgen kunt komen, dat zal mij veel genoegen doen.’

‘Gaarne, mijnheer, gaarne.... tot morgen dus! Mag ik verzoeken mijne complimenten aan mejufvronw Mieke over te brengen?’

‘De notaris beet zich op de lippen, en plukte met eenige drift een paar bladen af, terwijl hij met een haperende stem zeide: “Aan Mieke.... jawel mijnheer!”

‘Notaris, permitteer mij éene opmerking; ge zult mij die vrijheid ten goede houden. Uw dochter heet eigenlijk Marie, niet waar?’

‘Mijne dochter? Ja, mijnheer!’

‘Welnu, waartoe dien schoonen naam zoo verknoeid en verbasterd?’

‘Maar mijnheer....’

‘O neen, ik maak er u geen verwijt van, gij volgt slechts het heerschende volksgebruik, maar ge zult mij toestemmen,

dat het een ploertige gewoonte is, de fraaiste en welluidenste namen zoo te verminken, Daar heb je ook de vrouw van den graaf Oscar; die heet Emerantia, en daar maken ze nu van: Emma; ik heb haar nooit zoo willen noemen, en ik heb ook aan Oscar gezegd, dat hij mijn stem niet kreeg voor de Kamer, als hij die dwaze gewoonte niet aflegde, en niet, even als ik, Emerantia tegen zijn vrouw ging zeggen.'

'Wat die gravin betreft kunt ge wel gelijk hebben, maar....'

'Ja, en wat uwe dochter aangaat heb ik ook gelijk.'

'Maar mijnheer, ge vergist u inderdaad; Marie en Mieke....'

'Jawel mijnheer, Marie is zeer mooi en Mieke is foei leelijk. En ge moet mij beloven, dat ge uwe dochter nooit weer met den akeligen naam van Mieke zult toespreken.'

'Dat beloof ik u, mijnheer Stuifhemel.'

'Uitmuntend..... Adieu mijnheer Blankhart tot het genoegen!'

'Tot morgen, mijnheer!'

'Bij 't heengaan draaide Stuifhemel zich nog even om naar het venster, waarvoor hij straks die witte gedaante had gezien, en daar hij weer een sneeuwwit handje tusschen de gordijntjes meende te bespeuren, nam hij nogmaals met edelen zwier zijnen hoed af, en verwijderde zich toen, uiterst voldaan over deze ontmoeting, die hem zoovele redenen tot blijde hoop op een gelukkige overwinning gaf.

Zoodra Stuifhemel vertrokken was, werd de voordeur geopend en een jonge dame trad naar buiten.

Marie Blankhart - want zij was het, die aan de deur zich vertoonde, - was niet schoon, maar ze had zoo'n zacht en vriendelijk gelaat, dat alle mensen en begonnen met haar

lief te vinden, en meestentijds eindigden met te zeggen, dat ze toch, wel beschouwd, ook een mooi meisje mocht heeten. In ‘een bekoorlijk ochtendgewaad’ zien we haar niet optreden, want ze is reeds geheel gekleed, en sneeuwwit is haar japon ook niet, maar het eenvoudige donkere kleedje is net en smaakvol, en doet haar welgevormde gestalte goed uitkomen. Heel vroolijk is haar gelaat niet, er is iets weemoecligs in den blik, en het lachje om de lippen schijnt zich daar niet meer thuis te gevoelen; het komt wel eens even, maar het is zoo spoedig weer verdwenen.

‘De koffie staat klaar, vader,’ zei Marie, terwijl zij naar de ladder trad, waarop papa nog met zijn druiven bezig was.

‘Goed, hoor! - ik kom dadelijk. - Heb je gezien, hoe onze poes een nieuwen aanbidder heeft gekregen?’

‘Neen - hoe bedoelt u?’

‘Zat poes daar straks niet in de vensterbank?’

‘Ja vader, ze zit er nog.’

‘Nu, de heer Stuifhemel heeft tot tweemaal toe een deftige buiging voor de kat gemaakt.’

‘Och gunst! is die man zoo bijziende?’

‘Zeker wel, maar wat het mooiste is, hij heeft zeer nadrukkelijk de complimenten aan Mieke verzocht.... ha! ha! ha!’

Marie lachte ook mede, maar het lachje was zoo pijnlijk, dat het de aandacht van den vader trok, die zijne dochter nu meer opmerkzaam in de oogen zag, waarop hij eenigszins gemelijk uitriep: ‘Wat zie je er weer betrokken uit! Wat scheelt er nu weer aan?’

‘Och niets vader.... ik heb wat hoofdpijn.’

‘Zoo.... weer hoofdpijn? Weet je wat kind? Je moest eens een paar weken naar Groningen gaan logeeren. Ik zal van avond aan oom Gerbrand schrijven, want dat gaat hier zoo niet. Je moet wat afleiding hebben, en andere gezichten zien.... kom, laat ons nu maar in huis gaan.’

Zwijgend volgde Marie haren vader naar de woonkamer, waar de koffie met brood en vleesch gereed stonden, daar de notaris zich moest sterken eer hij ging uitrijden.

Een poos bleef Marie zwijgen; het scheen dat ze in tweestrijd was, of ze wel zou spreken. Maar eindelijk trad ze op haren vader toe, en zeide: ‘Ik zou liever niet naar Groningen gaan logeeren.’

‘Zeker, lieve kind, ik geloof, dat het beter voor je zal zijn, want als je hier blijft, dan zul je niet zoo gemakkelijk je over de zaken heen zetten.’

‘Hier even goed als daar ginder; of liever te Groningen zal het mij even moeilijk vallen, even onmogelijk wezen als overal elders, hem te vergeten.’

‘Geloof mij, lieve Marie, dat zal meevallen. Ge zijt ook te verstandig om u niet te schikken in het noodzakelijke.’

‘Ja maar, lieve vader, dat is het juist: ik zie de noodzakelijkheid niet in; ik kan geen enkele geldige reden voor mij zelven vinden, waarom ik met Hessels niet zeer gelukkig zou zijn.’

‘Maar ik heb u gisterenavond immers dat alles duidelijk gezegd. Hessels is geen slecht mensch, o neen; maar 't is toch voor u geen partij.’

‘Alleen omdat hij niet rijk genoeg is.’

‘Neen, Marie, dat is niet de cenige reden, maar de man

is uit een geheel anderen stand afkomstig als gij, en dat kan men soms ook merken, het is zoo'n aangeleerde beschaving, die wij bij Hessels vinden; en daar komt bij: over een paar jaar denk ik mijn praktijk neer te leggen, en naar Holland metterwoon te gaan, en als dan mijn eenige dochter hier in dat afgelegene Stoppelbeek moest achterblijven als de vrouw van een boerendokter.... neen, hoor eens Marie, het is wezenlijk te gek! Je zult dat later zelf ook inzien, en blij wezen, dat ik je bijtijds gewaarschuwd heb. Ja, nu schudt ge het hoofd, maar ge zijt nog zoo jong, kindlief, en gelukkig dus, dat uw vader mede waakt voor uw geluk. Kom, wees nu niet kinderachtig, Marie. De zaak kan nu nog zoo loopen, dat er geen ellende uit voortkomt. Ge hebt u immers tot niets verbonden; van een engagement is geen sprake. Ja, hij heeft je niet eens gevraagd.'

'Jawel, vader, ge hebt mij niet begrepen: Hessels heeft mij in de meest duidelijke woorden zijne liefde bekend.'

'Dat is in alle geval onbeschaamd van hem, maar dat is tot daaraan toe. Maar gij hebt dan toch van uw kant u zoo dwaas niet uitgelaten, en daarom zeg ik nog eens, dat het gelukkig is, dat ik u kon waarschuwen, zoodat ge u nu nog gevoeglijk kunt terugtrekken.'

'Och, neen, lieve vader, dat zegt ge nu telkens, maar Hessels weet heel goed dat ik veel van hem houd.'

'Weten? hebt ge hem dat dan gezegd?'

'Neen, och ik kan u nu zoo alles niet beschrijven en verklaren. Maar ik weet zeker, dat Hessels morgen of overmorgen bij u zal komen.'

'Nn, hij zal, hoop ik, wijzer wezen, maar anders zal ik

hem dan toch zijne dwaasheid wel onder het oog brengen. Maar laat ons nu maar van de zaak afstappen,' sprak de heer Blankhart, 'want het wordt tijd dat ik naar Laterveer ga. Kom, wees nu een verstandig meisje, en begrijp, dat het tot je best is, wat ik heb gedaan.' Zoo sprekende omhelsde de vader zijne dochter, en verliet het vertrek.

Marie scheen den raad van haren vader niet te kunnen opvolgen, want zij zat nog heel lang bitter te schreien. 'Neen,' riep zij uit, 'vader mag het onmogelijke niet van mij vergen. Koel, neen dat kan ik tegen Willem niet zijn. Ik kan wel zeggen, dat ik nooit de zijne zal worden. Arme jongen! hij was zoo vol hoop en moed, half dronken van vreugde, toen ik hem de laatste maal gesproken heb, en hij met zooveel opgewondenheid mij verzekerde, dat hij eerstdaags met mijnen vader zou spreken. Hoe bitter, bitter teleurgesteld zal hij zijn! Maar ik wil niet koel of bits tegen hem zijn, neen, nooit! Mijn hart kan breken, maar het blijft hem toebehooren; mijn mond kan zwijgen, maar liegen nooit!

IX.
De veldwachter van Laterveer.

De operatie in het schuurtje ging tot nu toe zeer voorspoedig. Dokter Hessels wist zeer vlug en handig den haas aan te pakken, en begon met het reinigen en aftrekken

volgens de regelen der kunst. Dat hij onder het werk de vroolijkste liedjes zong, en een paar malen zelfs een soort van c a v a l i e r s e u l voor den dooden haas uitvoerde, zal den lezer geen bevreemding meer baren, na hetgeen hij in het vorige hoofdstuk heeft gelezen, en zeker zeggen de medelijdende juffertjes met Marie: arme jongen!

Nog slechts weinige minuten was Hessels met den haas bezig, toen Dina de deur van het schuurtje opende en haar blozend gelaat, (dat op dit oogenblik veel op dat van een gepoelitoerde negerin geleek, daar zij bezig was de kookkachel te poetsen) om het hoekje vertoonde, terwijl zij sprak: ‘Dokter, daar is de veldwachter van Laterveer, die vraagt naar u.’

‘Goed, laat Kok maar hier komen!’

Daar Andries Kok in ons verhaal de titelrol vervult, zoo is het niet meer dan billijk, dat wij vooraf het een en ander vertellen, ten einde hem behoorlijk aan den lezer te presenteeren.

Wij zouden wel een heel boekdeel kunnen schrijven, als wij 's mans levensloop gingen schetsen, want, zooals zijn moeder het uitdrukte, Andries was overal geweest, en had alles bij de hand gehad. ‘Ja, overal,’ zegt de oude vrouw Kok, ‘is onze Andries geweest: in het Heerenveen en in het Brabantsche ook al, want mijn jongen is met de revolutie van zelf mee geweest, en toen hebben ze hem ook nog gevangen genomen, dat hebben ze. En daar in de kazematten van de citadel, daar heeft hij heel wat moeten doorstaan. Ja, als zijn vader zaliger had geleden, wat mijn Andries heeft moeten verduren, dan was hij, menschelijker wijze ge-

sproken, al lang dood geweest, want zijn vader was een zwak vat, dat was hij; hij is dan ook maar even zestig jaar geworden, zestig jaar en twee maanden: maar Andries slacht mij wat: als God hem het leven spaart, dan zie ik hem ook nog op zijn eenentachtigste jaar voor de viool dansen,...! 't is zonde! Ja, mijnheer, ik word nu met Allerheiligen, als ik het beleven mag, tweeëntachtig, en ik heb met de pinkenmarkt de beenen nog van den grond gehad, en als mijn Andries zich niet te veel fakseert, dan gaat hij denzelfden kant uit, want ik heb hem nog nooit onbekwaam gezien, aan den jenever heeft hij dan ook het land, omdat hij zooveel van zijn leven gezien heeft, Hij is van zelf wat laat getrouwd; nou maar dat is niks, want hij heeft een heel knap vrouwtje gekregen, daar niet zooveel op te zeggen is, en die altijd vreeselijk best voor het oude mensch is. Nu hebben zij maar één kind, dat spreekt van zelf, maar Grietje groeit mooi op, en dat is dan ook een handig, aardig kind. Onze Andries had nooit veldwachter moeten worden, want daar is hij veel te knap voor, en veel te goed ook, want er loopen er geen beteren als onze Andries, en hij kan ook van allerhande vreemde talen spreken, dat kan hij.'

Moeder Kok, - men kon het zeker aan hare verhalen genoegzaam hooren, - moeder Kok was zeer ingenomen met haar jongen. Die jongen was nu ruim vijftig jaren oud, maar hij zag er nog zeer jeugdig en krachtig uit. Groot was hij niet, integendeel, 't was een klein tenger ventje, met zeer fijne bijna vrouwelijke gelaatstrekken. Toch had onze Andries een buitengewone spierkracht, en met die kleine hand wist hij, als in een schroef, den overtreder der wet

vastgekneld te houden. Hij was dan ook wijd en zijd in het rond bekend als de vlugste en sterkste man, de schrik van dieven en schavuiten. Ja, zooveel naam heeft deze veldwachter gemaakt, dat er reeds bij zijn leven legenden in omloop zijn, betreffende de wonderen van dapperheid, door hem verricht. Zoo zou hij eenmaal twee beruchte smokkelaars, die hij op heeterdaad betrapte, terwijl zij een kruiwagen met gedistilleerd wilden binnensluiken, op zijn eigen houtje gebonden hebben, en de kerels met de jenever in den kruiwagen gepakt, en toen dat heele zoodje niet voortgekruid, neen, met kruiwagen en al, op den nek genomen en bij den burgemeester gebracht hebben.

Een ander verhaal zegt, dat hij in een stikdonkeren nacht, toen men geen hand voor de oogen kon zien, een paar schapendieven vervolgd heeft, in een dicht bosch, en dat den volgenden morgen verscheidene boomen half ontworteld lagen te zieltogen, daar Andries in zijn ijver er tegen aan geloopen was. Wij laten die verhalen nu voor 't geen zij zijn, maar zeker is het, dat een man als de veldwachter van Laterveer, wanneer hij een zes duizend jaren vroeger geleefd had, even goed als Hercules, tot halfgod was verheven. Nu, in onze prozaïsche dagen, bracht hij het echter niet verder dan tot brigadier. Hoe men echter in deze zelfde prozaïsche dagen een echt poëtische loopbaan kon hebben, daarvoor kon vriend Kok een levend en sprekend bewijs heeten. Dat hij, zooals zijne moeder vertelde, overal geweest is, zal ik niet beweren, maar hij is toch nog verder geweest dan Heerenveen en het Brabantsche, want hij werd als krijgsgevangene naar Frankrijk getransporteerd, en vertoefde eenigen tijd te

Saint-Omer. Daar had hij dan ook die kennis opgedaan, die der oude vrouw vrijmoedigheid had gegeven, om te verzekeren, dat haar zoon vreemde talen kon spreken, want hij leerde daar een mond vol Fransch praten.

Nadat hij zijn militaire loopbaan had volbracht, had Andries een tijdlang te Groningen als studentenoppasser zijn brood verdiend, totdat hij op zekeren dag met de noorderzon verdwenen was. De jongelui verloren zich in allerlei gissingen, want allen, die Kok als oppasser in hunnen dienst hadden gehad, misten hem ongaarne, daar hij zoo handig en gevat, zoo vroolijk en vlug was. Meer dan een jaar verliep zonder dat men spoor of schaduw van Andries kon weervinden.

Daar zitten op zekeren avond in de Meikermis eenige studenten in een tent, waar tooneelvoorstellingen werden gegeven. Welk stuk men opvoerde, weet ik niet, maar Karel XII van Zweden kwam er in voor. Een klein ventje vervulde de rol van dien vorst en trok de aandacht der studenten, niet door zijn voortreffelijk spel, want dat was even gebrekkig als dat van alle de overige tooneelisten, tot dat gezelschap behoorende, maar de jongelui werden opmerkzaam, omdat die Karel XII zoo sprekend geleek op den ouden oppasser Andries Kok. Op het affiche kwam wel de naam van Kok onder de acteurs niet voor, maar dat bewees hier niets, daar tooneelisten dikwijls onder een aangenomen naam spelen. Elk oogenblik werden de studenten meer versterkt in het geloof, dat Kokje daar stond te red eneeren. Evenwel besloten zij eerst het nastukje nog af te wachten, daar dat kleine kereltje dan ook weer zou optreden, en dan

meer in een alledaagsch costuurn, althans niet als koning van Zweden.

Gedurende de pauze hoorde men in alle hoeken van de koffiekamer praten over Andries Kok, dien men als komediant meende teruggevonden te hebben. Toen nu in het nastukje het kleine kereltje als verliefde matroos optrad, had hij nauwelijks tien woorden gesproken, of daar klonk plotseling een stem onder de toeschouwers: Hij is 't, hij is 't! waarop zulk een oorverdoovend gejuich opging, met handgeklap en getrappel, als sedert het bestaan van kermistenten nooit en nergens is gehoord. Boven en onder dat rumoer hoorde men telken den naam: Kok, Andries Kok! uitgalmen.

De matroos trad dadelijk naar de voetlichten en wenkte met de hand ten teeken dat hij een woord zou willen spreken. Het duurde echter nog eenigen tijd, eer hij genoegzame stilte kon krijgen. Doch eindelijk hield het rumoer op, en toen hield Andries een speech, die nagenoeg hierop neerkwam:

‘Zeer geacht puliek! Talma heeft lauweren geplukt, en Rachel is gevierd; maar Talma zou zijn lauweren gegeven, en Rachel haren roem verpand hebben voor het genot, dat Andries Kok mag smaken, nu hij door de Groninger studenten is herkend bij zijne komst op de planken te dezer stede. Als hij nu verder van avond met zijn matrozenrol in de war komt en slecht speelt, dan zal ieder begrijpen, dat de matroos weer studentenoppasser is geworden, en, door de opgewondenheid van het oogenblik, zijn lesje heeft vergeten; en maakt hij het draaglijk, ja, iets beter dan gewoonlijk, dan zal ik, dan zal ieder begrijpen, dat de aangename herkenning mij geïnspireerd heeft. En nu, mijne heeren,

vergunt mij, dat ik den draad van mijn verhaal weer opvat.'

Daarop was er weer een daverend applaudissement opgegaan, waarna onze Kok zich tot zijn visschersmeisje wendde met de vraag: Waar waren we ook weer gebleven, lieve kind? O juist, ik mocht daar juist zeggen, dat ik u meer bemin dan het licht van mijn oogen.

Verder speelde Andries dien avond, ik zal niet zeggen voortreffelijk, maar althans met veel animo, en in de slotscène, toen hij nog, volgens het stuk, een matrozenliedje moest zingen, hield hij na het eerste couplet stil, en riep met verheffing van stem: Nu moest ik nog twee zulke coupletjes zingen, maar de directeur en de regisseur, de acteur en professeur.... want hier zal toch wel één professor in de tent zijn - zij zullen mij allen gaarne ten goede houden, wanneer ik verlof vraag, bij deze bijzondere gelegenheid, van den tekst af te wijken, en i o v i v a t te zingen. En Andries zong i o v i v a t, eerst alleen, toen met de studenten, en langzamerhand met het geheele publiek.... ik betwijfel of er ooit in een schouwburg met zooveel aandoening i o v i v a t is gezongen. En als het gordijn niet gevallen, en het publiek niet huiswaarts gekeerd was, ik geloof de jongelui zongen nog.

Het spreekt van zelf, dat Andries Kok den volgenden avond, en verder zoolang de kermis duurde, een der hoofdrollen moest vervullen. Hij speelde voor Aballino, voor Rolla, voor Lazaro de veehoeder, en het leek tusschenbeide nergens naar, doch de jongelui juichten te meer naarmate hun oude oppasser de plank verder mis was, en Andries Kok bleef de gevierde acteur. Die kermisweek te Groningen

placht hij zelf later te noemen: het heldentijdvak uit mijne geschiedenis.

Of hij te Groningen verwend of bedorven was, ik weet het niet, maar kort na dat roemvolle tijdperk verklaarde Andries geen lust meer te hebben in het tooneel, en hij werd huisknecht bij een adellijke familie in Friesland, waar hij in dienst bleef, totdat hij, op voorspraak van zijnen heer, den post van veldwachter te Laterveer verkreeg. Wellicht zou hij om die betrekking niet gesolliciteerd hebben, maar Andries had het trouwen in 't hoofd gekregen, en de baron, in wiens dienst hij was, maakte bezwaar een getrouwden huisknecht te houden.

‘Goeden morgen, dokter!’ zei Andries terwijl hij het schuurtje binnentrad, ‘bij mijn ziel, wat heb je daar een mooi werkje onderhanden!’

‘Ja, Kok, een mensch moet al wat doen, om aan den kost te komen, jongen; dat weet je ook bij ondervinding.’

‘Ja doktor, dat is ook zoo, ik heb ook al van alles gedaan, maar of ik ooit een haas gevild heb, dat geloof ik niet.’

‘Wil je het eens probeeren?’

‘Dankje, dokter, dat zou mij later toch ook niet weer te pas komen, want hazen te koopen, dat laat mijn traktement niet toe, en ze te strikken of te stroopen, dat permitteert mijn betrekking, als handhaver der wet, mij niet. Dat ik hier bijn kom, is omdat ik een patiënt in huis heb. Onze Grietje is verleden Zondagavond thuis gekomen, met een kleur als een boeier en roodgekreten oogen. Op de vragen van mijn vrouw, wat er aan mankecrde, zei ze, dat zij zich gestooten

had, en gevallen was, en hoofdpijn had, en allerhande praatjes meer, maar het fijne van de zaak hoorden wij niet. Nu, toen begon ik mij toch wel ongerust te maken, want ik zag en merkte wel aan alles, dat zij ons niet wilde zeggen, wat er aan scheelde. En toen kreeg ze 's nachts de koorts, en droomde hardop, en maakte een spektakel van wonder en geweld. Als je maar één kind hebt, dan maak je je spoedig ongerust, en vreest dadelijk voor het ergste. Vandaag is ze weer geheel beter, maar mijn vrouw wou toch graag hebben, dat ik hier eens aanging, om te vragen of de dokter eens wil kijken, als je toch dien kant uitkomt. Maar u behoeft er de, reis niet om te doen, want het heeft niet veel te beteekenen.'

'Dat 's goed, ik moet morgen of overmorgen je huis toch voorbij. Maar weet je nu al, waardoor ze zoo van streek is gekomen?'

'Jawel, zeker, mijn vrouw heeft het er gisterenavond uitgekregen, en ik wil u wel vertellen, wat het geweest is, maar ik vertel u dat alleen, omdat je dokter bent, want anders spreek ik er geen stom woord over, en niemand, die er dan ook iets van vernemen zal. Het moet een diep geheim blijven, en ik wil er dan ook geen gepraat over hebben. U moet begrijpen, dokter, dat onze Grietje verleden Zondagmiddag is aangerand door dien gemeenen kerel, die daar op den Geuzenburg, bij den burgemeester, gelogeerd is.'

'Aangerand zeg je?'

Secuur!.... ja, ik moet den schobbejak maar eens te pak ken krijgen.... alle fiolen! wat zal hij er van lusten, ik zou

hem kunnen vermorzelen! 't Is schande.... het kind is pas zestien jaar! 't Is dan ook nog een kuiken, weet je? Ja, als het niet zoo'n kuiken was geweest, dan had zij den vent dadelijk een paar om zijn ooren gegeven, dat hij nu nog lag te spinnevoeten. En dan zou ze ten minste niet zoo verschrikt en benauwd geworden zijn, dat zij er de koorts van op 't lijf kreeg. De kerel wou haar omhelzen, begrijp je, en had ook geweld gebruikt, want hij had haar vastgehouden, hoewel zij bad en smeekte, haar met vrede te laten. Neen, zie je, ik zou hem achter de tralies kunnen brengen, als het mij daar om te doen was, en ik deed het ook, als mijn vrouw en dochter beiden niet gesmeekt hadden, dat ik er toch over zwijgen zou.'

'Ja, dat is ook beter, Kok, want als je daar nu over gaat praten, dan komt zoo'n zaak onder de menschen, en dat zou natuurlijk voor Grietje alleronaangenaamst wezen. Maar ik wist niet, dat die Stuifhemel, behalve zijn kwasterij, ook nog zulke kunsten hier zou gaan uithalen. Maar Grietje is nu toch weer beter niet waar?'

'O ja, zeker, de heele zaak had bedroefd weinig te beteekenen, maar een eenig kind, en een bange moeder, die spinnekoppen voor schorpioenen, en veldmuizen voor hyena's aanziet.... je begrijpt, hoe dat gaat. Dus, u komt dan eens kijken? Maar u doet maar net alsof je nergens van weet, en praat er natuurlijk buitenaf met niemand over.'

'Neen, natuurlijk, met niemand!'

'Nu, dat is best. Goeden morgen, dokter; goed succes met je operatie!'

'Dag Kok, de groetenis thuis!'

X.
Stuifhemel begint te gelooven, dat hij Venus' troetelkind is.

Of Hessels tusschenbeide eens zat te soezen, en meer aan zijn liefje, dan wel aan het hazenvel dacht, zooveel is zeker, dat de goede raan ontzaglijk lang werk had, en nog stond te snijden en te knutselen, toen de deur van het schuurtje andermaal openging, en de heer Stuifhemel binnentrad. Mevrouw Schellinga had haren gast beduid, dat hij niet bij dokters voordeur moest aanbellen, maar liever bij de apotheek, aan den zijkant van het huis, binnengaan. Volgens die aanwijzing was Stuifhemel dan ook naar de apotheek gaan zoeken, en daar hij op die ontdekkingstocht het schuurtje passeerde, en daar hoorde fluiten, had hij de deur geopend, om naar de apotheek te vragen. Dat hij Hessels niet voor vol aanzag, maar hem voor een knecht of koetsier hield, zouden wij Stuifhemel niet kwalijk genomen hebben, zelfs niet, wanneer hij een paar goede oogen had gehad.

‘Zoo, vriendje,’ zei Stuifhemel, ‘ben jij ook al muzikaal? Die Stoppelbeekers zingen en fluiten en kwinkeleeren, de een al mooier dan de ander. Jammer, dat ze het allemaal zoo valsch doen. Moeder natuur schijnt jou ook al met een slecht gehoor begiftigd te hebben, maar je moet je maar troosten, jongen, want nu erger je je ook niet aan het valsche gezang van je tijdgenooten, en vindt misschien het, lamenteereu van den dominé nog wel heel mooi. Maar zeg eens eerst: is de dokter thuis?’

Hessels, die anders dadelijk zijnen bezoeker uit de dwaling had willen helpen, en hem gezegd zou hebbeu, wien hij voor had, besloot nu, daar hij zich ergerde aan dien hoogen toon en de bedilzucht van dat manneke, hem beet te nemen, en zich voor een knecht of arbeider te laten doorgaan. Hij keerde dus zijn gelaat slechts even om, en zorgde dat daar weinig licht opviel, en dit laatste viel hem te gemakkelijker, omdat het in het schuurtje niet al te helder was. Wat zijne stem betreft, die wist hij geheel te veranderen, en daarin een klank en buiging te brengen, die aan de stem van een zeer onnoozel mensch deed denken. Op de vraag van Stuifhemel naar den dokter, antwoordde hij dus: ‘Neen, mijnheer, de dokter is op dit oogenblik niet in zijn huis.’

‘Zoo, is hij dan misschien in zijn tuin?’

‘Ook niet, mijnheer, de dokter is ook niet in zijn tuin, mijnheer.’

‘Zoo.... dat is vervelend, en ben jij bezig dien haas oneetbaar te maken? Wie ter wereld trekt nu ooit op zoo'n manier een haas af!’

‘Moet dat anders meneer? Ja, ziet u, ik heb 't vroeger nooit meer gedaan, maar de meid kan er nog minder mee terecht....’

‘'t Is ook geen meidenwerk, kerel. Nu e n f i n , ik zie wel: aan dat beest daar is niet veel te bederven. Is dat me ook een haas?’

‘Zou 't een konijn wezen, meneer?’ vroeg Hessels onnoozel.

‘Neen.... je bent me d'er ook eentje, hoor! 't Buskruit

kwam er niet, als jij 't moest uitvinden. Neen, 't is een haas, maar 't is zoo'n ellendig mager beest, wou ik zeggen. Wie schiet nu ooit zoo'n scharminkel! Maar de lui hebben hier te lande geen verstand van de jacht, geen zier!'

'Zou u dan denken, mijnheer,' vroeg Hessels met eenige aarzeling, op onderdanigen toon: 'zou u denken, dat een jager, eer hij aanlegt, goed moest toekijken, of het der moeite waard zou zijn, het beest neer te schieten? Zou men zoo spoedig op een distantie kunnen zien, of 't een goede zware is, ja of neen?'

'Wel wis en drie! Als je maar een beetje verstand van de dingen hebt. Maar de lui, dat merkte ik weer aan jou, de lui kunnen hier geen konijn van een haas onderscheiden. Dat schiet hier maar in 't wilde weg; gelukkig schieten ze gewoonlijk mis, want van mikken heeft men hier ook al niet veel idee. Maar een koe vangt wel een haas, en zoo vangt een Hollandsche jager ze ook.... dus die staat gelijk met een koe.... ha! ha! Nu, maar zeg jij me nu eens: ben jij de knecht hier van den dokter?'

'Ik vraag excuus, mijnheer; ik trek den haas af.'

'ja, dat zie ik; maar doe je dat als knecht, of als koetsier, of als kok?'

'Neen, mijnheer, neen, ik ben geen kok en ook geen koetsier.'

'Goed, dan ben je knecht. Van wien? van den dokter?'

'Neen, mijnheer; ik ga uit werken, begrijp je, vandaag eens hier, en morgen bij den dominé, en overmorgen ergens anders, zie je?'

‘Zoo, dan ben je een mannelijke werkster, - ha, ha, ha.... of zijn er ook werkers?’

‘Jawel, mijnheer, werkers der ongerechtigheid.’

‘Goed, zoo'n werker ben jij dan. Maar zeg mij nu eens: kom je ook wel eens bij den notaris in 't werk?’

‘Bij den notaris? dat zal waar zijn! Dat is mijn allerbeste huis, mijnheer.’

‘Zoo; die kerel is zoo afgestampt rijk, hé? Hoeveel zou hij wel hebben?’

‘Ja, dat weet ik niet, mijnheer, maar mij dunkt een paar ton heeft hij altijd.’

‘Kom, wat weet jij van een paar ton af? Weet je wel, hoeveel een ton is?’

‘Honderdduizend gulden mijnheer; maar ik wou maar zeggen, dat ik zoowat kan nagaan, dat hij een vreeselijke portie geld moet hebben.’

‘Hoe kun jij dat nagaan?’

‘Dat zal ik mynheer zeggen. Verleden jaar stuurde mijnheer Blankhart mij naar den ontvanger, om daar de grondlasten te betalen, en nu geef ik je te raden, mijnheer, hoeveel die grondlasten bedroegen.’

‘Zeker een paar honderd gulden.’

‘Een paar honderd? Zeventienhonderd en elf gulden, mijnheer, en eenige centen; zooveel boerenplaatsen en andere eigendommen heeft onze mijnheer Blankhart.’

‘Nu, nu, dat's kapitaal hoor! Dan zal die dochter ook wel vrijers krijgen! Heeft zij al een keuze gedaan?’

‘Dat weet ik niet, mijnheer!’

‘Maar zij heeft dan toch wel vrijers?’

‘Zeker wel, mijnheer.’

‘Zoo, daar weet je dus niets bepaalds van. Maar je spreekt de juffer toch wel eens, hé?

‘Natuurlijk mijnheer, natuurlijk, als ik er zoo aan het werk ben.’

‘Had haar moeder ook geld?’

‘Haar moeder was schatrijk mijnheer, en dan heeft de juffer, behalve dat, nog een erfenis van een tante, daar zij naar genoemd is.’

‘Wel kerel, wat zeg je, je zoudt een mensch haast begeerig maken. Is zij ook nog al aardig? Ik ken haar wel, moet je weten, maar ik vraag dat, om eens te hooren of zij ook tegen het rapalje beleefd is.’

‘Rapalje hebben wij hier te Stoppelbeek niet, mijnheer, maar ik weet wel, dat de juffer van den notaris een heel aardig en goed mensch is, daar de lui hier allen veel van houden, want zij is altijd en tegen iedereen vriendelijk en beleefd en goed.’

‘Zoo, zoo; wanneer spreek je die juffer in den regel?’

‘Ja mijnheer, dat is heel ongelijk; ten minste ik spreek haar niet altijd op hetzelfde uur, maar nog al dikwijls 's avonds, als zij uit geweest is, en ik haar dan kom halen, dan is zij onderweg altijd heel aardig en spraakzaam.’

‘Zoo, haal jij haar dan 's avonds van de visite?’

‘Ja, mijnheer, ten minste als er dan geen dames zijn, die denzelfden kant uitgaan, en daar zij dan mee kan opwandelen.’

‘Jongen, daar zeg je zoo wat.... Je lijkt me nog al snugger; ik stel mij voor, dat je mij belangrijke diensten kunt doen. Zeg, hoe heet je?’

‘Ik mijnheer?.... ik heet Kees - Kees Simpel.’

‘Zoo, ben je ook familie van Pieter Simpel?’

‘Ja, mijnheer, dat is een neef van mij.’

‘Ha, ha, ha! Weet je wat, Kees, ik moet die jufvrouw Marie eens spreken, en daar kun jij me perfect aan helpen.’

‘Ik mijnheer?’

‘Ja, wel zeker, jij! Vertel mij eens eerst: weet je ook, of de jufvrouw dezer dagen 's avonds naar een visite gaat?’

‘Dezer dagen, ja, dat is te zeggen, zij gaat van avond uit. Zij komt hier van avond bij den dokter op visite. De dokter heeft zijne grootmoeder bij zich gelogeerd, en nu komt onze juffer van avond bij die oude vrouw op visite.’

‘Maar dat kan niet mooier.... en kom jij ze dan halen?.... Ik geloof waarlijk, dat Venus zelf mij tot haar troetelkind heeft verkoren.’

‘Jawel, mijnheer, ik kom zoowat om negen uren hier, maar het wordt toch altijd wel een uur of tien, eer dat de juffer met mij opstapt.’

‘Heerlijk jongen! En dus, als ik omtrent tien uren hier in de buurt van dokters huis ben, dan zal ik je waarschijnlijk ontmoeten niet waar?’

‘Waarschijnlijk wel, mijnheer.’

‘Uitmuntend. En als ik dan van avond hier langs kom, en een praatje met de juffer maak, en haar verder naar huis geleid, dan zul jij je daarbij zeker heel verstandig en bescheiden gedragen, niet waar?’

‘Dat is te zeggen, wat meent mijnheer eigenlijk?’

‘Niets kwaads of buitengewoons. Ik wou alleen maar een

praatje met de jufvrouw maken. En nu behoef je daarbij niet weg te loopen. Neen, volstrekt niet! Als je maar discreet wilt wezen, en b. v. een pas of vier achter ons wilt wandelen.

‘Een pas of vier, jawel mijnheer!’

‘Ik meen maar, dat je daar niet als een dwarskijker bij behoeft te loopen, om ieder woord op te vangen, dat ik tot de jufvrouw zeg. Je begrijpt, ik ben een fatsoenlijk man.’

‘Zoo, mijnheer?’

‘Ja, hoor je daar vreemd van op? Weet je niet, dat ik bij den burgemeester gelogeerd ben?’

‘O zoo, bij den burgemeester? neen, dat wist ik niet, mijnheer, maar dan spreekt het van zelf, dat mijnheer wel fatsoenlijk zal wezen.’

‘Nu goed, dat is dan nu afgesproken. Van avond om tien uren hier bij den dokter, niet waar? Mooi! Ja, je zult je wel kapitaal houden, daar twijfel ik niet aan. Nu dag Kees, tot van avond.’

‘Goeden dag, mijnheer!’

XI.
Een oud-voerman hoort nog gaarne het klappen van de zweep.

Zoodra Hessels zich verzekerd kon houden, dat de heer Stuifhemel ver genoeg verwijderd was, ging hij zitten op

een bank, en barstte los in zulk een uitbundig gelach, dat Dina, die daarop kwam toeschieten, meende, dat het haren dokter zoo regelrecht in het hoofd geslagen was.

‘Goede hemel, dokter!’ riep ze, ‘wat mankeert er aan? Och, och, is het je op 't zenuwgestel geslagen? Toe, spreek toch! Zal ik even wat uit de apotheek halen?’

‘Neen, Dina, neen! 't Is niets, kind, maar die gekke kwast van daar even heeft mij zoo aan 't lachen gemaakt.’

‘O ja, dat kan ik mij begrijpen,’ zei Dina, ‘dat is een raar potstuk.’

‘Zeg, Dina, zou Andries hier nog in de buurt zijn? want ik moet Andries noodzakelijk nog even spreken. Ja, ja,’ vervolgde Hessels, terwijl hij meer tot zich zelven sprak, ‘ik moet Andries hier hebben. Zeg, Dina, zou je hem nog weer kunnen vinden?’

‘Ja, dokter, hij zal hier waarschijnlijk nog wel bij Jan Oliepit wezen.’

‘Goed, kun je daar ook dadelijk even heenloopen?’

‘Jawel, dokter, maar kijk eens, ik zie er zoo miserabel uit, ik durf toch zoo het pad niet op te gaan.’

‘Neen; nu, dan loop ik er zelf even heen.’

‘Dat kan nog minder, dokter, want je ziet er zelf nog erger uit. Maar wacht, stil eens, daar komt Jan Stakkers aan, die zou mooi even den veldwachter kunnen gaan roepen.’

‘Zoo, Jan,’ zei de dokter, ‘wat kom jij vertellen? Moeder is toch niet ziek?’

‘Neen, dokter, ik wou eens vragen, of je mij ook als knecht in je dienst woudt hebben, want ik ben bij den burgemeester weg.’

‘Wat zeg je, jongen? ik jou als knecht nemen? Wat zou ik met een knecht doen?... Nu, maar op dit oogenblik kun je mij een groot plezier doen, Jan. Loop eens, zoo gauw als je kunt, naar Jan Oliepit, en zie of je daar den veldwachter van Laterveer nog vindt; treft ge hem daar niet aan, loop dan verder het dorp eens in, totdat je hem opgevangen hebt, en vraag hem dan, of hij eens bij mij kan komen, daar ik straks vergeten heb, hem iets te vragen.

‘Best, dokter, ik zal zorgen, dat hij hier komt. Dan wil de dokter nog wel eens over mijn verzoek nadenken niet waar?’

‘Ja jongen, maar dat zal niet veel geven, dat nadenken, want ik heb geen werk voor een knecht.’

Het gelukte Jan Stakkers den veldwachter spoedig te vinden. Jan wandelde nog een eindje met den vader van zijn Grietje, zonder echter den moed te hebben naar den welstand van het lieve kind te vragen. Dat zou dan ook geheel in strijd geweest zijn met alle usantiën. Met de ouders van zijn aanstaande spreekt de boerenjongen over alle andere dingen eerder dan over zijne liefde. Ja, hij zal de dochter bepaald negeeren, tot op het oogenblik dat hij met het meisje aanstalten maakt, om zich te laten aanteekenen.

‘Is 't waar Jan,’ zei Andries, ‘wat ik daar straks gehoord heb; heb je woorden gehad met den burgemeester, en ben je uit je dienst gejaagd?’

‘Neen, Andries, ik ben niet weggejaagd.’

‘Ben je dan nog in je ouden dienst?’

‘Neen, dat ook niet, maar ik zelf heb den burgemeester den dienst opgezegd.’

‘Wat blief je? Dat is wat moois, en waarom heb jij je kostwinning maar zoo weggegooid?’

‘Daar had ik mijn reden voor.’

‘Je bent me een lieve jongen; en wat denk je nu te doen? Zoo'n beetje luilakken? Jan! Jan! dat gaat met jou nooit goed. Je voert een groot woord, maar met praatjes maken komen wij er niet, Jan! Als ik jou was, dan zou ik gauw weer naar den burgemeester gaan, en zeggen, dat het je spijt, dat je zoo'n kwaden kop getoond hebt.’

‘Neen Andries, daar kan niemendal van komen. Je zoudt in mijn geval ook niet bij den burgemeester gebleven zijn.’

‘Waarom ben je dan weggeloopen? Natuurlijk omdat je niet weet, waar je staan moet, en meent dat jou haan koning moet kraaien.’

‘Neen, neen, ik weet net zoo goed als jij waar ik staan moet.’

‘Nu, waarom ben je dan weggeloopen?’

‘Wou jij me hier in het verhoor nemen Andries? Ik ben aan jou in alle geval geen rekenschap schuldig.’

‘Hoor me zoo'n brutalen vlegel eens aan! Het is geen wonder, dat jij overal je hoofd stoot. Zulke knapen houden het nergens uit, en eindigen met in mijn handen te vallen. Pas jij maar op, jongen, dat ik je niet mettertijd naar de Ommerschans moet brengen, en blijf mij voortaan maar wat uit den weg hoor, want je bent een onbeschofte deugniet, dat is zeker!’

Jan stakkers bromde iets tusschen zijne tanden. Gaarne had hij den veldwachter een slag in het aangezicht gegeven, maar hij wist zich gelukkig te bedwingen. Of de gedachte

aan Grietje hem beteugelde, of dat hij weerhouden werd door het bewustzijn, dat Andries veel sterker was dan hij, en dat daarenboven zulk eene handtastelijke beleediging van een dienaar der gerechtigheid een al te bedenkelijke daad zou zijn, dat zullen we niet beslissen, maar zooveel is zeker: Jan Stakkers bleef zich zelven meester. Evenwel wandelde hij niet verder met den veldwachter, maar sloeg onder het mompelen van eenige onverstaanbare woorden een zijweg in.

Bij zijne komst aan des dokters huis werd Andries verzocht op de studeerkamer te komen,

‘Ga eens even zitten, Kok,’ zei Hessels, ‘want ik moet eens met je spreken. Je houdt wel van een grapje niet waar, al ben je vijftig jaar?’

‘Van een grapje, ja, dat kan er naar wezen!’

‘Zeker, van gevaarlijke of gemeene grappen hou j e niet, maar als het nu te doen is om een eeuwig mooie ui, die op den koop toe nog leerzaam kan wezen voor den evenmensch, dan zul je er, dunkt mij, niet vies van wezen.’

‘Dat weet ik niet, dokter; de tijd van grappen is een beetje voorbij voor een man van mijn jaren. Maar vertel mij, als het u belieft, wat is er aan de hand?’

‘Een mooie historie, Kok, daar je schik in zult hebben,’ zei Hessels, en vertelde daarop met kleuren en fleuren de ontmoeting, die hij daar pas met den heer Stuifhemel had gehad. Andries hield zich den buik vast van lachen, en verzekerde, dat hij van zijn leven mooie histories gezien, en meegewerkt had aan het vertoon en van rare comedies, maar dat

dit de fraaiste klucht was, die hij ooit had beleefd. ‘Maar, zei de veldwachter, ‘nu begrijp ik eigenlijk nog niet, wat grap je woudt vertoonen.’

‘Wel Andries, dat zal ik je zeggen. Zooals je gehoord hebt, zwerft Stuifhemel hier van avond bij mijn huis rond, in de hoop de jufvrouw Blankhart te ontmoeten, en die dame huiswaarts te geleiden.’

‘Jawel, dat hebt u verteld, maar wat dan verder?’

‘Dat zal ik je zeggen. Nu trek ik van avond mijn ouden vischbroek en mijn klompen weer aan, dan ben ik de mannelijke werkster, Kees Simpel, die zijne juffer naar huis brengt.’

‘Nu goed, en dan verder?’

‘Wel, dan kom jij hier ook, en jij verkleedt je als een jonge dame.’

‘Maar dokter, dat is immers al te gek. Ik, oude man, als een jonge dame verkleed! Stuifhemel zou wel blind moeten zijn, om zich door zulk een vermomming te laten foppen.’

‘Nu, blind is hij, ten minste voor drie kwart. Je bent niet groot van statuur, ik zal zorgen dat je een wijden sjaal en dichten sluier krijgt, en wat uw stem betreft, wel, jij oude acteur, kunt immers zoo meesterlijk de stem van een jong meisje nabootsen. Neen, hoor eens, Kok, die grap moeten we hebben, en ik zie aan je gelaat, dat je er ook veel trek in hebt.’

‘Men kan wel hooren, dokter, dat het nog niet lang geleden is, dat je studentengrappen hebt uitgevoerd, en een oud-voerman, zegt het spreekwoord, hoort nog graag het klappen van de zweep.’

‘Juist, en daarom zul jij als oud acteur, nog gaarne eens in een zeer interessante rol willen optreden. Neen Kok, je moet geen bezwaren maken, hoor!’

‘Ja, dat moet ik wel, dokter; ge hebt het alleraardigst verzonnen, dat moet ik zeggen, maar wij zullen beiden, hoop ik, ons verstand gebruiken, en onze betrekking niet in de waagschaal stellen ter wille van een zoogenaamde ui. Bedenk toch eens, dokter, als zoo'n ding eens uitkwam, dan was uw praktijk naar de maan, en ik kreeg natuurlijk binnen de vierentwintig uren mijn congé als veldwachter.’

‘Wel neen, Andries, dat zou zoo'n vaart niet nemen. Maar buitendien, hoe ter wereld zou het uitkomen? Wie zou ons verklappen? Stuifhemel? Vooreerst zijn wij beiden veel te knappe kerels, om onze zaken onhandig te doen, en doen wij ze, zooals het behoort, welnu, dan merkt de kerel er immers niets van, wie hem beet genomen hebben. Maar al merkt hij het ook, hij zal zijn mond wel houden, dat beloof ik je!’

‘Jawel, maar men kan nooit weten, wie ons eens kon herkennen.’

‘Wel, niemand herkent ons, om de eenvoudige reden, dat niemand ons ziet. Wie loopt hier in Stoppelbeek bij den weg, 's avonds na tien uren, in de maand November? Immers geen levende ziel.’

‘Ja, men kan nooit weten.... En waar wou u de kleeren voor mij vandaan halen?’

‘Dat is een verstandig woord, Kok! Wij zullen de grap vertoonen, maar onder voorwaarde, dat wij de benoodigde, expresselijk daartoe vervaaardigde decoratiën en costumes

en verderen theatralen toestel kunnen machtig worden.'

'Wat de deeoratiën betreft, dokter, dat zal zich, dunkt mij, wel redden. Die huizen en die populieren aan den Zanddijk zijn wel niet van je mooiste, maar het stuk speelt bij nacht en dat helpt ons.'

'Ja, en dat helpt ons ook met het oog op de costumes. Vergeet niet, dat onze Stuifhemel daarenboven voor drie kwart blind is. - Zeg eens Kok, je hebt zeker uit je heldentijdvak nog wel enkele tekstboekjes van treurspelen en comedies.'

'Nu, dat zal niet veel geven, wat wou u daarmee?'

'Ik niets, maar mij dunkt, daar kon jij nog wel iets moois in vinden voor van avond, want je begrijpt, je moet poëtisch wezen.'

'Dat spreekt van zelf, maar daar heb ik geen boekjes voor noodig, dokter! Vooreerst ken ik nog heele stukken uit beroemde treurspelen van buiten, en als mijn memorie mocht te kort schieten, dan ben ik ook nog zoo stomp niet geworden, of ik kan nog wel een beetje hoogdravenden onzin opzeggen.'

'Dat is ook zoo, Kok, ik begrijp nu ook heel goed, dat je je meesterlijk zult kwijten van je taak.'

'Ten minste, ik zal me er wel doorklaren.... maar zeg eens dokter, wat dunkt u, moet ik smeltend wezen?'

'Natuurlijk, Kok, als je er kans toe ziet, moest je een paar tranen vergieten.'

'Kans toe zien? wel, het behoeft u maar een woord te kosten, en ik baad in tranen. Maar ik vrees, dat ik van mijn tranenvloed in de duisternis niet veel satisfactie zal

hebben.... En dan nog iets, dokter; zou ik mijn minnaar hoop moeten geven?'

'Wel neen, om de dood niet; je geeft hem geen zweem van hoop! Denk daarom, hij moet een radicaal blauwtje hebben. Je zoudt je veel liever verdrinken, zeg je.'

'Hola dokter, neem mij niet kwalijk, maar dat behoort niet tot de h a u t e c o m e d i e . Jonkvrouwen mogen wel zwanger gaan van plannen tot zelfmoord, maar nooit spreken zij daarover met den ridder, op het oogenblik der liefdesverklaring. Maar ik zou kunnen zeggen, dat een kloostergelofte mij bindt, of dat mijn hart sinds lang den jongen burggraaf toebehoort.'

'Ha, ha,' riep Hessels, 'ik merk wel, je zult in alle geval dat varken wel wasschen.'

'Ik gaf een driegulden, als hij beproefde een kus op mijne rozenlipjes te drukken, want dan zou ik hem zoo'n ongemakkelijke muilpeer toedienen, dat hij voor goed buiten gevecht werd gesteld.'

'Lieve hemel! je zult hem toch niet doodslaan! Maar e n f i n , daarover maak ik mij niet ongerust, want wij moeten ons ook niet voorstellen, dat de minnaar dadelijk met een declaratie zal komen.'

'Wat? geen declaratie? Dat zal ik hem wel anders leeren; die haal ik er wel uit, of ik heet geen Andries Kok meer. Laat hem maar met mij beginnen, dan zal hij wel bemerken, dat hij geen a kan zeggen, of hij moet ook b zeggen. Halve maatregelen vallen niet in mijn smaak.'

'Uitmuntend, die zaak zal prachtig gaan!'

'U zorgt dan wel voor de costumes niet waar?'

‘Ja, daar kunt ge staat op maken.’

‘Best; nu dan tot van avond dokter! Ik zal zorgen tijdig op het appèl te zijn.’

XII.
In de Sociëteit.

Dagelijks kwamen eenige van de notabelste ingezetenen van Stoppelbeek in de herberg ‘de Leeuwerik’ te zamen. Zij noemden dit hun Sociëteit, maar de gelagkamer, waarin de heeren zich vereenigden, bleef ook toegankelijk voor het groote publiek, hetwelk echter gewoonlijk niet talrijk vertegenwoordigd was. Dat de heer Stuifhemel dagelijks in de Leeuwerik kwam, zal niemand verwonderen, en dat hij daar het hoogste woord voerde, begrijpt ieder, ook zonder dat wij dit opzettelijk hebben vermeld. Nooit echter had men hem zoo gruwelijk hooren doorslaan, als nu vandaag. Zeker moet dit toegeschreven worden aan de opgewondenheid, waarin zijn bezoek in het schuurtje van den dokter hem gebracht had. Juist was hij bezig over zijne bekwaamheden in allerlei vakken van kunst en wetenschap op te snijden, toen Andries Kok binnenkwam.

Kok bracht op militaire wijze zijnen groet aan de aanwezige heeren, en ging daarop bescheiden in een hoekje zitten om daar zijn glaasje gerstenbier uit te drinken.

‘Ha,’ riep Stuifhemel luide, ‘is dat niet de veldwach-

ter van Laterveer, die daar binnen is gekomen?' En daarop zich tot Andries wendende, vroeg hij: 'Ik heb gehoord Kok, dat jij zoo'n snaaksche vent bent. Is dat zoo?'

'Integendeel, mijnheer, de man, die u dat verteld heeft, zal u bij den neus gehad hebben.'

'Neen, wees nu niet zoo bescheiden,' begon Stuifhemel weer, 'en zeg eens een snakerij.'

'Kastelein, heb je daar ook wat vuur? dan zal ik er den brand eens in steken, en weer opstappen,' zei Kok, terwijl hij opstond en naar de tapkast ging.

'Kerel,' riep Stuifhemel weer, 'je sabel is haast net zoo groot als jij. Als hier nu eens ernstige zaken voorvallen, wie doet dan het werk der politie, want jij bent zeker maar de veldwachter voor de schoolkinderen.'

'Wat geef je zoo'n man in het uur kastelein?' zei Andries doodbedaard tot den herbergier, terwijl hij met een hoofdwenk den heer Stuifhemel aanduidde, 'want ik vermoed, dat je hem gehuurd hebt, om het gezelschap te amuseeren.'

'Ha, ha, ha! daar kun je mee naar huis gaan!' riepen de aanwezige heeren. 'Wat doe je ook met hem te beginnen?'

'Neem me niet kwalijk, heeren; maar als zulke onbeschoftheden voor aardigheden moeten doorgaan, dan heb ik er geen verstand meer van.'

'Ja, onze Andries is niet mak,' zei de kapitein. 'Ik had je nog willen waarschuwen, mijnheer Stuifhemel, om je niet met hem in te laten. Maar apropos, je hebt daar straks over mooie meisjes gepraat; maar heb je de dochter van Kok wel eens gezien?'

‘Dat ik weet, niet, maar als zij op haar vader gelijkt....’

‘Je hebt haar wel gezien, mijnheer Stuifhemel; dat blonde meisje, dat verleden Zondag dicht bij de burgemeesters bank zat, dat was de dochter van Kok.’

‘Wat zeg je? was dat een dochter van Kok? Dat wist ik niet eens. Nu dat lieve kind is niet zoo bar als haar vader. Ik heb er verleden Zondag-namiddag, toen zij alleen weer naar Laterveer wandelde, met veel genoegen kennis mee gemaakt. Ha! ha! was dat een dochter van Kok? Nu, nu, dan heb ik liever met de dochter te doen, dan met den vader!’ En zich daarop tot den kaijitein wendende, die 't dichtst bij hem stond, fluisterde Stuifhemel hem eenige woorden in het oor, en lachte daarop weer luide en met kennelijk zelfbehagen. De kapitein lachte ook, maar schudde toch met het hoofd, terwijl hij half ernstig zei: ‘Nu vriend, pas maar op, dat haar vader het niet hoort!’

De overige heeren bedwongen hunne nieuwsgierigheid, en vroegen niet welke geheime mededeeling de kapitein daar had genoten. Maar de jonge Suizebol, die in gezelschap van den kapitein huiswaarts keerde, vroeg, zoodra hij met dezen alleen was: ‘A p r o p o s , wat zei Stuifhemel daar straks?’

‘Och niets; hij vertelde alleen, dat hij met goed succes een amourette met Grietje Kok had aangeknoopt, en hoe zij hem verleden Zondagavond nog een r e n d e z - v o u s had toegestaan in het koepeltje van het Geuzenburgsche bosch.’

‘Wel, wel,’ zei Suizcbol, ‘dat spijt mij voor dat meisje!’

‘Te huis gekomen, vertelde de jeugdige pannenfabrikant dat schandaal aan zijne zuster, die het op bare beurt 's na-

middags aan de meid vertelde. En in het schemeravonduur maakte Neeltje de meid haren vrijer, Arend Kwint, deelgenoot van het vreeselijk geheim. Alle deze verhalen waren met min of meer fluisterende stem, onder het zegel der geheimhouding, van mond tot mond gegaan. Dat zij vermeerderd, doch niet verbeterd waren, wat vorm en inhoud aangaat, zal ieder lichtelijk begrijpen. De een voor en de ander na, beklaagden Grietje, maar er was toch ook eenige s c h a d e n f r e u d e in de manier, waarop het verhaal door de berichtgevers werd gedaan, en door de hoorders werd opgenomen.

XIII.
Sterker dan de held, die eene stad verovert.

't Was buiten nog niet geheel donker, doch in de kleine woning van vrouw Stakkers zou toch de lamp moeten opgestoken worden, als iemand daar nog de voorwerpen had willen onderscheiden. Men verloor er echter niet veel bij, althans niet diegenen, die slechts voor weelde en pracht een oog hebben, want het huisraad der weduwe was zeer eenvoudig, ja, armoedig te noemen. Zoo donker als het daar in huis was, zoo donker en treurig was het ook in het hart zijner bewoners.

Jan had bij den haard plaats genomen en tuurde met

droevigen blik in het flauw brandende vuur, grootendeels uit heideplaggen, en een enkele glimmende turf bestaande. Zijne moeder zat bij de tafel te breien, en de jongere kinderen aten zwijgend hun snede roggebrood.

‘Och jongen, dat deze slag mij nu ook nog moest treffen!’ zuchtte vrouw Stakkers.

‘Kom moeder,’ zei Jan, ‘ik zal wel weer werk krijgen; we moeten den moed zoo gauw niet opgeven.’

‘Ja, Jan, je hebt goed praten, jongen, maar je bent bij den dokter geweest, en die wil je niet hebben, en de notaris kan je ook niet gebruiken. Och, och, waar moet het heen!’

‘Maar moeder, ik heb er even veel verdriet van, of nog meer dan gij!’

‘Neen Jan, ge gevoelt het niet, jongen, want dan zou je zoo koppig niet wezen.’

‘Koppig moeder? Dát ben ik niet.’

‘Jawel Jan, je bent koppig, want anders zou je reeds lang weer naar den burgemeester gegaan zijn, en de zaak weer bijgelegd hebben. Als je maar ongelijk woudt bekennen.’

‘Maar ik heb geen ongelijk moeder. Ik hoef mij niet te laten slaan. Ik heb ook nog wel mijn gevoel, ik ben geen hond moeder!...’

‘Neen, maar je bent een drifthoofd, een stijfkop; je zult nergens in de wereld terecht komen, en je arme moeder moet er maar onder lijden.’

‘Moeder,’ zei Jan, terwijl hij opstond van zijnen stoel, ‘je weet wel, ik wil voor je werken, dag en nacht, ik wil alles voor je doen.’

‘Neen Jan, je wilt geen smaadheid voor mij dragen.’

‘Hoe meen je moeder?’

‘Ik zeg niet, Jan, dat mevrouw recht had je te slaan, maar ik had gemeend en gehoopt, dat je voor je moeder ook onrecht zoudt willen dulden, en het kruis voor haar zoudt willen dragen.’

‘Dat wil ik ook wel, moeder; maar dit is te erg, - dit kan ik niet dulden!’

De weduwe zuchtte eens, maar antwoordde niets. Wat zou zij ook zeggen? Het ging haren Jan, gelijk het zoo dikwijls den menschen gaat: zij hebben alles voor elkander over, en willen het zwaarste wel dragen, alleen dat kruis niet, dat hun door de omstandigheden wordt opgelegd.

Jan streed inmiddels een zwaren strijd. Al had hij zijner moeder daar straks geen gelijk gegeven, en het doen voorkomen, alsof er geen zweem van twijfel bij hem bestond omtrent het deugdelijke zijner handelingen, toch was haar woord voor hem niet als een luidende schel geweest. Neen, moeders woord was in zijne ziel blijven hechten. De vraag kwam bij hem op, of hij wrel goed gehandeld had, toen hij zijnen dienst had verlaten. Dat hij gevoelig was voor het onrecht, hem aangedaan, neen, daarvoor behoefde hij zich niet te schamen; en dat de slagen in het aangezicht hem gekrenkt hadden, dat mocht hij doen blijken, maar van het een en ander had hij immers op andere wijze getuigenis kunnen geven, dan door dadelijk weg te loopen uit zijn dienst! Want, wel beschouwd, was het mevrouw Schellinga toch ook te vergeven geweest, dat zij zich zelven niet mees-

ter was gebleven, toen zij in den stal getuige was van het tooneel met Stuifhemel, en dat zonder iets te weten van andere tooneelen, die het gedrag van haren knecht verontschuldigden. O ja, hij had groot gelijk, toen hij dien kerel geen antwoord waardig keurde.... of zou hij ook hierin gedwaald hebben? Zou het althans niet voorzichtiger en verstandiger geweest zijn, als hij die hatelijke deuntjes achterwege gehouden had? Hij had immers wel met ja en neen kunnen antwoorden, en had geene vriendelijkheid behoeven te huichelen.

Alle deze gedachten kwamen voor en na bij Jan Stakkers op, en hij trachtte zich telkens te verdedigen, en wist er voor zich zelven wel iets op te antwoorden, maar toch, het geweten kwam spoedig daarna terug met dezelfde beschuldigingen en vragen.

Goed, zei Jan eindelijk bij zich zelven, en al was het nu eens waar, dat ik onverstandig en verkeerd heb gehandeld, - al was dat waar, dan lag de zaak er immers toe. Er is nu toch niets meer aan te doen. Niets? herhaalde de rechter daar binnen op vragenden toon. Neen, ik kan toch niet, na hetgeen er is voorgevallen, opnieuw naar den burgemeester gaan.... En waarom niet? - Maar dat zou hoegenaamd geen houding geven, dat zou zijn: zich zelven weggooien, zich zelven.... Vernederen, vulde zijn beter ik aan; - en waarom zoudt ge u zelven niet mogen vernederen? - Maar het zou mij toch niet baten, - Dat moest ge beproeven. - Maar dan zou mevrouw ook meenen, dat zij mij voortaan als een slaaf kon behandelen. - Dat moet mevrouw dan maar weten, maar gij, doe gij uw plicht. - Maar wat zul-

len de jongens mij uitlachen, en wat zullen de lui hier op het dorp zeggen, als ik nu toch met hangende pootjes achteraan kom! - Dat is de vraag niet, wat de menschen zullen doen. - Maar....

Jan zag op naar zijne moeder. Langs hare bleeke wangen rolde een groote traan. Die traan deed het laatste 'maar' besterven op de lippen; die traan besliste den strijd, en deed den jongeling overwinnen.

Hij stond op van zijnen stoel, en zijne hand op moeders schouder leggende, zei hij: 'Schrei nu niet langer moeder, ik zal naar den burgemeester gaan, ik zal bekenneu, dat ik onrecht heb, ik zal vergeving vragen, en bidden, dat men mij weer als knecht moge aannemen.'

'O, mijn beste jongen,' stamelde de weduwe met aandoening, 'God zegene u, daar gij dit besluit genomen hebt. Wat anderen mogen zeggen, uwe moeder waardeert deze daad, en dankt u nu reeds voor het offer, dat g-ij om harentwille brengt. Ik begrijp, wat het u moet kosten, maar gij begrijpt ook, niet waar? dat zelfverloochening hier noodig is, en dat deze daad u toch ook voldoening zal bezorgen. O, mijn zoon, ga met God! Uwe moeder blijft hier; zij blijft voor u bidden, dat u de woorden mogen gegeven worden, die gij spreken moet; en de Heer, die de harten als waterbeken leidt, zal ook het hart uwer meesteres neigen, dat ze u weer aanneemt.'

'Ik hoop het, moeder, maar de mogelijkheid bestaat toch, dat mijn verzoek geweigerd wordt; houd u daarop voorbereid.'

'Ja mijn kind, het is mogelijk, dat ge een afwijzend ant-

woord krijgt; maar laat mij u ernstig op het bart drukken: word nu niet driftig, ook niet, al mochten de burgemeester en zijn vrouw uw verzoek van de de hand wijzen met harde en beleedigende woorden. Blijf bedaard, en zeg liever wat minder, want anders mocht ge weer alles bederven.'

'Ik beloof u, ik zal alles doen, wat ik kan!' En hierop omhelsde Jan zijne moeder, en vertrok onder hare hartelijke zegenbeden.

XIV.
Afgewezen.

Ofschoon geen oogenblik de moed hem ontzonk gevoelde Jan Stakkers toch, hoe meer hij den Geuzenburg naderde, al het moeielijke van de boodschap, die hij ging verrichten. De wind gierde door de toppen der eikeboomen, en joeg de donkere wolken driftig voort langs het donkere zwerk. Koud was het niet; neen, de lucht was eer zoel, en er bestond vrees dat er storm op handen was.

In de groote laan van den Geuzenburg zag Jan een rijtuig naderen. Ofschoon het, vooral daar onder de boomen, reeds geheel donker was, had Jan toch dadelijk de bruine paarden van den burgemeester en de kleine barouchette herkend. Om meer dan eene reden zag hij dat rijtuig met weerzin naderen. Hij moest toch nu vreezen, dat hij een vergeefsche

reis zou doen, want het was waarschijnlijk, dat de burgemeester zelf met zijne dames in dien wagen zaten. Maar wat hem nog meer kwelde, het was de gedachte, dat dit die mooie bruintjes waren, die hij zelf altijd placht te mennen en te verzorgen, en dat die nu misschien reeds een anderen voerman gekregen hadden, en nooit meer aan zijne handen zouden toevertrouwd worden. Want Jan stelde zich voor, dat zijn verzoek niet dadelijk gehoor zou vinden, ja, hij begon bijna aan den goeden uitslag van dezen tocht te wanhopen.

Daar is het rijtuig genaderd. Met een enkelen blik heeft onze vriend den tuinman herkend, die als voerman voorin de plaats inneemt, waar hij zelf vroeger placht te zitten. Binnen in meende hij ook menschen te zien, maar wie dat waren, kon hij onmogelijk onderscheiden. De jonge Stakkers was het met zich zelven niet eens, wat hij wenschen moest: of dat hij alleen den burgemeester, òf ook mevrouw, òf wel geen van beiden mocht thuis vinden. Hij besloot echter door te stappen, en naar den heer Schellinga, zoowel als naar mevrouw te vragen.

Jan belde, ouder gewoonte, bij de achterdeur aan. Fenna, die hem opendeed, was zeer verwonderd toen zij vriend Stakkers herkende.

‘Wat Jan,’ riep zij uit, ‘ben je daar al weer? Wou je toch maar bijdraaien, en eieren voor je geld nemen?’

‘Zou ik mijnheer of mevrouw even kunnen spreken?’ vroeg Jan niet zonder ontroering.

‘Mevrouw is niet thuis; zij is zoo pas met de juffer uitgereden.’

‘Is mijnheer dan wel te spreken?’

‘Mijnheer is ten minste thuis, maar durft gij mijnheer weer onder de oogen te komen?’

‘Ja, vraag maar of ik mijnheer even spreken mag.’

‘Nu, ik wil het wel doen, maar je zult daar een leelijke pijp rooken,’ gromde Fenna, terwijl zij naar de tuinkamer ging, waar Schellinga en Stuifhemel gezeten waren. De heeren waren juist bezig de stukken op het schaakbord te schikken, toen Fenna binnenkwam met de tijding, dat Jan Stakkers er al weer was, en den burgemeester een oogenblik verlangde te spreken.

‘Wat?’ riep de heer Schellinga luidkeels, ‘durft die onbeschaamde klant hier nog weer aan mijn huis te komen? Zeg, dat hij weergaasch gauw moet maken dat hij de plaats afkomt, en hier nooit weer een voet over den drempel mag zetten.... Of neen, laat hem maar hier komen, dan zal ik hem dat zelf wel eens aan het verstand brengen.’

‘Dus mag hij binnenkomen?’ vroeg Fenna.

‘Ja, ja, laat hem maar hier komen.’

‘Ik denk, hij zal nu wel uit een ander vaatje tappen,’ zei Stuifhemel, toen Fenna vertrokken was.

‘Ja, laat hem nu tappen uit welk vaatje hij wil, ik zal hem wel krijgen.’

‘Ge zult toch zeker eindigen met hem weer aan te nemen,’ meende Stuifhemel.

‘Wel mogelijk, want, om de waarheid te zeggen, ik kan den jongen niet missen. Dien tninman kan ik mijn paarden niet toevertrouwen. Maar, zie je, hij moet eerst gestraft worden, en dus, of hij hoog springt of laag, hij krijgt van avond nul op zijn request.’

‘Goeden avond mijnheer de burgemeester! - Goeden avond mijnheer!’ zei Jan, terwijl hij beurtelings den burgemeester en zijnen gast groette.

‘Zoo, ben je daar al weer?’ zei Schellinga, ‘wat heb je nu weer te vertellen? Maar nu wat heel kort hoor, want ik heb genoeg van jou brutaal geteut.’

‘Ik wou alleen maar zeggen, mijnheer de burgemeester, dat ik ongelijk gehad heb.’

‘Zoo; zie je dit nu pas in?’

‘Ja mijnheer de burgemeester, en nu wilde ik vragen, of mijnheer en mevrouw mij maar weer wilden aannemen.’

‘Je verdiende, dat ik je wat met de karwats gaf, want je bent de onbeschaamdsfe vlegel, dien ik ooit heb ontmoet. Meen je nu wezenlijk, dat wij zoo'n lomperd ooit weer in ons ons huis kunnen dulden? Dan waren wij immers wel gek. Het is God geklaagd, zooals jij je meerderen durft behandelen. Van morgen heb je nog gezegd: ik kom niet terug, en of mijn moeder al bidt en smeekt, dat kan me niet schelen, en nu kom je vragen: zal ik maar terugkomen? Ik weet niet, hoe je het durft te wagen! Alsof wij maar dadelijk klaar stonden niet waar?

‘Ja mijnheer, maar ik zal voortaan....’

‘Je zult voortaan je mond houden, en je komt me nooit weer onder de oogen. Laat je moeder morgen hier komen, om je loon te halen, en nu rechtsomkeert, marsen! Gauw wat hoor, of je komt met een paar oorvijgen niet vrij.’

‘Och mijnheer de burgemeester,’ begon Jan weer, ‘ik heb er wezenlijk spijt van,’

‘Dat raakt mij niet. Je krast nu op.’

‘Doe het dan uit medelijden met mijn moeder, en om haar schapen van kinderen.’

‘Je moeder? durf jij nog van je moeder te praten? Jij, die van morgen met je kwaje kop gezegd hebt, dat je moeder je niet schelen kon? Ik wil geen enkel woord meer van je hooren.’ Onder de laatste woorden is de burgemeester opgestaan van zijnen stoel, en met drift de deur openende, gebiedt hij Jan Stakkers te vertrekken.

‘Mijnheer, straf mij dan op een andere manier,’ roept de jongeling, terwijl hij smeekend de handen omhoog heft.

‘Ik bewonder uw geduld, mijnheer Schellinga,’ zei Stuifhemel; ‘ik zou den kerel al lang bij de kladden gekregen, en hem de deur uitgeschopt hebben.’

‘Allo!’ zei Schellinga, en pakte Jan bij den arm; ‘daar is het gat van de deur.’

‘In Gods naam!....’ wilde Jan nog zeggen, maar de burgemeester geeft hem een krachtigen duw in den rug, zoodat de arme jongen met geweld tegen den muur van den gang wordt geworpen, waarop de deur van de kamer onmiddellijk met een zwaren slag werd dichtgeslagen.

.....

Zwijgend, met haastige schreden, verliet Jan Stakkers het huis van den burgemeester. Hij hoorde niet, dat Fenna hem bij de achterdeur iets toeriep, maar snelde naar buiten. Het stormde buiten, maar heviger nog was de storm, die in zijn binnenste woedde. Soms balde hij krampachtig de vuisten, dan weer sloeg hij zich met de hand tegen het voorhoofd, en mompelde enkele woorden.

Bij het einde van de groote laan gekomen, zag Jan iemand voor zich uit gaan.

Die eenzame wandelaar vorderde slechts langzaam, daar hij een vrij zwaren last te dragen had. Onze Jan haalde hem dan ook spoedig in, en herkende zijn kameraad, Arend Kwint.

'Je hebt daar ook een zwaar vrachtje, Arend,' zei Jan, terwijl hij zijn vriend op zijde trad.

'Ja, ik ben naar de diligence geweest, en heb daar voor Jan Oliepit een mandje vandaan gehaald. Mijn baas zei: het zou niet heel zwaar wezen, maar dat valt niet mee.'

'Kom, geef mij dat ding dan maar eens,' zei Jan, 'dan kun je eens uitblazen.'

'Als je blieft Jan, als je zoo goed woudt wezen. Als je niet veel haast hebt, loop dan even met mij tot aan het huis van mijn baas, dan zetten wij daar ons mandje neer, en dan loop ik verder met je naar de Leeuwerik en trakteer je op een borrel, dien je wel verdient hebt.' Jan ging werktuigelijk met zijn kameraad mee, maar bedankte voor het hem toegedachte onthaal in de herberg de Leeuwerik. Niet verre van het huis van Oliepit kwamen de jongelieden iemand op den weg tegen.

'Goeden avond, Andries,' zei Arend Kwint, want hij had den veldwachter van Laterveer herkend. Zoodra deze voorbijgegaan was vervolgde hij, zich tot Stakkers wendende: 'Die dochter van Andries heeft in den laatsten tijd ook een leelijke schaats gereden, naar ik hoor.'

Onze Jan, die tot nu toe bijna niets gesproken had, en dan ook met weinig woorden kon volstaan, daar het door

den harden wind haast niet doenlijk was een gesprek te voeren, werd door dit woord eensklaps uit zijn somberen droom gewekt.

‘Wat meen je?’ riep hij op dringenden toon.

‘Och, ik kan je dat nu niet vertellen, want wij zijn vlak bij het huis van mijn baas, maar ik zal je straks wel eens het een en ander vertellen, daar je vreemd van zult ophooren. Je gaat toch nog even mee naar de Leeuwerik, he? Kom, ja, waarom zou je het niet doen? Je hebt een glaasje verdiend.’

Ditmaal sloeg Jan Stakkers de uitnoodiging niet af, want hij brandde van verlangen om te weten wat er over zijn Grietje kon verteld zijn. Hij bleef echter zich zelven genoegzaam meester, om te bedenken, dat het geen zaak zou zijn verder navraag te doen naar het ongunstig gerucht, maar liever te wachten, totdat Arend Kwint er zelf op terugkwam. Het duurde niet lang of Arend roerde deze zaak weer aan. ‘Ik zei daar straks’ zoo begon hij, ‘dat er van de dochter van Andries zulke rare dingen verteld worden. Ik weet niet zeker, of het waar is, maar naar men mij van middag verteld heeft, moet zij het houden met dat vreemde heerschap, die op den Geuzenburg gelogeerd is.’

‘Malligheid! zei Jan.

‘Ja, ik wil ook hopen, dat het maar een praatje is, maar er wordt gezegd, dat zij alle nachten bij elkaar komen in het koepeltje van het Geuzenburgsche bosch.’

‘Foei, Arend! En geloof jij zulke domme verzinsels? Je kunt immers voelen en tasten, dat het alles leugen en laster is.’

‘Dat wil ik ook hopen, maar wat zoo raar is, weet je, dat is....’

‘Nu wat dan?’ riep Jan Stakkers, terwijl hij op den weg staan bleef, en in hevige spanning verkeerde.

‘Wel, die mijnheer Stuifhemel moet het zelf verteld hebben.’

‘Wat heeft hij verteld?’ riep Jan, zich zelven nauwelijks meer meester.

‘Dat zal ik je zeggen; maar we moesten hier nu niet in de koude blijven staan. Laat ons het Leeuwerikje binnentreden, en eens proeven wat de kastelein onder de kurk heeft.’

‘Nu goed dan,’ zei Jan, en volgde zijnen makker in de herberg.

‘Lieve tijd, Jan,’ riep Arend uit, toen de kastelein de koperen lamp, die aan den zolder hing, een weinig had opgedraaid, ‘lieve tijd! wat zie je bleek; ben je niet recht frisch?’

‘Neen, ja, zie je, ik ben een beetje bevangen.’

‘Komaan, dan zal een glas brandewijn je goed doen.... Hola, Piet, geef ons een paar glazen brandewijn!’

‘Hoe weet jij,’ begon nu Stakkers, terwijl hij zooveel mogelijk bedaard trachtte te spreken, ‘hoe weet je, dat Stuifhemel over de dochter van Andries gesproken heeft?’

‘Hoe ik dat weet?’

‘Ja, hij zal het toch wel zelf niet verteld hebben.’

‘Neen, ik heb het van Neeltje. Mijnheer Suizebol moet het Stuifhemel zelf hebben hooren zeggen, of neen, het ergste had Suizebol van den kapitein, maar die had het uit

Stuifhemels eigen mond. Dat van die samenkomsten, weet je, in het koepeltje; maar wat mankeert je toch Jan? Je kijkt mij aan, alsof je mij wilt opeten. Kom, laat ons de glaasjes nog eens doen vullen.'

'Hoor eens, Arend, ik kan het nog niet gelooven. Dat is immers niet denkbaar, dat zoo'n kerel zelf zulke dingen zou uitbrengen.'

'Zeg dat zoo hard niet, Jan; zulke heerschappen bluffen gewoonlijk op die soort van dingen; ze stellen er hun eer en hun grootheid in, als zij een meisje ongelukkig maken. Ja, het is best mogelijk, dat die aap, die Stuifhemel, de zaken met opzet anders voorstelt en vergroot, omdat hij immers snoeven wil op zijn heldenstukken. Maar het spreekt van zelf, er zal wel iets van aan zijn van die verhalen.'

'Neen niets!'

'Dat is te zeggen, dat Stuifhemel er zich over uitgelaten heeft, dat is toch wel zeker. En je behoeft zoover niet te loopen om daarvan iets gewaar te worden, want hij heeft er hier van morgen in de Leeuwerik over gebabbeld. Hoor eens hier, Piet, heeft mijnheer Stuifhemel hier van middag over de dochter van Andries Kok gesproken?'

'Daar moest je mij niet naar vragen.' zei Piet. 'Een goede kastelein is op zijn tijd doof en stom. Wat ik niet hooren mag, dat hoor ik niet.'

'Zie je nu wel,' zei Arend, 'hij heeft er zooveel van gezegd, hier van morgen in de kroeg, dat onze Piet het niet eens durft ovcrvertellen.'

'Neen, neen,' riep Piet, 'zoo moet je het niet opvatten. Als je het dan weten wilt: nu, mijnheer Stuifhemel heeft

over Grietje hier gesproken, maar hij heeft niets kwaads gezegd. Alleen verklaarde hij, dat het zoo'n aardig kind was, en dat hij met zooveel plezier kennis met haar gemaakt had.'

Jan Stakkers klemde de tanden vast op eldander, en dreigde elk oogenblik los te barsten.

'Nu, verder heeft hij niets gezegd. Hij heeft wel den kapitein iets in de ooren gefluisterd, en toen hebben zij vree-selijk gelachen, maar anders niet.'

'Drink nog eens, Jan!' noodigde Arend, en wendde zich weer tot den kastelein met de vraag: 'Maar wat hij fluisterde was toch ook over Grietje, niet waar?'

'Dat denk ik wel,' antwoordde Piet, terwijl hij de glazen weer vulde, ten minste, toen zei de kapitein: 'Pas maar op, dat haar vader het niet merkt, want Andries Kok is lang niet mak.''

Jan Stakkers stond op, en stamelde: 'Ze moesten zoo'n vent den nek breken, die iemands goeden naam zoo moed willig door zijn vuile tong besmet.'

'Hou je toch bedaard, Jan! Men zou haast zeggen, dat jij als vrijer voor Grietje opkomt; zoo trek je de zaken je aan.'

'Neen, neen,' zei Jan, 'ik behoef Grietje niet te verdedigen, want de leugens zijn te tastbaar, dan dat iemand er geloof aan zou slaan, maar dat neemt niet weg, dat zoo'n kerel wel eens afgestraft mocht worden.'

'O, als Andries het hoorde, ik geloof, hij sloeg hem dood, Maar laten wij ons nu maar niet met de zaak bemoeien, want wij hebben er toch niets mee noodig.'

‘Neen, neen, zei Jan, ‘wij zullen er ons niet mee bemoeien.’

XV.
Onder de Kloosterbrug.

Niet ver van des dokters huis is een kanaal, dat als een zijtak met de groote vaart vereenigd is, en vooral bestemd is tot het vervoer van de turf der Laterveersche veenderijen. De brug, die over het kanaal is gelegd, mag vrij lang heeten. Want ofschoon de vaart zelve niet breed is, bleek het terrein aan weerszijden van den oever van dien aard, dat ook daarover de brug moest gebouwd worden. Daar hier in de buurt oudtijds een klooster had gestaan, was de brug nog algemeen bekend onder den naam van Kloosterbrug.

Niet ver van die brng werd de heer Blankhart dien avond overvallen door een zware regenbui. ‘Dat moest er nu nog bijkomen,’ zei de notaris, terwijl hij verdrietig op den grond stampte. Uit dit gezegde maakt men lichtelijk op, dat de heer Blankhart dien dag reeds meerdere teleurstellingen had ondervonden. Zoo was het ook. Gelijk wij reeds verhaald hebben, was de notaris dien middag uitgereden, daar hij een verkooping te Laterveer had.

Op de terugreis echter, dicht bij het tolhuis, had hij, door storm en duisternis, averij gekregen, daar hij met de tilbury tegen een wilgeboom was aangereden, waarbij een rad

gebroken en nog andere schade was veroorzaakt. Hij had dus paard en rijtuig in het schuurtje van den tolbaas laten staan, want zijn bles van het zadel te rijden, daar dorst de notaris niet op aan, en dus nu zette hij te voet de reis naar Stoppelbeek voort.

Tegen tien uren was de wind wat gaan liggen, doch nu ontlastte zich een zware regenbui. Daar hij nog ver van menschelijke woningen verwijderd was, en er hoop bestond dat de bui spoedig voorbij zou trekken, besloot de heer Blankhart eens te beproeven, of hij niet onder de brug een oogenblik zou kunnen schuilen. Hij vond inderdaad een plekje, waar hij, voor wind en weer beschut, zou kunnen wachten, totdat het weer droog zou geworden zijn.

Nauwelijks had de notaris daar onder de brug een paar minuten gestaan, toen twee andere personen, al lachend en fluisterend, zich bij den steilen kant neerlieten, om insgelijks daar een schuilplaats te zoeken. Blankhart herkende heel spoedig de stem van den dokter, en wilde zich dus dadelijk bekend maken. Doch toen hij onmiddellijk achter den dokter eene dame zag afdalen, kreeg de nieuwsgierigheid de overhand, en trok hij zich meer in den duisteren hoek terug, om daar niet opgemerkt te worden.

Wie die dame was, kon de heer Blankhart gissen noch raden. Den dokter had hij ook alleen aan zijne stem herkend, en dat daar een vrouwelijk wezen bij was, had hij ternauwernood aan de kleeding gezien, want ofschoon hij een vronwenrok had kunnen onderscheiden, kon hij toch in de duisternis onmogelijk uitmaken, of het een prachtig zijden kleed was, of wel een gescheurde en gelapte rok,

die deze persoon droeg. Te oordeelen naar den klank en de manier van zich uit te drukken, bemerkte Blankhart echter duidelijk, dat het geen boerinnetje was, hetwelk den dokter op zijne wandeling vergezelde. Die juffer sprak in hoogdravenden stijl; er was iets gemaakts, iets opgeschroefde in haren toon, en het allervreemdst was, dat haar stemgeluid soms, vooral onder het lachen, eensklaps oversloeg en aan een zware mannenstem deed denken. De manier van spreken van Hessels was, neen, niet geheel vreemd, maar daarin was toch ook iets opmerkelijks, namelijk dit, dat hij ontzaglijk teeder en verliefd sprak, en dan weer onzinnig begon te lachen.

'Mijn wriend,' zoo hoorde Blankhart de dame zeggen, 'hoe noodlottig, dat gij, met het woeden der elementen, niet van een regenscherm zijt voorzien.'

'Dat grieft mij als u, geliefde, doch zegenen wij het toeval, dat ons hier een veilige schuilplaats deed vinden.'

'Ge hebt recht; alleen vrees ik, dat mijn kleed zal besmet zijn.'

'Verontrust u deswege niet, mejonkvrouw! Uwe schoonheid is meer dan ooit verblindend. Ik weet niet, of ik u ooit zoo bekoorlijk heb gezien; ik zal voortaan voor u slechts kunnen leven, o aangebedene!.... laat mij u omhelzen!'

Hierop volgde een stil gefluister, nu en dan afgebroken door gesmoorde lachjes, waarna de notaris weer hoorde zeggen:

'Kom, kom, mijn vriend, hervatten wij onze wandeling, opdat wij het doel van onzen tocht niet missen.'

'Mag ik u bij het opstijgen de behulpzame hand bieden?'

‘Ha, gij overstelpt mij!’ lispte de dame.

Daarop zag Blankhart, hoe de dokter zich met zijne dame weer verwijderde. Hij zelf wachtte nog een oogenblik, en verliet toen ook met omzichtigheid zijne schuilplaats.

Ofschoon Blankbart iets onverklaarbaars vond in die samenspreking van den heer Hessels met zijne zoo teedere schoone, was één ding hem toch duidelijk, namelijk dat hij ongezocht getuige was geweest van een tooneel, dat voor den dokter niet pleitte. Die opgeschroefde toon mocht toch schertsenderwijze zijn gebezigd, dat nam niet weg, dat Hessels zeer vertrouwelijk en meer dan vriendschappelijk had geschertst met een vrouwspersoon, die, wie weet waar thuis behoorde, en althans van zeer dubbelzinnige moraliteit moest wezen. De notaris had zich geërgerd, maar, al wilde hij het voor zich zelven niet bekennen, waarheid is het, dat er op den bodem zijner ziel een soort van vreugde was over het gelukkig toeval, dat hem van des dokters wangedrag getuige had doen zijn. Nu toch was hij in staat zijne dochter te genezen van hare dwaze liefde, en hoe bitter ook het middel mocht zijn, dat hij haar zou toedienen, het bleef in de gegevene omstandigheden een zeer gewenscht medicijn, daar de werking ongetwijfeld even snel als radicaal zou wezen.

Wij volgen nu onzen dokter, die met zijne schoone langzaam langs den grintweg voortwandelde.

‘Ik vrees, schoone jonkvrouw,’ begon Hessels weer, dat de stormwind al onze plannen en intriges heeft weggewaaid, want onze vurige minnaar zal, denk ik, niet meer komen opdagen.’

‘Stil!’ fluisterde de andere persoon, ‘ik koor schreden naderen,’ en voegde er op den meest dringenden, smeekenden toon bij: ‘Hou je nu, wat ik u bidden mag, toch goed dokter, en lach toch telkens niet zoo, want op mijn woord, gij zult door dat gelach alles nog bederven.’

‘Wees gerust,’ luidde het antwoord, ‘ik zal mijn rol perfect spelen, en mij uwen lof waardig maken.’

Inmiddels naderde de heer Stuifhemel met snelle schreden, en trad den dokter en zijne zonderlinge dame op zijde, terwijl hij zeide: ‘Goeden avond.... Heb ik niet het genoegen mejufvrouw Blankhart te ontmoeten? Hoe gaat het jufvrouw? Het is zeer ongunstig weder.’

‘O ja, mijnheer,’ antwoordde de dame met een heel hoog, fijn stemmetje, ‘de stormwind en regenvlagen hadden mij haast doen besluiten niet huiswaarts te keeren.’

‘En ge hebt niet eens een paraplu? O, hoe gelukkig mag ik mij dan rekenen, daar ik u de mijne mag aanbieden.’

‘Waarlijk, gij maakt mij verlegen door uwe goedheid, edele heer,’ lispte de schoone.

‘Zou ik u mijn arm mogen aanbieden vroeg Stuifhemel.

De dame antwoordde niet, maar loosde een zucht, zóo welsprekend, zóo smachtend, dat een steenen hart er door vermurwd zou zijn. Al zuchtende legde zij de vingertoppen op den arm van haren aanbidder.

‘Zoo, ben jij daar ook, Kees, oude jongen? Ben je goed klaar gekomen met je haas?’

‘Ja mijnheer, dat gaat wel.’

‘Ja, je zult het wel leeren hoor,’ sprak Stuifhemel, en zich weer tot zijne dame wendende, zeide hij: ‘Ik he b

met ontzaglijk veel genoegen kennis gemaakt met mijnheer uw vader; een aangenaam mensch, zeer hupsch inderdaad.'

'Ik zie weer een star flonkeren, de lucht schijnt op te klaren.'

'O zeker, het wordt mooi weer, en dan heeft zulk een wandeling in het stille avonduur veel bekoorlijks, ten minste als men ze in goed gezelschap mag ondernemen.'

'O ja, ook ik bemin het schoon der natuur, als dezelve het uur der sluimering intrad, en de bergen met nevelen omfloersd zijn.'

Hier werd Kees door een geweldige hoestbui overvallen. Zooals hij zelf later verklaarde, was hem een van die omfloersde bergen in de keel gevlogen. Het was ook wel wat heel kras, in het platste gedeelte van ons vlakke vaderland over 'omfloersde bergen' te spreken. Doch de dame, op haar beurt, was toch ook weer te verontschuldigen, daar zij op dit oogenblik woorden aanhaalde uit een stuk, dat in Savoye speelde. Stuifhemel had zooveel theatralen bombast niet verwacht. Dat sentimenteele in de stem en die affectatie schreef hij echter voor een groot deel toe aan de verlegenheid, waarin zulk een landjuffertje moest verkeeren, wanneer een zoo chique persoonlijkheid, als hij zelf was, haar aansprak.

Maar, dacht Stuifhemel, ze schijnt toch wel wat overdreven te zijn, en ik moet dus, om in haren smaak te vallen, ook maar niet te alledaagsch wezen, maar liever een hooge dichterlijke vlucht nemen.

'Daar is iets in den storm,' zoo begon hij dus weer,

‘iets waarvoor het jeugdig hart nog altijd sympathie heeft. Als de wind zoo de gloeiende slapen kust, en de zefir, zal ik maar eens zeggen.... met de lokken speelt, dan.... dan....’

‘Nu, dat dan?’ vroeg de schoone smeekend.

‘Dan, zal ik maar eens zeggen, worden de aandoeningen te machtig, te.... sterk meen ik.’

‘O, ga zoo voort!’ smeekte de dame, ‘mijne ziel drinkt uwe woorden in, gelijk de bloemkelk den dauwdroppel. Gij weet snaren te tokkelen, die in het diepst van mijn gemoed weerklinken, want ook ik, ik heb eens bemind.... den stormwind heb ik bemind met al het vuur eener eerste liefde.’

‘O hoe streelen mij deze woorden, mejufvrouw, of neen, wat uwe schoone lippen daar zeggen, dat streelt mij niet alleen, het ontgloeit mij, ik gevoel mij niet meer op aarde.’

‘O! o!’ fluisterde de dame met snikkend geluid.

Haar gevoel scheen haar overstelpt te hebben. Zoo niet de dichte sluier en de duisternis dit belet hadden, zekerlijk had Stuifhemel de schoone oogen zijner dame van tranen zien overloopen. Kees echter werd weer door een hoestbui gekweld, en blafte en gierde zoo afgrijselijk, dat Stuifhemel medelijden met hem kreeg, en zeide: ‘Jongen, Kees, dat is een kwaje hoest; daar moet je wat aan doen, anders ga je om zeep.’

‘Ja, mijnheer, ik zal er eens met dokter Hessels over spreken.’

‘Gekheid! Dokter Hessels kun je gerust thuis laten, want die weet er toch niets van; vooral van borstaandoeningen

begrijpen ze hier te lande niemendal. Kom jij morgen maar eens bij mij Kees, dan zal ik je wel wat geven.'

'Heel best mijnheer, als je blieft!'

'Gij beoefent dus ook de heelkunde mijnheer?' vroeg de dame.

'O zeer zeker; en daarom zou ik u ook raden: licht dien sluier wat op, dat zal beter voor uw zoo jeugdig en prikkelbaar zenuwleven zijn.'

Op hetzelfde oogenblik slaat de heer Stuifhemel de hand aan den sluier der schoone, en tracht dien op te lichten, doch de dame riep met eenige verheffing van stem: 'Laat af, terug die hand!'

'Alle goede geesten!' stamelde Stuifhemel, 'de handen van deze dame zijn niet zoo teeder en zacht, als men bij het hooren der stem wel zou vermoeden.'

'Ik dank u wel voor uw geleide, doch ik zal hier een zijpad moeten inslaan.'

'O vergun mij, dat ik verder u ga verzellen.'

'Onmogelijk, mijnheer!'

'Hoe - onmogelijk?'

'Ja mijnheer, want eene gelofte bindt mij. Slechts mijn trouwe dienaar Cornelius mag mij op dit pad verzellen, en dus vaarwel!'

'Maar ik mag toch hopen, u eerlang weder te zien?'

'Maar mijnheer....'

'En mag ik mij vleien eenigen indruk op u gemaakt te hebben?'

'Indruk? ja, bij Jupiter! En nu, vaarwel!'

En na deze woorden greep de smachtende schoone haas-

tig den arm van haren Kees en verwijderde zich met snelle schreden.

‘Waarom ben je zoo gauw dat zijpad ingeslagen, Andries?’ vroeg Hessels zacht; ‘begon het je te vervelen?’

‘Neen, dat niet; maar ik zag Jan Stakkers daar in de verte aankomen, en daarom rekende ik het veiliger mij uit de voeten te maken, te meer, omdat Jan u dezen morgen in het costuum van Kees Simpel nog heeft gesproken.’

‘Maar hoe wist je, dat het Jan Stakkers was?’

‘Wel dokter, omdat ik het gezien heb. Ik herkende hem aan zijn gang: dat hoort bij mijn vak. Blinde veldwachters deugen niet. Alles wat bij de politie behoort moet kattenoogen hebben.’

XVI.
Op de Kloosterbrug.

Toen Jan Stakkers afscheid genomen had van zijn vriend Arend, sloeg de dorpsklok juist tien uren. Jan hoorde de klok wel slaan, maar of het negen of tien uren was, of elf, hij wist het niet, en het kon hem ook niemendal schelen, want hij dacht er niet eens over, of hij naar huis zou gaan, ja of neen, en welken weg hij zou kiezen maakte ook geen punt van overlegging uit. Hij dacht aan niets, dan alleen aan den man, die te Stoppelbeek scheen gekomen te zijn,

om vloek te brengen over hem en over allen, die hem dierbaar waren. Nu en dan stond hij stil, en dan riep hij met een onbeschrijfelijke woede en wraakzucht: ‘O, als ik nu dien kerel nog eens weer te pakken krijg, dan zal ik hem....’ De opgewondenheid en drift van Jan Stakkers waren te grooter, daar hij straks, tegen zijn gewoonte, een paar glazen brandewijn had gedronken. Op weinige schreden afstands van de Kloosterbrug staat Jan plotseling stil.

‘Dat is hij!’ riep de jongeling, waarop hij een langgerekt: ha! liet volgen.

Het was inderdaad Stuifhemel, die van de andere zijde de brug opkwam.

Stuifhemel, opgetogen van blijdschap over zijn schitterend succes bij die rijke juffer, huppelde over den weg, en floot, al zwaaiende met de paraplu, zijn mooiste deuntjes.

Aan die deuntjes had Jan zijn vijand herkend.

Bijna op het midden van de brug ontmoetten zij elkander.

De fel beleedigde jongeling heeft geen plan twist te z o e k e n , want de maat is bij hem volgemeten en loopt over; hij zal zonder veel omstandigheden den ellendeling aangrijpen en afstraffen.

Jan Stakkers bleef staan.

Dat staan blijven van dien persoon daar midden op de brug trok de aandacht van Stuifhemel en stemde hem niet plezierig. Die persoon daar, - wie het was, wist hij niet, -maar hij scheen iets van hem te willen hebben, want hij wachtte hem klaarblijkelijk op, Maar Stuifhemel stapte toch moedig door tot op het oogenblik, dat hij Jan Stakkers herkende. Toen werd hij toch wezenlijk verschrikt, want een

bang voorgevoel zei hem, dat hij op dezen dag van dien knaap niet veel goeds te wachten had. Hij klemde werktuiglijk zijn paraplu vaster in de vuist, om zich daarmee in geval van nood te kunnen verdedigen, en wilde met een eenvoudig: ‘goeden avond’ doorstappen, toen Jan Stakkers hem in den weg trad, en met een holle dreigende stem hem toeduwde: ‘Neen, ditmaal kom je er zoo gemakkelijk niet af, ellendeling!’

‘Wat wil je toch van mij? stamelde Stuifhemel.

‘Ik wil je het loon toedienen voor je beestachtige kunstenarijen.’

Met deze woorden heeft de sterke boerenknaap den doodelijk ontstelden Stuifhemel bij de keel gegrepen.

‘Duivelsche jongen, laat mij los!’

‘Neen, ik laat je niet los,’ zegt Jan met gedempte stem, en drong zijnen vijand achterwaarts, totdat hij hem tegen de leuning van de brug smakte.

‘Mijn God! schei toch uit,’ kermde Stuifhemel; ‘wat heb ik je toch gedaan?’

‘Mij niets....’ ‘Wat? Zul je mij met de paraplu slaan? - hier dat ding! - hier zeg ik.... Klet, daar ligt ze!’

En nadat hij met deze woorden de paraplu over de lenning heeft geslingerd, mompelt Jan op verschrikkelijken toon: ‘En nu jij zelf!’

En meteen zich snel bukkende, grijpt hij Stuifhemel ann, met het plan om hem over de leuning heen to werpen.

‘Moord! moord!’ schreeuwt Stuifhemel

‘Ja, ja, brul jij maar toe! Je zult er in!’

‘Help! moord!’ kermt Stuifhemel weer.

‘Je zult er in! Je zult verzopen worden als een dolle hond.’

En nog één ruk, een duw, - en Stuifhemel, achterover over de leuning liggende, kan zijn evenwicht niet herstellen, en stort met een ijselijken gil in het water neer. ‘Dat heb je er van! zei Jan Stakkers, raapte zijn pet van den grond, en ging met gejaagde schreden de brug af, terwijl hij het noodgeschrei van zijnen vijand al flauwer en flauwer hoorde.

Het kanaal was daar op de hoogte van de Kloosterbrug vrij diep, en Stuifhemel, die niet kon zwemmen, verkeerde dus in het grootste gevaar. Reeds zonk hij weg in de diepte, toen een tweetal personen kwamen aansnellen. De voorste, iemand in vrouwenkleren, ging dadelijk over de leuning der brug hangen, en poogde met zijn blik de duisternis te doorboren, of hij soms nog eenige beweging in het water mocht ontdekken.

‘Ja, ja,’ roept hij tot den anderen persoon, die hem op zijne schreden volgt, ‘het moet hier zijn.... er moet iemand in het water gevallen zijn, ik heb daar straks nog van dezen kant het noodgeschrei hooren komen, ja, het plassen van het water bespeurd. Daar, daar zie ik weer beweging in het water. Weg met die vodden, help mij toch van dat ellendige pak af!’ En met forschc rukken trok en scheurde onze Andries de kleeren af, die hem in het zwemmen zou-

den belemmeren, begaf zich toen onmiddellijk te water, en zwom in de richting, waar hij straks eenige beweging bespeurd had. Daar dook hij onder, en zocht, en zocht nogmaals, en ja, daar stoot hij tegen een lichaam, dat echter reeds bewegingloos was. Nog éene poging en het gelukt hem den drenkeling te grijpen, en nu met alle inspanning van krachten weer voortzwemmende sleept hij den ongelukkige aan den oever.

''k Geloof, dat wij te laat gekomen zijn,' sprak de veldwachter op somberen toon.

'Laat ons zien!' riep de dokter en knielde bij den drenkeling neer. 'Het is Stuifhemel.'

'O, dat komt van die vervloekte grappen!' gromde Andries.

'Stil nu, Andries; vloek en grom nu niet, maar laat ons zien, of wij de levensgeesten weer kunnen opwekken.'

'Ziet ge dan niet? - de man is dood.... het is verschrikkelijk!'

'Neen, ik heb goeden moed; wacht maar. Juist - houd hem zoo. - Zoo.... ja, ik voel zijn pols nog; het leven is er nog niet uit.'

'Zou het wezenlijk waar zijn?'

'Ja, ja, wij redden het - ziet ge wel?.... Hij leeft nog - hij is behouden!'

'Nu nog één oogenblikje, en dan dragen wij hem te zamen naar mijn huis.'

Inderdaad, het gelukte dokter Hessels door zijne ijverige pogingen den drenkeling weer in het leven terug te roepen, en spoedig daarna werd Stuifhemel door de beide mannen

naar des dokters huis gedragen, waar hij weldra tot het volle bewustzijn terugkwam, en verder behoorlijk verpleegd werd.

XVII.
Een nacht van bange zorgen.

Volgens berekening van vrouw Stakkers kon haar zoon tegen negen uren van den Geuzenburg weer te huis komen. Doch het werd negen uren, tien uren, maar Jan kwam niet thuis. De angst der arme weduwe klom met ieder oogenblik. Ze was gewoon, dat Jan altijd regelrecht van den Geuzenburg naar huis ging, en zich nooit in herbergen of kroegen ophield. Daarom moest er iets bijzonders gebeurd zijn. Ja, hem was zeker een ongeluk overkomen. Tienmalen stond zij op, en opende de voordeur, om te luisteren of Jan er ook aan kwam, maar het was alles stil in het dorp en vrouw Stakkers hoorde geen ander geluid dan den wind, die takken en stammen deed buigen en kraken. Eens dacht zij er over zelf naar den Geuzenburg te gaan, om daar narichten in te winnen, maar zij kon toch hare andere kinderen niet alleen thuis laten; en buitendien, wat zou het haar baten?

De oude hangklok sloeg halfelf, en nog was Jan niet teruggekeerd. ‘Ach, God!’ kermde de weduwe, ‘ik weet geen raad meer; de jongen is stellig verongelukt: wat moet ik beginnen?’

‘Wat is er toch moeder?’ riep een fijn stemmetje, dat uit de bedstede kwam.

Het was Jansje, het elfjarige dochtertje van vrouw Stakkers.

‘Och niets, mijn kind!’

‘Maar waarom schreit ge dan zoo, moeder? Is er iets met Jan gebeurd?’

‘Ik weet het niet, lieve kind. Jan is nog niet tehuis.’

‘Hé! wat waait het moeder; hoor de wind eens in den schoorsteen bulderen.’

‘Ja mijn kind, maar ga gij nu maar slapen.’

‘Och moeder, ik kan niet slapen.’

‘Kom, probeer het maar eens, mijn kind; dan moet ge maar eèns een versje opzeggen, dat helpt wel.’

‘Een versje moeder, welk versje?’

‘Och, wat ge maar wilt; zeg b. v. maar eens op, wat gij voor den dominé geleerd hebt.’

‘Hardop moeder?’

‘Neen, lieve kind, zachtjes.’

‘Och, laat het mij maar eens hardop voor u opzeggen.’

‘Nu goed, Jans, maar dan ook gaan slapen, hoor!’ En Jansje zei met dat eigenaardig gedreun, waarmee kinderen hun versjes opzeggen, maar toch met een duidelijke stem:

> Ruwe stormen mogen woeden,
> Alles om mij heen zij nacht,
> God, mijn God zal mij behoeden,
> God houdt voor mijn heil de wacht.

Daar slaat de oude dorpskiok elf uren.

‘Ach, het gaat nooit goed!’ zei de weduwe handenwringend, en het kinderstemmetje vervolgde:

Moet ik lang Zijn hulp verbeiden,
Zijne liefde blijft mij leiden,
Door een nacht, hoe zwart, hoe dicht,
Voert Hij mij in 't eeuwig licht.

‘Ja,’ zei de moeder half luid, ‘ik zal op U, mijn God, blijven vertrouwen, maar de nacht is ook voor mij zoo zwart, zoo dicht!.... O mijn kind! mijn kind! Ik heb mijn Jan verloren!

‘Nu nog eens het versje van verleden week, moeder?’

‘O, ik weet geen raad meer!’ kermde de oude vrouw, en het kinderstemmetje klonk weer:

Is de nood zoo hoog gerezen,
Dat gij nergens uitkomst ziet;
Nog hebt gij geen kwaad te vreezen!
Is de nood zoo hoog gerezen,
Dat gij nergens uitkomst ziet,
God, uw God vergeet u niet.

‘Stil eens kind, daar komt iemand aan. God dank! daar zal hij eindelijk wezen. Of neen, het moet een vreemde zijn, die daar rammelt aan de deur. Heer, bewaar ons!’ bad zij, ‘als daar maar geen tijding komt van Jan, dan zal het geen goede tijding wezen.’ En zoo sprekende heeft de weduwe de lamp van de tafel opgenomen, en gaat daarmede naar de deur om die te ontsluiten. Daar stond een man aan de deur,

die vrouw Stakkers dadelijk herkende aan zijn kleeding, daar zij de blinkende knoopen van den veldwacktersjas zag schitteren.

‘Vrouw Stakkers, is je zoon thuis?’

‘Neen, neen,’ stamelt de weduwe; ‘zeg Andries, wat is er met Jan gebeurd? ik bezwijk van angst! O, zeg mij: wat weet gij van hem? waar is hij, - wat is er gebeurd?’

‘Ik weet het niet, vrouw Stakkers.’

‘O, zeg mij: waarom komt gij dan hier naar hem vragen?.... Gij weet wat van hem. O, ik ben zoo ongelukkig!’

En de arme moeder barstte los in een vloed van tranen. Andries liep nog even het kleine kamertje binnen. Hij had medelijden met de arme weduwe, wier tranen hij niet kon drogen, en wier leed hij slechts verzwaren zou, als hij haar vertelde, waarom hij naar haren zoon gevraagd had. Hij wilde echter de ongelukkige moeder voorbereiden op den slag, die haar zou treffen, en zei daarom voorloopig: ‘Ze zeggen, vrouw Stakkers, dat je zoon vreeselijk gevochten heeft, maar meer kan ik je nu nog niet zeggen.’

‘Om Gods wil! is hij gewond, is hij dood?’

‘Neen, vrouw Stakkers, neen, hij is niet dood.’

‘Maar dan toch erg gewond, niet waar? Kom, ik moet weten, waar hij is.... ik wil naar hem toe, mijn kind! mijn kind!’

‘Och, vrouw Stakkers, ik weet immers zelf niet waar hij is, want ik zocht hem hier.’

‘En waarom zocht ge hem? Woudt ge hem in hechtenis nemen, omdat hij gevochten heeft? Maar mijn jongen heeft geen schuld, hij is niet het eerste begonnen, gij moogt hem niet in hechtenis nemen.’

‘Bedaar toch, vrouw Stakkers, ik wil voor u het beste hopen, arme moeder! Ga nu liever naar bed. De dag van morgen zal u wellicht meerdere zekerheid geven.’

‘Neen, neen, ik wacht niet tot morgen, ik wil nu naar mijn kind, ik zal overal naar hem vragen, hem zoeken, men zal een arme moeder, die haar kind zoekt, wel helpen.’

‘En die schapen van kinderen, die daar liggen te schreien, woudt ge die dan maar alleen laten?’ vroeg Andries. ‘Neen, vrouw Stakkers; laat u raden, blijf thuis!’

Ach, wat moet er van mij worden!’ snikte de vrouw, terwijl zij op een stoel nederzonk, en in vertwijfeling de handen omhoog hief.

‘Arme vrouw!’ zei Andries, ‘hoe heb ik met u te doen! Als ik kon, ik zou u helpen en vertroosten. Maar ik kan u slechts toewenschen, dat de goede God u nabij moge wezen, en u sterken. Ik mag mij hier niet langer ophouden, goeden nacht dus!’

Andries Kok liet hierop de weduwe alleen, en sloeg den weg in naar Laterveer. ‘Het gaat mij aan mijn hart,’ zeide de veldwachter, ‘dat ik die arme menschen daar zoo in smart en rouw moet dompelen, maar er is niets aan te doen, ik moet zoo handelen. Als het nog een gewone kloppartij geweest was! Maar een poging tot moord, want die duivelsche jongen heeft met opzet dien man over de leuning gegooid. Ja, ik zal hem wel te pakken krijgen. Eén ding is ten minste heel gelukkig, dat de zaak niet als een loopend vuurtje door het dorp zal gaan, want niemand, die er iets van gemerkt heeft; en de dokter en ik, wij zullen onzen mond wel houden, en Stuifhemel zelf heeft ook geen plan er over te

praten, behalve met den burgemeester Schellinga, want hij moet de zaak natuurlijk aangeven, daar kan hij niet van buiten.

De zaak wordt crimineel, dat spreekt als een boek. Wat of die jongen toch tegen dien Stuifhemel mag hebben; want ik hoor, dat zij vroeger ook al standjes gehad hebben! Als ik nu den jongen Stakkers maar thuis gevonden had! Of dat was wel te verwachten! Maar wat het ergste, wat het allervreeselijkste is, het is die verwenschte comedievertooning, die mij nu belemmert om ferm door te tasten. Want ik durf nu niet als getuige optreden; ik durf niet eenmaal naar den burgemeester gaan om te vertellen, wat ik weet, want dan mocht het eens uitkomen, dat ik met den dokter zulk een klucht vertoond heb. 't Is verschrikkelijk.... zoo lijdelijk in het geval te moeten zijn! Ik mag nog waarlijk van geluk spreken, dat de drenkeling pas weer bijgekomen is, toen de dokter en ik beiden onze vermomming hadden afgelegd, maar dat neemt niet weg.... 't is een allerneteligste zaak, waarin wij door onze kwâjongensstreken zijn gebracht. Als de dokter zich zelven en mij maar niet verklapt!'

Onder zulke overleggingen en alleenspraken vervolgde Andries Kok met drift zijnen weg.

Ruim een uur te voren was Jan Stakkers langs denzelfden weg gegaan. Nadat de jongeling toch, ontwakende uit de koorts van woede en wraakzucht, tot zich zelven gekomen was, had hij aanstonds besloten, zich vrijwillig als moordenaar van den heer Stuifhemel aan te geven. Met dat plan

was hij den weg naar Laterveer ingeslagen, en klopte aan de huisdeur van Andries Kok.

Vrouw Kok en hare dochter zaten nog samen aan de tafel, want vader had bij het uitgaan gezegd, dat hij groot elf uren weer thuis kwam. Toen zij nu tegen elf uren iemand aan de deur hoorden, riep Grietje vroolijk: ‘Ha! daar zal vader al wezen; dat valt nog wat mee!’ Te gelijkertijd stond het meisje op, legde haar naaiwerk neer, en ging heen om de deur te openen.

‘Ha! ben je daar al, vader?’ riep zij vroolijk. Maar op hetzelfde oogenblik ontdekte zij hare dwaling, en zeide eenigszins verschrikt: ‘Och, ik meende dat het vader was.’

‘Neen, ik ben het, Grietje!’

‘Lieve tijd, Jan, ben jij het?’

‘Ja, is je vader niet thuis?’

‘Neen, maar hij kan ieder oogenblik komen; loop er maar even in.’

Jan voldeed aan die uitnoodiging, en trad in de kamer.

Vrouw Kok, die nog iets meer was dan een plat boerenmensch, brandde in haar huiskamer een groen spaarlampje met wit porseleinen bol, en de verlichting was daardoor nog wel niet prachtig, maar toch veel beter dan bij de boeren, waar niets dan een koperen keukenlamp gebruikt werd. Maar al had er slechts een flauw brandende kaars op de tafel gestaan, ook bij haar schijnsel zou ieder dadelijk gezien hebben, dat het voorkomen van Jan Stakkers niet gewoon was. Zijne wangen waren zoo bleek, en hij keek zoo verwilderd uit de oogen, dat vrouw Kok dadelijk uitriep: ‘Jongen, wat mankeert je? wat zie je er akelig uit!’

‘Och, Jan, wat is er?’ stamelde Grietje.

‘Blijft Andries nog lang uit?’ vroeg Jan op doffen toon.

‘Hij zal wel gauw komen,’ verzekerde vrouw Kok.’ Wat heb je hem te zeggen?’

‘Hij moet mij gevangen nemen.’

‘Gevangen nemen?’ riep Grietje, ‘wat meen je toch?’

‘Toe, jongen,’ riep moeder Kok, ‘zeg dan toch: wat is er?’

‘Ik heb een man vermoord: ik geef mij vrijwillig over.’

‘Gij een man vermoord?’ gilde Grietje, ‘neen, dat is niet mogelijk, maar gij zijt niet wel, gij moet eens drinken, Jan.

‘Het is verschrikkelijk,’ stamelde vrouw Kok.

‘Ja verschrikkelijk!’ herhaalde Jan, terwijl hij een kommetje met water, door Grietje aangeboden, aan de lippen bracht; ‘het is verschrikkelijk, maar de maat was vol; zij liep over. Alles kwam te zamen, en hij had het immers verdiend; die ellendeling!....’

‘O, zeker,’ fluisterde Grietje hare moeder toe, ‘hij is niet wel bij het hoofd.’ En zich tot Jan wendende: ‘Toe drink nog maar eens.... waar kom je vandaan, Jan?’

‘Van de Kloosterbrug; daar heb ik hem te pakken gekregen, en hem in de vaart neergeslingerd.’

‘Maar wien dan toch?’ vroeg Grietje met angstig voorgevoel.

‘Wel, dien kerel, dien Stuifhemel!’

‘O God!’ barstte Grietje uit, ‘ja, dan is het waar.... O, wat is het vreeselijk!’

‘Wat meent ge?’ vroeg de moeder, die van Grietjes wanhoop op dit oogenblik het rechte niet begreep.

‘Ja,’ zei Jan weer ‘het was te ver gekomen. De schurk strooide de gemeenste praatjes uit, moedwillig, en hij had mij alles ontnomen: mijn werk, mijn toekomst, en mijn Grietje ook!’

Grietje viel voorover op de tafel, en snikte en kermde luide.

‘Maar vertel mij dan: wat is er?’ riep de moeder al meer en meer verlegen.

‘Ik zal het u zeggen, vrouw Kok,’ zei Jan en begon daarop met afgebroken termen te verhalen wat er gebeurd was.

‘En ge hebt dus dien man in het water gesmeten?’ riep vrouw Kok: ‘hem dus moedwillig vermoord?’

‘Neen, dat hij in het water den dood zou vinden, dat was niet mijn toeleg.’

‘Maar ge begreept toch wel, dat hij zou moeten verdrinken?’

‘Neen, dat begreep ik niet. Over de gevolgen heb ik in 't geheel niet nagedacht. Maar hij is verdronken, en dus ik ben zijn moordenaar, en ik geef mij aan de justitie nu over.’

‘Maar dan zal men u in de gevangenis zetten,’ riep Grietje handenwringende, ‘voor uw heele leven, en misschien....’

En daarop in eens hare moeder om den hals vliegende, riep Grietje in angst en vertwijfeling: ‘O moeder, moeder! help mij, om Jan te redden. Ja, moeder, hij moet gered worden; want ik zou het besterven, als Jan in de gevangenis kwam. Ge weet het nu toch, wij hebben elkander trouw beloofd. Ik zou met Jan naar de gevangenis gaan, en met

hem sterven, want ik heb hem lief met heel mijn hart! O, laat ons hem helpen!'

'Maar kind, wat wilt ge dan dat ik doen zal?'

'Vader moet Jan niet gevangen nemen. Laat ons Jan verbergen, dat zij hem niet kunnen vinden. Ja moeder, want hij moet gered worden....'

'Maar lieve kind....'

'Ik weet het al, moeder, wat wij doen zullen. In ons turfschuurtje op den zolder, daar komt vader nooit, en natuurlijk, men zal een vluchteling niet zoeken in het huis van zijn vervolger.... Kom maar gauw mee, Jan, want wij hebben geen tijd te verliezen. Vader kan ieder oogenblik terugkomen.'

'Och,' zei Jan aarzelend, 'zou het niet beter zijn, Grietje, dat ik mij maar overgaf? Vroeg of laat word ik toch ontdekt.'

'Neen, neen, ik zal u beschermen en u in veiligheid hier doen blijven. Kom dan nu, talm niet langer, geef mij uw hand maar, dan zal ik er u brengen, want ik durf niet met een lantaarn de achterdeur uitgaan. Kom dan Jan!'

Zoo nam Grietje haren geliefde mede de achterdeur uit, door den tuin naar het kleine schuurtje, en deed hem toen de ladder opklimmen.

Wanneer Jan Stakkers in handen der justitie was gekomen, zou zeker zijne gevangenis, wat betreft de localiteit, wel iets ruimer en beter geweest zijn dan zijn tegenwoordig verblijf. Dit zoldertje toch was zoo laag, dat hij er onmogelijk recht op kon staan, wat de meubelen betreft, men vond er tafel noch zitbank, en het eenige, wat in aan-

merking zou kunnen komen om als rustbed te kunnen dienen, was een hoop oude vischnetten.

Voor dezen nacht zou Jan echter toch niet veel aan een bed gehad hebben, want al ware de zachtste peluw met donzen kussens hem aangewezen, hij zou daarop toch niet den slaap hebben kunnen vatten. Uren achtereen zat hij in een hoek weggescholen, terwijl zijne ellebogen op de knieën rustten, en hij het gelaat met beide handen hield bedekt. De vreeselijke tooneelen van den vorigen dag rezen weer voor zijne aandacht, vooral die worsteling op de brug, die noodkreten van zijn slachtoffer, die doffe slag, toen zijn vijand neerplofte in het water; hij hoorde en zag het alles weer. Eindelijk kwam het beeld zijner arme moeder hem voor oogen, hij dacht aan hare wanhoop, en bij die gedachte kwam eindelijk de tranenvloed los. En neen, hij gevoelde zich niet minder ongelukkig, maar toch, die tranen gaven verlichting.

XVIII.
De veldwachter maakt zijne vrouw deelgenoot van de geheimen.

‘Lieve kind,’ zei vrouw Kok tot Grietje, toen deze haren Jan naar zijne schuilplaats had gebracht, en weer in de kamer kwam: ‘lieve kind, wat is dat een geschiedenis! Ik weet niet, of gij wel goed gedaan hebt, met dien jongen

hier te houden, want als uw vader het eens ontdekte, of, wat nog veel erger zou zijn, als andere menschen het eens bemerkten, dat de veldwachter zelf een moordenaar in zijn huis verborgen had....'

'O neen, moeder, spreek zoo niet: Jan is geen moordenaar.'

'Jawel Grietje. Maar het is licht mogelijk, dat uw vader hem als zoodanig nog niet kent, ja, wie weet, of vader wel iets van het gebeurde heeft vernomen. Kom, Grietje, zit daar nu niet zoo te huilen, kind, want wij moeten bedacht zijn op vaders terugkomst, en je begrijpt, die mag niets merken. Het best zou zijn, dat je straks dadelijk naar je bed gingt, dan zal ik wel eens hooren, hoe 't er mee is, en of uw vader ook iets van de toedracht der zaak weet.'

Grietje droogde dus hare tranen, en kon nog juist tijdig genoeg zich ontkleeden en naar bed gaan, eer dat haar vader thuis kwam.

'Andries, wat kom je laat!' zei vrouw Kok tot haren man, 'was er onraad?'

'Onraad? ja. Slaapt Grietje?'

'Ik geloof het wel; ik zal eens kijken.'

En vrouw Kok stond op en trad naar de bedstede, waar hare dochter sliep. Het meisje, dat de vraag van haren vader gehoord, en de strekking daarvan begrepen had, zorgde dat zij doodstil lag, en veinsde te slapen.

'Als een roos, hoor!' zei de moeder, terwijl ze haren man toeknikte, en bij dat knikken zelf de oogen sloot.

'Nu dan,' zei Andries, 'daar is te Stoppelbeek een allervreeselijkste historie gebeurd: een moord, niets meer of minder dan een moord!'

‘Wat zeg je?’ fluisterde de vrouw.

‘Ach, hij weet er al wat van!’ fluisterde Grietje.

‘Ja, een moedwillige manslag. Ge moet weten, daar loopen wij, de dokter en ik, langs den Zanddijk, toen we in eens, in de richting van de Kloosterbrug, moord hoorden roepen. Wij loopen zoo hard wij kunnen naar de Kloosterbrug. Ik zie daar nog een flauw gespartel in het water, ik spring er in....’

‘En hebt gij den drenkeling gered?’

‘Ik heb hem weer aan den wal gebracht....’

‘Maar was hij reeds dood?’

‘Eerst meenden wij, dat het leven er uit was, maar het is den dokter gelukt, hem weer bij te brengen.’

‘O Goddank!’ fluisterde Grietje, ‘dan is mijn Jan geen moordenaar.’

‘En kendet gij den man ook, dien ge het leven hadt gered?’

‘Ja, het was de heer Stuifhemel. Wij hebben hem naar het huis van den dokter gebracht, en daar zal hij nu van nacht blijven. Er is voorloopig iemand met een briefje naar den Geuzenburg gezonden, en morgenochtend zal de heer Stuifhemel daar zelf heengaan, om de zaak bij den burgemeester aan te geven, want het is geen ongeluk, dat hier gebeurd is, neen, er is een misdaad gegleegd. Jan Stakkers is de moordenaar.’

‘Hoe weet ge dat?’

‘Dat weet ik, omdat de heer Stuifhemel zelf het verteld heeft aan den dokter. Ja, het is verschrikkelijk met dien jongen; als wij hem krijgen, dan is zijn leven er misschien mee gemoeid!’

‘O, mijn arme, arme Jan!’ zuchtte Grietje.

‘En zijt ge hem al op het spoor?’ vroeg de moeder.

‘Op het spoor? neen, ik moet daartoe eerst last van den burgemeester hebben.’

‘Dus gaat gij morgen vóor dag en dauw naar den burgemeester?’

‘Neen, Lena, neen, ik wil geen woord hebben, dat ik er iets van weet, allerminst dat ik dien man het leven gered heb, en de dokter evenmin. Er zit hier meer achter, een allerfataalste historie, waarover ik berouw heb, als haren op mijn hoofd. Ik kan niets doen in deze zaak, ja, ik heb eigenlijk reeds te veel gedaan, want ik ben bij vrouw Stakkers geweest, om naar Jan te vragen; dat had ik niet moeten doen, ik had niets moeten doen.’

‘Maar wat is er dan toch?’ vroeg vrouw Kok met onrust.

‘Ik zal het je vertellen, maar spreek er met niemand over, hoor, nooit of nimmer!’ En daarop vertelde de veldwachter aan zijne vrouw de geheele historie van de comedie, die hij daar straks met den dokter had vertoond.

Ofschoon anders niet tot lachen gestemd, kwam er toch meer dan eens een glimlach om de lippen van onze Lena.

‘Dus, gij geeft de zaak niet aan?’ vroeg moeder Kok.

‘Neen, dat doet de heer Stuifhemel zelf.’

‘Maar als die het nu ook niet doet?’

‘Ja, dan komt er van de zaak niets, dat spreekt van zelf. Maar dat Stuifhemel het aangeeft, dat is zoo zeker als tweemaal twee vier.’

Zou er niet een middel te verzinnen zijn, dacht; Grietje,

waardoor Stuifhemel te bewegen was de zaak niet aan te geven? Als zij haren vader eens te voet viel, en hem bad en smeekte, geen aanklacht in te dienen. Haar vader kon toch wel iets van dien man gedaan krijgen, daar hij hem het leven had gered. Uren lang peinsde Grietje nog over dit en over andere middelen ter redding, en de grauwe morgenstond drong reeds door, eer zij in slaap viel.

Zoodra haar vader den volgenden morgen naar Stoppelbeek uitgegaan was, snelde Grietje naar het schuurtje om Jan een stuk brood te brengen, en hem het vertroostende bericht mede te deelen, dat de heer Stuifhemel door haren vader van den dood gered was.

XIX.
De heer Stuifhemel kan geen gehoor vinden.

Bij zijne komst op den Geuzenburg, werd Stuifhemel den volgenden morgen met hartelijkheid ontvangen. Wat er eigenlijk gebeurd was, wist Schellinga nog niet, want de dokter had den vorigen avond een briefje geschreven, waarin hij alleen gemeld had, hoe zijn gast in het water gevallen was. Bij zijne tehuiskomst, en zoolang hij met de dames sprak, deed Stuifhemel zelf het dan ook voorkomen, alsof hij, door de duisternis misleid, de brug was misgeloopen. Doch na het ontbijt vroeg hij den heer Schellinga, om een onderhoud op zijn bureau. Daar de heer

Schellinga eigenlijk liever de courant gelezen had, antwoordde hij, op Stuifhemels vraag: ‘Ja amice; maar ik heb eerst nog enkele stukken na te zien en te teekenen; er zal ook zooveel haast niet bij zijn, niet waar?’

‘Evenveel haast, als bij die stukken,’ zei Stuifhemel.

‘Ik geloof mijnheer,’ riep Schellinga geraakt, ‘dat het mij alleen voegt, over het pressante dier missieves te oordeelen.’

‘Dat is ook zoo,’ zei Stuifhemel, maar ik zeg nog eens, dat mijne zaak zeker veel dringender is, dan alle missieves, die gij ooit te beantwoorden hebt gehad.’

‘Hoor eens, heerschap,’ zei Schellinga, ‘ik heb u dat nog eens gezegd: die hooge toon, waarop ge u uitlaat over de personen, en hunne ambten en betrekkingen, voegt u volstrekt niet, en wat mij persoonlijk betreft, ik duld volstrekt niet dat ge u eenig oordeel aanmatigt over hetgeen ik als burgemeester heb te doen.’

‘Och ja, mijn waarde burgemeester, dat kunt ge nu wel zeggen, maar, e n f i n , ik raakte u daar in uw zwak; dat is ook niet verstandig, ik had maar liever dadelijk met mijn zaak moeten beginnen. Ik moet u spreken, mijnheer de burgemeester, over een aanslag tot moord. Ge zult mij toestemmen, edel achtbare heer, dat hier p e r i c u l u m i n m o r a is.’

‘Nu goed, dan zullen wij na de koffie daar eens over praten.’

‘Geloof je mij niet, burgemeester?’

‘Zeker, ik zeg immers, dat ik na de koffie tot je dienst ben.’

‘Maar laat ik dan nog duidelijker spreken,’ zei Stuif-

hemel. ‘Er is gisterenavond hier in Stoppelbeek een manslag gepleegd. Ge dient daarvan procesverbaal op te maken, en dat zal in de gegevene omstandigheid niet moeilijk zijn, daar ik zelf de eer heb het c o r p u s d e l i c t i te wezen.’

Schellinga slaakte een vloek, of liever hij braakte een geheele reeks verwenschingen en vloeken uit, in welk soort van welsprekendheid hij als kapitein placht uit te munten, en die hij bleek nog niet verleerd te hebben. De gramschap van den burgemeester, reeds geprikkeld door enkele uitdrukkingen van Stuifhemel, steeg nu ten top, daar hij meende dat zijn gast hem weer met een soort van aardigheid aan boord kwam. Hoe zou hij ook ernstig een zaak kunnen opnemen van iemand, die, gezond van lijf en leden, komt vertellen: Mijnheer, ik ben gisterenavond vermoord; want dat de redeneering van Stuifhemel, met zijn potjeslatijn en zijn c o r p u s d e l i c t i, hierop neerkwam, dat was voor den burgemeester zoo klaar als de dag. ‘Genoeg, mijnheer!’ zei hij dus, nadat hij behoorlijk had uitgevloekt; ‘van avond of morgen zal ik gaarne onder een kopje thee het interessant verhaal van uwe lotgevallen hooren, maar nu moet ik herhalen, dat mijn werkzaamheden mij roepen.’

Stuifhemel, die volstrekt niet boos was, ook niet door de vloeken, hem daar straks naar het hoofd gegooid, begon luide te lachen, doch hiermee werd, zooals men denken kan, de zaak niet beter. De burgemeester stond driftig op, greep zijne courant in de eene, en zijn pijp in de andere hand, en of Stuifhemel al riep:

‘Maar mijn waarde gastheer en vriend, wat ik u bidden mag, gun mij toch een oogenblik, opdat ik u de zaak ver-

hale'! - de burgemeester deed, alsof hij het niet hoorde, verliet de kamer en sloeg de deur met kracht achter zich dicht.

'Dat wordt hier eene rare historie,' zei Stuifhemel bij zich zelven: 'ik wist wel, dat het hier te lande met de jurisprudentie slecht geschapen stond, maar dat men niet eens meer gehoor kan krijgen, wanneer men komt vertellen, dat er een moordaanslag is gepleegd, dat gaat al wat heel ver. 't Is een schoon vooruitzicht! Ik zal nu straks na de koffie waarschijnlijk wel gehoor krijgen, ten minste ik zal hem heel eenvoudig dwingen, mij te woord te staan. Maar dan zal het, vrees ik, nog niet veel geven, want Schellinga weet natuurlijk niet, hoe hij zoo'n zaak moet aanpakken, en nu zou dit anders zich nog wel redden, omdat ik den man wel de noodige terechtwijzingen zal geven.... zoo'n getuigenverhoor en procesverbaal, dat is niets, daar weet ik alles van, en dat zal zich ook wel redden. Maar het gekste is: dat manneke hier is zoo eigenwijs en zal zich door mij niet willen laten helpen. Komaan, we zullen eens beginnen met de dames op te zoeken, en onze Judith eens in den arm nemen, want ik geloof, als het er op aankomt, dan heeft de burgemeestersvrouw nog altijd wat meer verstand van de dingen dan de burgemeester zelf. We moeten ten minste haar maar eens gaan opzoeken.' En zoo sprekende verliet Stuifhemel het bureau, en begaf zich naar de tuinkamer, waar hij de dames hoopte te vinden.

Mevrouw Schellinga en tante Titia waren in een zeer levendig gesprek gewikkeld over het aanstaande diner, zoodat zij Stuifhemel bij zijn binnentreden ternauwernood opmerkten.

‘Ja, zie je,’ zei mevrouw Schellinga tot Titia, ‘wat het vleesch betreft, en een enkele fijne schotel, dat is niets, ik laat alles kant en klaar uit de stad komen; ik laat het vleesch daar ook braden, zie je?’

‘Als de dames straks een pauze gemaakt hebben in hunne beraadslagingen over het m e n u , dan wou ik mevrouw Schellinga graag een oogenblik spreken.’

‘Best mijnheer Stuifhemel; is het over het diner, dat gij iets te zeggen of te vragen hebt?’

‘Dank u, integendeel mevrouw!’

‘Nu goed, maar dan zult ge zoo beleefd zijn, uwe zaak nog een poosje te verdagen, want het hoofd loopt mij om, en als die Fenna zoo'n uil niet was, dan kon je aan haar nog iets overlaten, maar dat mensch staan de handen altijd verkeerd. Ik wou, mijnheer Stuifhemel, dat je mij aan wat wild kondt helpen; je bent zoo'n knappe jager!’

‘Ja mevrouw, maar vandaag of morgen convenieert het mij niet op jacht te gaan.’

‘O, neem mij niet kwalijk, mijnheer Stuifhemel,’ riep mevrouw spottende, ‘maar ik respecteer uwe bezwaren, en zal niet beproeven beslag op uwen tijd te leggen, daar gij dien zeker beter kunt besteden. Maar weerkeerig zult gij, hoop ik, ook mij gelooven, wanneer ik u verzeker, dat het ook mij niet convenieert over iets anders te spreken en te denken dan over ons diner. Maar weet ge wat, rijd morgen met ons mee naar de stad, dan kunt ge mij onderweg uwe historie vertellen; dat zal de aangenaamste tijdkorting zijn, die men op den langen weg begeeren kan.’ En zich daarop weer tot Titia wendende, vervolgde mevrouw, als

in éénen adem: ‘Wat je daar straks zeidet, Titia, over ijs en die andere snorrepijperij, zie je, het is mij nog niet zoozeer om de kosten - want dat goed is schandalig duur - maar het diner moet ook niet al te statieus wezen. Ik zal er nog eens met Maria Blankhart over praten.’

Bij het hooren van den naam Marie kwam Stuifhemel in den zin, dat hij beloofd had heden een bezoek bij den notaris te komen afleggen, en zijne gedachten over dat onderwerp hoorbaar uitsprekende, zeide hij: ‘Ha, ja, mevreuw, daar komt mij in den zin, dat ik beloofd heb vandaag een visite te zullen maken bij onzen Nabob.’

‘Bij wien?’ Ik ken hier geen familie Nabob.’

‘Ik ook niet,’ zei tante Titia.

‘Nu, dan zal ik, om u plezier te doen, maar naar notaris Blankhart gaan, dien kent ge toch wel niet waar?’

‘Jawel, mijnheer Stuifhemel; veel genoegen!’

‘Zij laten mij hier maar met het mes in den buik zitten,’ zei Stuifhemel; ‘het is of de menschen vandaag gek zijn: maar wacht, ik weet goeden raad. Nademaal de mensch op tweeërlei manier zijne gedachten kan kenbaar maken, namelijk door woord en door schrift, zoo zal ik, daar de goden niet gehengen, dat ik van het eerste middel gebruik maak, mij schikken in de zaak, en van het tweede mij bedienen. Ik zal op mijn kamer een brief schrijven, waarin ik aan den burgemeester de hoofdfeiten vast mededeel, dan kan ik later, wanneer ik van den notaris terugkom, verder mondeling de noodige inlichtingen geven. Ja, dat moeten wij hebben. Als getuige kan ik noemen.... ja, wien zal ik noemen? Natuurlijk Kees Simpel en Marie Blankhart. Van

mijn gesprek met de schoone Marie behoef ik natuurlijk niet te reppen, daar heeft niemand mee noodig, maar ik moet haar en vriend Kees als getuigen toch noemen, want zij konden nauwelijks honderd schreden ver zijn, toen de aanranding plaats had, en moeten noodzakelijk het noodgeschrei gehoord hebben. Verder kan ik geen getuige bijbrengen, maar dat is voorloopig genoeg. De dokter moet natuurlijk ook komen; 't is gek, dat ik niet eens weet, wie mij opgevischt heeft, en dat de dokter het ook niet weet, maar wij zullen die zaak wel behoorlijk instrueeren, ten minste als Schellinga zich nu maar wil laten gezeggen. Ik zal, dunkt mij, met den notaris maar niet over het geval praten, althans niet over het crimineele van de zaak. Met Marie kan ik echter een enkel woord spreken, om haar te prevenieeren, dat zij als getuige zal moeten dienen.'

XX.
Marie ziet geen licht in de zaak en Stuifhemel begrijpt nog het onderscheid niet tusschen Mieke en Marie.

Wij mogen wel onze excuzen maken, daar wij de twee jonge meisjes, die in ons verhaal voorkomen, nooit anders ten tooneele voerden dan badende in tranen. In vroegere jaren zou een novellist zich daarover niet alleen niet bezwaard gemaakt, maar zelfs zich verblijd hebben, want dat hoorde er toen bij. Toen, in den goeden ouden tijd, moest een hel-

din een wandelende tranenbeek zijn. Maar na tegenwoordig behoeft dat niet meer. Daarom moet ik mij verontschuldigen, want nu vinden wij onze Marie al weer met roodgeweende oogen. Maar och, het lieve kind had er wel reden toe, dewijl haar vader straks verteld had over Hessels, dien hij had aangetroffen stoeiende en koozende in de duisternis met een vrouwspersoon van zeer verdachte zeden. Dat had haar zoo onbeschrijfelijk zeer gedaan. Gisteren was zij ook bedroefd geweest, omdat haar vader zoo tegen Hessels was, maar o, zooveel te grievender was nu het leed, daar zij nu zelve tegen hem moest zijn. Zij moest hem verachten, hare liefde althans mocht zij hem niet meer waardig keuren, en toch, zij had hem zoo lief. Zij kon hem niet haten, dat was haar onmogelijk. Soms kwam de neiging bij haar op, om te zeggen: vader heeft zich vergist, dat kan Willem niet geweest zijn, maar haar vader had zich zoo sterk uitgelaten, en zoo bezworen, dat hij zeker was van zijn zaak, dat er niet te twijfelen viel of het moest inderdaad waarheid zijn. O, het was zoo verschrikkelijk!

Een uur ongeveer nadat hij de vreeselijke mededeeling aan zijne dochter gedaan had, kwam vader Blankhart in de huiskamer, en vertelde aan Marie dat hij zoo straks eene uitnoodiging had ontvangen voor een diner op den Geuzenburg.

‘Ja maar, ge begrijpt, vader, ik ga toch niet mee,’ zei Marie.

‘Jawel, lieve kind dat zal wel gaan; ik heb het maar vast voor u aangenomen.’

‘Maar vader, neen, ik kan daar niet komen; onmogelijk, ik wil niet, want hij zou daar natuurlijk ook gevraagd worden, en dus, neen, er is geen denken aan.’

‘Nu, daar is wel iets van aan; gij moet dan maar bedanken. Maar dat is een ding van latere zorg. Ik heb, geloof ik, nog vergeten u te zeggen, dat de heer Stuifhemel hier van morgen een visite denkt te maken.’

‘Nu vader, dat is goed, maar ik gevoel mij lang niet wel; ik zal mij dus excuzeeren en naar mijn kamer gaan.’

‘Dat is te zeggen, lieve kind, gij zult toch dien heer wel even ontvangen, niet waar? Gij kunt na verloop van tien minuten de kamer uitgaan, zoo ge dat goedvindt. Toe, om mij plezier te doen!’

‘Als ge het verlangt, goed, dan zal ik in de kamer blijven.’

‘Een oogenblikje maar, een oogenblikje!’

‘Ik geloof waarlijk, dat hij daar reeds aankomt.’

Inderdaad, een oogenblik daarna werd de heer Stuifhemel aangediend.

‘Ha, mijnheer Blankhart, ik heb de eer uw dienaar te zijn.... Mejufvrouw Marie, hoe is het met den staat van uw gezondheid?’

Marie maakte een zwijgende buiging.

‘Een pijp of een sigaar mijnheer Stuifhemel?’ vroeg de notaris.

‘Mag ik het eens met een sigaar probeeren, mijnheer?’ luidde het antwoord, ‘want ik vertrouw dat de Croesus van het dorp wel niet zulke stinkstokjes zal presenteeren als men hier gewoonlijk bij de menschen krijgt. De menschen hier te lande hebben al bedroefd weinig verstand van sigaren.’

‘Verkiest u een zware of een lichte, mijnheer Stuifhemel?’

‘Hoe zwaarder hoe liever; ik ben niet zwaar op de hand, maar zwaar op den rook mijnheer, ha, ha, ha!’

‘Als u van heel zwaar houdt, dan heb ik boven nog iets, dat u lijkenen zal. Met uw verlof, ik ben in een ommezientje weer bij u.’

Zoodra papa de kamer verlaten had, wendde Stuifhemel zich tot Marie met de vraag: ‘Hebt u de wandeling gisterenavond verder goed volbracht?’

‘De wandeling, mijnheer? Ik heb niet gewandeld.’

‘Hé,’ dacht Stuifhemel, ‘dat is een heel ander stemgeluid dan dat van Marie, die ik gisterenavond ontmoette. Of zou ik misschien op dit oogenblik de logee voorhebben?’ Luide vroeg hij weer: ‘Ik heb immers de eer gehad u gisteren te ontmoeten?’

Marie, die zich herinnerde hoe Stuifhemel den vorigen morgen zooveel strijkages voor de witte poes had gemaakt, en meende, dat hij dus in het avonduur wel een dergelijke vergissing op zijn wandeling kon gehad hebben, antwoordde:

‘Och neen, mijnheer Stuifhemel, u hebt zich zeker vergist, evenals gisterenmorgen, toen u meendet mij te groeten.’

‘O zoo, was u dat niet gisterenmorgen? Ab zoo, dan heb ik dat verkeerd begrepen, dat was Mieke niet waar? Ja, ja, dat heeft uw vader mij reeds gezegd, ah ja, nu merk ik het ook wel.’

‘Jawel, mijnheer.’

‘Ha zoo, nu begrijp ik het, dan heb ik gisterenavond bij het naar huis gaan het genoegen gehad Mieke te ontmoeten.’

‘Gisterenmorgen, bedoelt u mijnheer.’

‘Nu ja, en gisterenavond weer.’

‘Zoo, daar weet ik niet van.’

‘Neen, daar kunt ge ook niet van weten. O zoo, dan is

u dan toch Marie: en Mieke zal ik maar zeggen, is zooveel als een huisgenoot, een logee. Ha ja, ik hegrijp het nu wel, ha zoo!'

Op dit oogenblik kwam de notaris weer binnen met de zware sigaren, en over Mieke werd verder niet gesproken. Marie verliet zeer spoedig daarna de kamer, en keerde pas terug, toen Stuifhemel weer vertrokken was.

Op den Geuzenburg teruggekeerd, wendde zich Stuifhemel opnieuw tot den burgemeester, om zijne aanklacht tegen Jan Stakkers in te dienen. Na het indienen zijner schriftelijke aanklacht, twijfelde hij geen oogenblik, of hij zou nu aanstonds, met meer succes dan in het morgenuur, de zaak kunnen behandelen. Hij had zich echter hierin bedrogen want de burgemeester meende op deugdelijke gronden te mogen gelooven, dat Stuifhemel gisterenavond wat diep in het glaasje gekeken had, of dat hij op andere wijze de dupe was van eene soort van verklaarbare of onverklaarbare zinsbegoocheling. Wij haasten ons hierbij te voegen, dat de heer Schellinga niets vuriger wenschte, dan dat deze zijne onderstelling mocht blijken gegrond te zijn, want zulk een getuigenverhoor en zoo'n procesverbaal, zoo'n correspondentie misschien met den officier van justitie, en alle die formaliteiten en werkzaamheden meer, waarmee hij zou bemoeilijkt worden, als zulk een zaak voortgang moest hebben, alle die zaken waren lang niet naar zijnen zin. De instructie van zulk een zaak zou moeite baren en werk geven, en de heer Schellinga had liever geen werk en ook liever geen moeite. Daarom was hij dan ook recht in zijn schik, toen het hem bleek, dat hier niet te denken viel aan het opmaken van procesverbaal, daar

de opgaven van den heer Stuifhemel van dien aard waren, dat men er niet in ernst over denken kon, daarop iets te bouwen. Schellinga zou niet ontkennen, dat er eenige aanleiding bestond, om te denken aan een vechtpartij tusschen zijnen gast en den voormaligen knecht. Maar als getuigen waren opgegeven: Kees Simpel, de knecht van den notaris, en mejufvrouw Blankhart, die beiden volgens de mededeelingen nog in de nabijheid van de Kloosterbrug moesten vertoefd hebben, op het oogenblik dat de gewelddadige aanranding op de brug plaats had. Wat nu Kees Simpel betrof, die als knecht van den notaris werd voorgesteld, de notaris had in het geheel geen knecht, en de naam van Kees Simpel was te Stoppelbeek of in den omtrek ten eenenmale onbekend. Marie Blankhart was wel bekend, maar, bij de eerste navraag de beste, bleek, dat deze dame de meest volledige en overtuigende bewijzen van haar a l i b i zou kunnen leveren. De dokter, ja, verzekerde den heer Stuifhemel als drenkeling in zijn huis ontvangen en verpleegd te hebben, maar veel meer, dat hier afdoende was, had ook de dokter niet verklaard. Nog meer werd Schellinga versterkt in zijn geloof, dat zijn gast aan tijdelijke vlagen van verstandsverbijstering leed, daar hij ook in den voormiddag zijn voornemen had te kennen gegeven visites te gaan maken bij personen, die in het geheel niet bestonden. Nu zou zeker, in andere omstandigheden, veel gewicht moeten gehecht worden aan het feit dat de beschuldigde op dat oogenblik niet tehuis was. Maar dat Jan Stakkers v o o r t v l u c h t i g was kon evenmin bewezen worden. De jongen was uit zijn dienst, van werk beroofd, en van een zeer oploopend karakter. Wat lag

dus meer voor de hand, dan dat zoo iemand op den loop gegaan was, om elders zijn fortuin te zoeken? Dit alles overwegende, had de burgemeester voor zich het besluit genomen zijnen gast met een Jantje van Leiden af te schepen. Hij zou hem echter niet te hard aanspreken, want, zooals tante Titia zei, als het waar is, dat de stumper soms niet wel bij het hoofd is, dan is hij ongelukkig genoeg, en moet niet te hard behandeld worden.

‘Nu goed,’ had mevrouw Schellinga gezegd, ‘ik wil aannemen, dat de man tusschenbeide met molentjes loopt. 'k Heb het trouwens, den eersten dag den besten, gezegd, toen Schellinga mij met dat perceel op mijn dak kwam. Ik vind het ook heel goed, dat wij hem niet te hard vallen, maar verzoek tevens vriendelijk, dat er ernstig werk van gemaakt worde, dien sinjeur aan het verstand te brengen, dat hij nu wel kan opkrassen. Laat hem dus den dag van het diner hier overblijven, maar dan gaat hij ook subiet naar huis.’

‘Ja, ja, hij kan nu mijnentwege wel eens verkassen,’ zei de burgemeester. ‘Maar wees nu zoo goed, en help mij, als ik straks beproef Stuifhemel van het chapitre te brengen, en van het indienen eener aanklacht te doen afzien. Ik zal toch mijn best doen de zaak in uwe tegenwoordigheid te behandelen.

‘Ja, zeer zeker, wij zullen u helpen,’ zei tante Titia, ‘want dat die arme Jan nu ook nog onder verdenking zou moeten liggen, een moord gepleegd te hebben, dat is toch wel wat al te erg.’

Toen derhalve Stuifhemel bij zijne tehuiskomst andermaal op de zaak van den moordaanslag terugkwam, zeide de heer Schellinga aanstonds: ‘Ja, mijnheer Stuifhemel, wij hebben elkander daar straks niet goed begrepen, maar ik wil thans wel eens met u over de zaak spreken. Gij hebt er toch zeker niet tegen, dat wij die zaak behandelen in tegenwoordigheid der dames?’

‘Dat is te zeggen,’ zei Stuifhemel, en wilde daarop de opmerking maken, dat hem dit minder gewenscht voorkwam, maar hij bedacht zich bijtijds, daar hij immers reeds in het morgenuur beredeneerd had, dat mevrouw Schellinga hem wellicht nog behulpzaam kon zijn, en zijne redeneeringen zou willen steunen. Zijn antwoord luidde dus: ‘O neen, daar heb ik niet tegen. Voor dat gij nu nadere inlichtingen mij vraagt, wil ik zelf nog een noodige rectificatie geven van mijne schriftelijke aanklacht. Ik heb daarin toch gesproken van Marie Blankhart. Het was niet Marie, maar het was Mieke, niet de dochter dus, maar de jufvrouw van gezelschap, de huisgenoot, de logee, e n f i n , gij kent natuurlijk allen mejufvrouw Mieke.’

De burgemeester wist zijn fatsoen te houden, en zei, zonder dat de plooi in zijn gelaat veranderde: Ge vergist u mijnheer Stuifhemel.’

Tante Titia echter moest opstaan, want zij dreigde te stikken van lachen, en mevrouw Schellinga had het ook kwaad genoeg. Beiden kenden immers Mieke, de groote witte kat van den notaris zeer van nabij, en het idée, dat die oude poes als getuige zou moeten optreden in een zeer ernstige crimineele zrak, dat maakte, dat zij niet ernstig konden blij-

ven, hoe bedenkelijk zij het overigens ook mochten vinden, weer een nieuwe afdoende proeve te ontvangen, dat Stuifhemel in zijne vermogens moest gekrenkt zijn.

‘Gij vergist u, mijnheer Stuifhemel; de heer Blankhart heeft geen logee, en ook geen jufvrouw van gezelschap.’

‘Nu, dat doet er ook niets toe, laat het dan een pupil wezen, maar er is toch iemand in huis, Mieke geheeten.’

‘Ik vraag wel verschooning, mijnheer Stuifhemel.’

‘Maar mijnheer, wat moet ik hier van denken?’

‘Daar komt bij, mijnheer Stuifhemel, dat de persoon van Kees Simpel nergens in den omtrek bekend is.’

‘Kom, gij schertst; de tuinman of arbeider, die bij den notaris en den dominé komt werken, zou die niet bekend zijn?’

‘Neen mijnheer, gij zult u in den naam vergist hebben, en in den persoon ook, maar ik zal, voor zoover dit mogelijk is, mij toch verder de zaak aantrekken.’

‘En dus bevel tot inhechtenisneming geven, en het signalement verspreiden?’

‘Jawel, jawel, mijn vriend, natuurlijk, laat die zaak maar geheel aan mij over.’

‘Ge zendt dus het procesverbaal aan den officier van justitie, nietwaar?’

‘Zoo spoedig mogelijk, mijnheer Stuifhemel. Maar ik dien eerst die namen beter ingevuld te hebben; maar dat zal wel in orde komen.’

‘Ongetwijfeld, dat komt in orde,’ zei mevrouw Schellinga, ‘maar nu heb ik een dringend en vriendelijk verzoek aan mijn waarden gast te doen.’

‘En dat is mevrouw?’

‘Spreek, wat ik u bidden mag, met niemand over de zaak, vóor den dag van ons diner. Ge weet, hoe de menschen op kleine plaatsen zijn. Als er zoo wat aan de hand is van moord en doodslag, dan praten zij den geheelen dag nergens anders over, en wij zouden ook op ons diner van niets anders hooren, als over zulke vreeselijkheden; en dus, ge zoudt mij plezier doen, wanneer gij kondt besluiten van die zaak maar te zwijgen.’

‘Ik beloof het u, mevrouw; ik zal zwijgen als het graf.’

‘Bravo!’ zei tante Titia.

XXI.
Een brief van Willem Hessels aan zijnen vriend Hugo Van Saanen Smit.

Amice! Stoppelbeek is een gezond land; ja, voor een dokter haast al te gezond, want ik kan de praktijk hier, vooral in de laatste dagen, op mijn slofjes af. Vandaar dat ik nu gelegenheid heb, u een uitvoerig bericht te doen toekomen omtrent den stand der zaken. En ik ben blij, dat ik tijd heb tot het schrijven van een brief, want't is mij behoefte het hart eens uit te storten, en daar ik hier te Stoppelbeek, ja, wel goede kennissen heb, maar toch niemand, met wien ik eens heel vertrouwelijk over alles kan praten, zoo doe ik nu

maar schriftelijk wat ik anders mondeling zou gedaan hebben.

Ik moet beginnen met de verklaring, dat ik mij lang niet op mijn gemak gevoel. Niet, dat ik nu reeds met de schöne Mullerin zou willen zeggen: ‘Mich fliehen alle Freuden;’ - neen, zoover is 't nog niet, maar toch, ik moet met Agathe klagen: ‘Ja, Liebe pflegt mit Kummer, stets Hand in Hand zu gehn.’ Want met mijn ‘Liebe’ staat het bitter slecht. En 't ergste van 't geval is, dat ik mij gek zit te denken, en te tobben, maar volstrekt niet kan gissen, wat er toch aan mankeert.

Gisteren kom ik Marie tegen. Reeds van verre meende ik te zien, dat ze, tegen haar gewoonte, niet heel vroolijk en vriendelijk keek. Naderbij gekomen, bemerkte ik dat ze mijnen blik trachtte te ontwijken, en toen ik haar aansprak, was zij meer dan koel. Zij noemde mij niet Willem, maar dokter, ja, gunde mij ternauwernood een antwoord. Op mijne vraag: ‘Maar Marie, wat ben je vreemd; zeg, is er iets?’ antwoordde zij: ‘Ik ben opgehouden, en moet mij haasten,’ en liep toen met driftige schreden verder.

's Namiddags ben ik naar haar huis gegaan om ophelderingen te vragen van dit zonderling gedrag, maar ik kreeg belet. De meid zei niet, dat mijnheer en de jufvrouw uit waren, neen, maar ik werd afgewezen met het bericht, dat er belet was. Maar 't ergste komt nog. Daar kom ik van morgen mijn collega uit Laterveer, dokter Kroon, tegen, en die vertelt mij nota bene, dat hij bij notaris Blankhart geroepen is. ‘Je schijnt ongenoegen met je notaris gehad te hebben,’ zegt hij. Nu, ik wou met Kroon daarover niet in pourparlers treden, en dus zei ik weinig of niets op

zijne vragen, maar besloot onmiddellijk naar Blankhart te gaan, en de verklaring te vlagen van deze raadselachtige feiten. Weer kreeg ik bij de voordeur belet, maar ditmaal liet ik mij niet met zulk een praatje afschepen, en zond dus de meid terug met de boodschap, dat ik den notaris noodzakelijk moest spreken. Nu, toen kwam de meid terug, ik werd in de spreekkamer gelaten, en een oogenblik daarna komt papa er aan, met een gelaat zoo vriendelijk als een oorworm.

‘Mijnheer Blankhart,’ zeg ik, ‘ik ben zoo vrij u beleefdelijk te verzoeken mij de reden op te geven, waarom ik niet meer met uw vertrouwen en uwe vriendschap vereerd word.’

‘Ik wist niet,’ antwoordt mij de notaris op hoogen toon, ‘dat ik mij bij contract verbonden had, u altijd als geneesheer te gebruiken.’

‘O neen, mijnheer, gij zijt volkomen vrij een anderen dokter te laten halen, en mij het huis te verbieden, maar ik mag toch vragen, wat ik misdreven heb. Men zendt zijn dokter niet weg, en breekt niet met een vriend, zonder geldige redenen van die handelwijze te kunnen opgeven.’

‘Zeer juist, mijnheer.’

‘Welnu mijnheer, wees zoo goed mij te zeggen, wat ge tegen mij hebt, opdat ik mij, zoo mogelijk, verdedige.’

‘Welnu dan, dokter, uw gedrag is van dien aard, dat ik voortaan liever van uwe bezoeken zou verschoond blijven.’

‘Mijn gedrag, mijnheer? Verklaar u nader!’

‘Gij schijnt te vergeten, dat ge hier in mijn huis zijt, en dat niets u het recht geeft, hier te kommandeeren.’

Nu, toen werd ik ook boos, en zeg op alles behalve

deemoedigen toon: ‘In dit huis of in een ander, dat doet er niets toe; ik laat mij nergens en door niemand van wangedrag betichten. Nog eens dus, mijnheer; ik eisch, dat ge niet met algemeene, vage woorden, maar rond en eerlijk zegt, waarvan ik beschuldigd of belasterd word.’

‘Dokter Hessels, uw gedrag bevalt mij niet. Niemand heeft u beschuldigd. Maar ik zelf, ik vind in u, bij nadere kennismaking, den man niet, dien ik gaarne als huisvriend of als geneesheer ten mijnent ontvang. Misschien denken vele menschen er anders over, maar ik heb mijn eigen opinie, en ben niemand rekenschap schuldig van mijn ideën, of van de manier, waarop ik, volgens mijne denkbeelden, moet handelen. En nu, mijnheer, mijn bezigheden roepen mij, en ik moet u dus verzoeken, afscheid te nemen.’

Daarmee kon ik toen opstappen.

Het spreekt van zelf, dat hier wat achter schuilt. Dat de notaris niet erg ingenomen zou zijn met een schoonzoon als de ondergeteekende, had ik reeds lang vermoed. Ik ben hem niet voornaam genoeg, zijne dochter is te goed voor een eenvoudigen boerendokter. Maar dat hij nu met zulke malle praatjes zou aankomen over mijn gedrag, en dat hij een anderen dokter zou gaan halen, dat was al te bont. Stellig heeft deze of gene mij belasterd, ik moet weten wat ik er aan heb, maar dat ik het zeer onaangenaam vind behoef ik zeker niet te zeggen.

Wat de zaak van Jan Stakkers betreft, waarnaar ge met zooveel belangstelling hebt gevraagd, zij blijft nog i n s t a t u q u o . Jan is nog voortvluchtig, niemand weet waar hij is, maar een bevel tot zijne inhechtenisneming wordt niet uit-

ge vaardigd. De burgemeester Schellinga blijft er bij, dat hij de zaak niet ernstig kan opnemen, daar de heer Stuifhemel klaarblijkelijk niet recht bij zijn zinnen is, en althans, wat dien moordaanslag betreft; aan monomanie lijdt. Naar ik verneem, vertrekt Stuifhemel overmorgen, dus daags na het fameuse diner. Ik zie hem met eenige bezorgdheid vertrekken, want hij heeft mij gisteren gezegd, dat hij van den Geuzenburg regelrecht naar het huis van den officier van justitie zal gaan. Als hij dat voornemen volbrengt, dan komen de poppen aan het dansen. Daarom wou ik wel, dat ik kans zag vriend Stuifhemel van dat plan af te brengen. Ik heb er wel eens over gedacht, of het niet best zou zijn, dat ik zelf eens met dat manneke over de zaak ging praten, en hem zocht te bewegen zijne aanklacht in te trekken. Daar is inderdaad het een en ander, dat mij hoop geeft hem tot mijn gevoelen te kunnen overhalen. Wanneer ik namelijk hem eens duidelijk voorstel, hoe de menschen hem beet genomen hebben, en hoe alle die bijzonderheden publiek zullen worden, ten dage als de rechter alles gaat onderzoeken, en hij, Stuifhemel, dan de r i s é zal worden van Nederland, de held der straatdeuntjes, wiens beeltenis straks met levendige verven op een zeiltje staat geschilderd, en wiens liefdes avonturen op alle kermissen zullen bezongen worden; als ik hem dat alles voorhoud, ja, dan zal hij waarschijnlijk wel afzien van zijn plan om den moordenaar verder te vervolgen. Maar dan zou ik hem alles moeten vertellen, en mijn geheim en dat van Andries Kok moeten verraden, en zoo risqueeren wij, dat die snuiter zegt: Laten de menschen mij uitlachen, maar ik zal al die schan-

dalen aan het licht brengen, en dan zal het hier wezen: R i r a b i e n q u i r i r a l e d e r n i e r. Dus daar durf ik niet mee aan te komen, maar ik gaf wat moois, als ik er iets op kon vinden, om Stuifhemel te beletten naar den officier van justitie te gaan.

En nu ga ik dezen eindigen. Het zal mij eens verwonderen, of Marie morgen ook op het diner is. Ik schrijf u daarover wel nader. Na groete enz.

t.t.

HESSELS.

XXII.
Opgehangen.

Grietje Kok was evenmin bijgeloovig als tante Titia, maar zij was daarom toch niet ongevoelig, en kon zich, evenmin als onze waardige tante, zoo maar dadelijk over alle dingen heenzetten. Terwijl haar Jan boven op zijn zoldertje zat, droomde zij des nachts, dat hij daar gevonden werd en door soldaten weggesleept. O, het was zoo'n vreeselijke droom! Ze zag het schavot opgericht, en haar Jan werd met geweld daarheen gevoerd, want hij moest opgehangen worden. En zij zelve, zij moest dat aanzien, en Jan zag haar ook, en wenkte haar met de hand ten afscheid, en toen werd ze gelukkig wakker.

Doch nog lang bleef haar dat vreeselijk nachtgezicht bij, ja, zij was er den geheelen dag zenuwachtig van. Want, ze wist wel, droomen waren nu geen voorteekens meer, maar deze droom kon toch zoo gemakkelijk een voorteeken worden.

Tegen den middag kwam dokter Hessels, en zijne komst was een gelukkige afleiding, te meer daar hij kwam voldoen aan een vroeger gedane belofte, en zijn portret bracht. Zoodra de dokter vertrokken was, zette Grietje zich aan het werk, om het portret in een lijstje te zetten, hetwelk zij tot dat doel reeds voor een paar weken gekocht had.

Hiermee gereed wilde zij ook dadelijk het schilderijtje aan den wand hangen. Daar zij dit echter liever niet aan een lompen spijker wilde doen, wendde zij zich tot haren vader met de vraag, of hij nog niet een koperen krammetje had.

'Een koperen krammetje?' zei Andries, 'en wat wou je daarmee doen, Griet?'

'Och, ik wou den dokter graag ophangen.'

'Wat zeg je? wou jij den dokter ophangen?' riep Andries lachende. 'Nu, dat is ook wat liefs! Wil jij je goede vrinden zoo maar opgehangen zien?'

Grietje ontroerde hevig bij die woorden, zij verbleekte, begon te beven, en stamelde: 'Och vader! hoe kun je zoo iets zeggen?'

'Maar kind!' riep Andries, wien de aandoening van Grietje niet ontging, 'je schrikt tegenwoordig ook overal van, men kan haast niets zeggen, geen grapje maken, of je wordt er zenuwachtig van! Wees toch niet zoo kinderachtig!'

‘Och ja, ik weet het wel, het is laf van mij,’ verzekerde Grietje, ‘maar ik ben tegenwoordig ook zoo naar. Er kan niets wezen, of ik raak dadelijk zoo vreeselijk van streek.’

En zoo sprekende begon het lieve kind bitter te schreien, zoodat Andries er verlegen mee werd. Onze veldwachter was echter verstandig genoeg, om te begrijpen, dat hij het meisje eerst maar een poosje moest laten huilen, en dan beproeven haar de noodige afleiding te bezorgen. Derhalve wachtte hij eerst een poosje, en vroeg toen heel vriendelijk: ‘Je woudt graag een koperen krammetje hebben niet waar? Kom, dan zal ik eens beproeven er nog een te vinden, ik geloof, dat ik er nog een paar heb.’ Zoo sprekende ging Andries snuffelen in de kast, en toen hij daar niet vond wat hij zocht, mompelde hij bij zich zelven: wacht, nu weet ik al, waar die dingen zullen liggen. Ik heb ze zeker gelegd in dat bakje met spijkers en vischhaken en ander gesnor, hetwelk ergens op het zoldertje van de turfschuur moet staan. Nauwelijks had Grietje deze woorden gehoord, of ze riep gejaagd: ‘O neen, neen, ik heb geen krammetje noodig, het kan heel best aan een gewoon spijkertje hangen.’

‘Nu ja,’ zei de vader, ‘maar zoo'n krammetje is toch mooier en netter, ik zal er eens even naar zoeken.’

‘Doe dat toch niet,’ riep Grietje nu smeekend, ‘neen vader, neen, ik wil het niet hebben, gij moogt daar geen moeite voor doen....’

De vader zag zijn kind met pijnlijke verbazing aan. Die verwilderde blik, die angst, die uit heel haar wezen sprak, waren zoo onverklaarbaar, dat hij zich wezenlijk ongerust begon te maken.

‘Maar Grietjelief, kind, hoe heb ik het toch met je? Je kijkt mij aan, alsof ik die spijkertjes met levensgevaar van den bodem der zee wil halen. Ga toch zitten, en wees kalm!’

‘Nu ja,’ zei Grietje, ‘maar ik dacht.... zie je, ik meende.... dat je voor zoo'n kleinigheid geen moeite behoeft te doen.... Ik zal toch ook liever het portret van den dokter maar niet ophangen.’

‘Zooals je wilt,’ zei Andries schouderophalend. ‘Wat drommel,’ bromde hij voor zich zelven, ‘wat is het toch raar met die kleine meid! Men zou tusschenbeiden vreezen, dat ze van haar verstand beroofd is.’

Grietje was weer gaan zitten, en had haar naaiwerk opgevat, maar toen haar vader een oogenblik daarna opstond, en de kamer verliet, bekroop haar de vrees, dat hij toch naar het zoldertje zou gaan. Die vrees klom ten top, toen zij de deur van het schuurtje hoorde kraken. Nu kon ze het niet langer in de kamer uithouden. Ze vliegt op van haren stoel, rukt de deur open, en snelt naar buiten. In de schuur vindt ze haren vader, die juist den ladder op zou klimmen en naar het zoldertje gaan.

‘Vader!.... vader!’.... roept ze in vertwijfeling, terwijl zij den goeden Andries krampachtig bij den arm vatte, - ‘vader! ga toch niet naar dat zoldertje, och, ik bid, ik smeek het u, doe dat toch niet!....’

‘Goede Hemel! Grietje! wat mankeert er van middag toch aan? Ge maakt u zelven zoodoende ziek en uw vader meteen.’

‘Och lieve vader! och, ik kan het niet helpen!’

‘Maar wat wil je dan toch, kindlief?.... ik begrijp er waarlijk niets van!’

‘Kom Andries!’ zegt de moeder, die nu daar ook bij gekomen is, en natuurlijk ook in groote spanning verkeert, ‘kom, ga maar mee naar de kamer, dan zullen wij je daar alles vertellen.’

‘Wat vertellen?’ zegt Andries, terwijl hij half onwillig zich mee laat tronen naar de kamer. Daar wierp Grietje zich schreiend en snikkend om den hals van haren vader en roept: ‘Och, heb medelijden,.... om Gods wil, vader! doe hem geen kwaad, ik zou het besterven!....’

‘Maar spreek dan toch, wat wilt ge?’ riep Andries half radeloos, ‘ge maakt mij gek met uw schreien en bidden en kermen.’

‘Ja,’ zegt de moeder, ‘we moeten eerst vertellen wat er gebeurd is, want vader kan er op zoo'n manier niets van begrijpen. Je moet weten, Andries,’ vervolgt zij, ‘dat daar in het schuurtje, op den zolder....’

‘Nu, wat dan?’ zegt Andries.

‘Daar zit.... daar zit Jan Stakkers!’

‘Wat zeg je?’ roept de veldwachter, ‘Jan Stakkers? hier op het zoldertje?’

‘Ja vader, ja,’ roept Grietje en werpt zich op de knieën, ‘ja, Jan Stakkers zit daar, maar ge zult hem immers niet gevangen nemen? Neen! neen! want dat zou uw Grietje niet overleven.’

‘Maar mijn God, kind! wat moet ik hiervan denken?’

‘Och, ik zal alles verhalen; het is door mij, dat Jan zoo ongelukkig geworden is.’

Hierop begon Grietje haren vader een verhaal te doen van het gebeurde. Daar echter dit verhaal telkens afgebroken werd, nu eens door uitroepingen en verzuchtingen van Grietje zelf, dan door bijvoegsels harer moeder, duurde het geruimen tijd, eer vriend Kok de ware toedracht der zaak begon te begrijpen. Toen hij eindelijk eenigszins op de hoogte gekomen was, en Grietje juist weer met hartsstochtelijke woorden voor het leven van haren minnaar was beginnen te bidden, daar wordt de kamerdeur geopend, en Jan Stakkers zelf staat op den drempel.

De gevangene toch had op zijn zoldertje straks genoeg gehoord, om te kunnen vermoeden, dat hij in zijn schuilplaats niet volkomen meer veilig was. Eerst had hij er over gedacht verder te vluchten, maar bij eenig nadenken had hij het beter geoordeeld zich maar op genade of ongenade over te geven.

En nu deed Jan op zijn beurt een uitvoerig verhaal van alles wat hij met Stuifhemel beleefd, en door hem om Grietjes wille geleden had. Vader Kok hoorde alle die verhalen niet zonder aandoening, en eindigde met de verzekering, dat hij niets liever wilde dan Jan voor vervolging en straf te bewaren.

‘En,’ zei Grietje, terwijl zij haars vaders handen greep, ‘zou er hoop bestaan, dat Jan nog vrij komt?’

‘Hopeloos staat de zaak althans niet,’ antwoordde de veldwachter. ‘Het best zal zijn, dat Jan nu van avond maar naar zijn moeder gaat, en zich zooveel mogelijk stilletjes te huis houdt. En wat ge vooral niet moet vergeten is dit: dat ge met niemand ter wereld, nu of ooit, over de-

ze historie moogt spreken. Ik zal inmiddels zien, wat ik voor u doen kan, om u voor alle verdere vervolgingen te vrijwaren. Maar de zaak is en blijft hoogst moeilijk.'

'Doe uw best maar, lieve vader,' smeekte Grietje, 'God zal zeker uwe pogingen zegenen, want Jan heeft toch geen gevangenis verdiend.'

Nog dienzelfden avond toog Andries naar den dokter, om dezen op de hoogte van het geval te brengen. Gelijk zich denken laat, was Hessels niet weinig verrast, toen hij de mededeelingen van Andries Kok gehoord had. Ook Hessels was van meening, dat er al het mogelijke gedaan moest worden, om te zorgen dat de zaak gesust werd.

XXIII.
Tante Titia trekt zich de zaken aan.

Op verzoek zijner dochter ging de heer Blankhart naar den burgemeester om voor de uitnoodiging tot het diner te bedanken. Daar Blankhart het minder wenschelijk oordeelde, de ware toedracht der zaak te verhalen, gaf hij voor, dat Marie tegenwoordig zich niet recht wel gevoelde, en dus bezwaar maakte om uit te gaan. De heer en mevrouw Schellinga betuigden luide en herhaaldelijk hun leedwezen, want beiden hielden veel van Marie. Ze boden zelfs aan, het meisje met hun rijtuig te laten halen en brengen,

doch ze konden den notaris niet bewegen op zijn besluit terug te komen.

‘Nu,’ zei mevrouw, ‘dan moeten we ons schikken; maar hoe komt het toch, dat ge een anderen dokter hebt gehaald? Wij hebben dat met bevreemding en groot leedwezen vernomen, want Hessels is zulk een geschikte flinke man.’

‘Dat is wel mogelijk mevrouw,’ antwoordde Blankhart, ‘dat Hessels in uw smaak valt, maar wat mij betreft, hij bevalt mij op den duur niet.’

‘Maar wat hebt ge dan toch tegen hem, notaris?’

‘Och! dat kan ik u alles zoo niet uitleggen, maar genoeg, ik heb redenen, dat ik liever van dokter Kroon gediend wil zijn. Dat zijn dingen, die ieder voor zich zelf moet weten,’ voegde hij er eenigszins scherp bij, en begon toen dadelijk over andere zaken te spreken.

Tante Titia had zich niet in het gesprek gemengd, maar, gewoon om voor anderen te leven, en belang te stellen in het geluk harer medemenschen, dacht zij met smart aan den goeden dokter Hessels, en gevoelde te meer medelijden met hem, daar zij wel eens vernomen had, hoe de dokter werk van Marie maakte. Onwillekeurig bracht zij nu het een en ander met elkander in verband: Hessels' líefde, zijne verwijdering uit Blankharts huis, en nu ook het onverwacht bedanken van Marie voor het diner op den Geuzenburg.

Na eenig beraad besloot zij Marie eens te gaan bezoeken, niet om het lieve meisje uit te vragen, of zich te bemoeien met hare zaken, maar om haar zoo noodig te troosten en op te wekken. Een hartelijke toespraak toch zou

daar wel in alle geval op haar plaats zijn, daar Marie immers niet wel was. In het middaguur wandelde dus tante Titia naar het huis van den notaris. Dat ze er welkom was behoeft ternauwernood vermelding, want de goede ziel was overal en altijd welkom. Op het bleeke gelaat van Marie kwam een blijde glimlach, toen zij Titia zag binnenkomen. ‘Kom,’ riep ze, en greep beide handen harer bezoekster, ‘kom, daar doet ge goed aan, lieve jufvrouw, dat ge mij eens komt opzoeken.’

‘Ik hoorde van uwen vader, dat ge niet wel waart, en dus wilde in u gaarne eens toespreken. Zeg, lieve Marie, wat mankeert er toch aan?’

Marie sprak eerst over haar hoofdpijn, verzekerde dat ze zware kou gevat had, maar, al pratende, gevoelde het lieve meisje behoefte het hart eens uit te storten. Een moeder had ze niet meer, aan wier borst ze kon uitschreien, en toch, ze had behoefte om eens te zeggen, wat haar zoo zwaar op de ziel woog. Geen wonder, dat ze Titia tot haar vertrouwde maakte, daar deze immers zoo gevoelig en deelnemend, zoo verstandig en zoo vroom was. Eenmaal aan het vertellen, ja, toen moest er ook alles uit, en zij verhaalde dus, hoe haar vader altijd tegen een engagement met Hessels geweest was, maar verzweeg ook niet, hoe haar hoop en haar vertrouwen zoo vreeselijk geschokt, ja vernietigd waren, toen Hessels in zulk een verdacht gezelschap was aangetroffen. Die laatste mededeeling vooral wekte in hooge mate de belangstelling en verbazing van Titia. ‘Hoor eens,’ riep zij op den toon der innigste overtuiging, ‘hier schuilt een misverstand; uw vader moet zich vergist hebben. Het

verhaal van die ontmoeting daar onder de Kloosterbrug klinkt mij al te apocrief.'

Titia bleef nog een poosje bij Marie praten, en raadde haar bij het afscheid nemen om toch vooral kalm te blijven en den moed niet verloren te geven. Marie beloofde, dat zij dezen raad zou opvolgen. 'O,' riep zij uit, 'ik gevoel mij nu reeds veel beter, nadat ik eens met u gepraat heb, en bedank u duizendmaal voor uwe vriendelijkheid en belangstelling.'

Naar den Geuzenburg terugkeerende, ontmoette tante Titia dokter Hessels. O, hoe gaarne zou ze dadelijk met hem eens over de zaak gesproken hebben! Doch Marie had haar daartoe volstrekt geen vrijheid gegeven, en op eigen gezag durfde zij zich niet rechtstreeks met de zaak bemoeien. Wat men echter niet rechtstreeks durft te doen, beproeft men dikwijls zijdelings te bewerken, en zoo bracht ook onze tante al spoedig het gesprek op die vreemde historie van sinjeur Stuifhemel, die daar bij de Kloosterbrug in het water gevallen was. Daar zij wist, hoe Hessels in zooverre daarbij te pas gekomen was, dat de drenkeling in zijn huis verpleegd was, vroeg zij op den natuurlijksten toon ter wereld: 'Gij waart zelf kort te voren ook nog de Kloosterbrug gepasseerd niet waar?'

'Ja, ja, dat is te zeggen..... Ja, ik ben 's avonds daar langs gekomen, maar dat was veel vroeger.'

'Juist, ik meen gehoord te hebben,' zei tante, 'dat ge dien avond nog onder de Kloosterbrug geschuild hebt voor den regen.' Zij keek bij deze woorden, die ze vriendelijk

genoeg uitsprak, den dokter zeer scherp in de oogen, en zag, hoe hij ontstelde en van kleur verschoot.

‘Geschuild.... Onder de brug?’ riep Hessels met eenige verheffing van stem, en keek nu op zijne beurt de jufvrouw Huidewinkel scherp in de oogen, ‘hoe komt ge daar bij?’

‘Mijn lieve dokter! is dat dan zoo vreeselijk, wat ik daar zeg? Ge antwoordt mij op een toon, en kijkt mij aan, alsof het een zonde was, wanneer men een schuilplaats ging zoeken voor den regen. Ik meende gehoord te hebben dat ge onder die brug waart, maar ik kan verkeerd verstaan hebben. Ziet ge, met zoo'n geval als dat van Stuifhemel, dan vertelt de een dit en de ander dat, en zoo meen ik ook gehoord te hebben, dat de dokter 's avonds met een vrouw dien weg langs gekomen was, en onder de Kloosterbrug een oogenblik geschuild had.’

Bij die woorden: ‘met een vrouw,’ verloor dokter Hessels nog meer zijn kalmte en zijn stem beefde, toen hij op den weg staan bleef en vroeg: ‘Maar hoe komt ge toch aan die verhalen jufvrouw?’

‘Mijn waarde dokter! ik begrijp niet, hoe ge u daarover boos kunt maken.’

‘Boos ben ik niet, maar..... maar..... maar ik ben verrast..... ik weet niet, wat ik er van denken moet!’

‘Waarvan?’ vroeg Titia.

‘Hoor eens jufvrouw!’ zei Hessels na eenige aarzeling, ‘ik wil openhartig zijn, en zal zonder terughouding met u spreken, daar ik u genoegzaam ken, om te weten, dat gij geen misbruik van mijn vertrouwen zult maken, terwijl ik

hoop, dat ge dan op uwe beurt mij ook de noodige verklaring zult geven.'

Hierop verhaalde Hessels haarklein, welke grap hij, met medewerking van den veldwachter Kok, 's avonds vertoond had. Gelukkig dat de groote laan, die naar den Geuzenburg leidt, zeer stil en eenzaam is, zoodat onze tante luide hare verbazing kon lucht geven, en beurtelings dorst lachen, en ach! en wee! roepen, zonder vrees daarbij beluisterd te worden. Was hare verrassing reeds groot bij de mededeelingen van den dokter, Hessels op zijne beurt geraakte haast buiten zich zelven, toen hij vernam, hoe notaris Blankhart tegelijkertijd onder de brug geweest was, en hem beluisterd had, toen hij met zijn zonderlinge dame daar gepraat en gelachen had. Onverwijld wilde hij den heer Blankhart gaan opzoeken, ten einde hem de noodige verklaringen te geven, doch tante Titia raadde hem aan, de zaak toch vooral met de noodige bedaardheid te behartigen, daar Blankhart een man was, met wien men niet zoo heel gemakkelijk over de dingen kon praten, en nu in de gegeven omstandigheden moeilijk te genaken zou zijn. 'Nu ja,' zei de dokter, 'ik wil ook niet overijld te werk gaan, maar ge zult mij toch niet kwalijk nemen, dat ik mij ga haasten, ten einde mij zelf tegenover den heer Blankhart te rechtvaardigen.'

'Jawel mijn vriend!' zei Titia, 'maar dat zal zoo gemakkelijk niet gaan, want de notaris zal weigeren u te hooren, hij zal u belet geven, en mocht hij u eindelijk ontvangen en gehoor verleenen, dan zal hij u niet gelooven.'

'Dat is te zeggen, ik zal hem dwingen....'

‘Dwingen? Mijn waarde dokter, wat ik u bidden mag, houd u toch bedaard, gij zoudt alles door uw drift bederven. Zie eens, uw zaak staat nu zoo goed, en daar ben ik zelf innig blij mee, maar toon nu, dat ge geen kind meer zijt, en oefen ten minste een paar dagen geduld; wacht een goede gelegenheid af, om met te meer zekerheid een goeden slag te kunnen slaan.’

‘Ik geloof, dat ge gelijk hebt jufvrouw! ik zal verstandig zijn.’

Hierop nam dokter Hessels afscheid, en drukte tantes hand met zooveel opgewondenheid, dat ze een klein gilletje van pijn niet kon onderdrukken. Bij dien pijnlijken kreet riep Hessels uit: ‘Och vergeef mij, dat ik u zeer deed, het was mijn bedoeling alleen u mijne dankbaarheid te betuigen! Geen beschermengel bewees grooter dienst aan zijnen gunsteling dan gij bewezen hebt aan mij.... en aan Marie!’

XXIV.
Het diner.

Men heeft beweerd dat de kinderen der menschen zich het voordeeligst voordoen, als zij gaan middagmalen. Of zij ook zoo gunstig zich voordoen, als zij gaan dineeren, is iets anders, want dineeren en middagmalen is lang niet hetzelfde. Daar zijn voorbeelden van lieden, die diners alleraangenaamst vinden, maar ook die voorstanders zullen daarom aan zulk

eenen disch zich juist niet van de beste zijde doen kennen, daar zij gemeenlijk onder de soep te stijf, en aan het dessert te los zullen wezen.

Nu blijft echter waar, dat voor buitenlui een diner nog weer heel iets anders is als voor stedelingen. Ik mag ten minste de verzekering geven, dat de gasten van mijnheer en mevrouw Schellinga, die tegen drie uren, bijna allen te gelijk, op den Geuzenburg arriveerden, recht tevreden en vergenoegd waren; genoegzaam op hun gemak, om niet stijf te wezen, en toch ook weer genoegzaam doordrongen van het bewustzijn, dat men hier op een kasteel en in het huis van een burgemeester was, om althans vooreerst voor te groote losheid bewaard te blijven. Een slechts was er op den Geuzenburg, die lang niet op zijn gemak was, en dat was de heer Schellinga zelf. De man was verlegen, gejaagd, en zoo weinig op zijn dreef, dat hij ternauwernood zijn gasten te woord stond.

Juist liep de gastheer weer in den gang, toen de achterdeur geopend werd, en dokter Hessels binnentrad. Hessels bemerkte dadelijk, dat er iets aan mankeerde, en deelnemend vroeg hij dus: ‘Hoe is 't, burgemeester, niet lekker?’

‘Neen dokter, ik zit vreeselijk in de klem; ik gaf vijftig gulden aan de armen, als ik mij met fatsoen er door geklaard had. Het is een fatale historie!’

‘Wat is het dan?’ vroeg Hessels.

‘Wat er is? Wel, ik krijg daar net een briefje van mijn collega uit Laterveer, die mij schrijft, dat het hem onmogelijk zal zijn te komen.’

‘Dat is zeker heel jammer, mijnheer,’ antwoordde de dokter, ‘maar ik begrijp....’

‘Je zult zeggen, wij kunnen ons zonder dien man wel redden. O ja zeker, maar daar zit het hem niet. Maar nu deze persoon niet komt, zullen wij met dertien aan tafel zitten, en je begrijpt, dat kan niet. De meeste gasten zouden er misschien niemendal in vinden, maar tante Titia des te meer. Zij zou een beroerte krijgen, als zij de gasten ging tellen, en ontdekte dat wij dertien sterk waren, en een onzer zich dus ter dood had voor te bereiden. Lag nu dit oude kraaiennest maar niet zoo afgelegen, dan konden we bij de naaste buren wel een N^0. 14 opscharrelen, al was het maar een kind, maar wij liggen hier een half uur van het dorp. Ik zou in verzoeking kunnen komen, dien gek nog de deur uit te smijten, voor wij aan tafel gaan, maar dat zou ook zoo'n sensatie maken.... 't is een wanhopige historie!’

Een oogenblik dacht onze goede Hessels er over zich op te offeren, en huiswaarts te keeren. Hij toch, hij kon als dokter lichtelijk voorwenden onverwacht bij een zieke geroepen te zijn, en zijn wegblijven zou dus geen opzien baren. Maar dan zou hij Marie niet zien en spreken, en dat was haast te veel gevergd. Daar Hessels evenwel niet zelfzuchtig was, besloot hij eigen genot ditmaal niet in rekening te brengen, en reeds had hij de verklaring op de lippen, dat hij bereid was henen te gaan, toen de gedachte hem door de ziel schoot, of soms zijn vriend Kok ook de brenger van dat briefje had kunnen zijn, en zoo ja, of die soms ook weer te vinden was. Hij vroeg dus: ‘Met uw verlof, mijn-

heer Schellinga, heeft de veldwachter van Laterveer u dien brief gebracht?'

'Ja, Andries zit nog in de keuken,' luidde het antwoord. 'De kerel had zoo hard geloopen, dat hij hier aankwam, hijgende en dampende als een oud postpaard. Onze Titia, die dadelijk altijd medelijden krijgt, stelde voor, hem een poosje te doen uitrusten en hem een hartsterking te geven. En nu zit hij daar nog in de keuken met een glas bier.'

'Wat? Is Andries hier nog in huis? Dan was er misschien nog wel iets op te vinden, om u uit den brand te helpen.'

'Wat dan? Je woudt toch den veldwachter niet aan onze tafel doen plaats nemen?'

'Niet als veldwachter, dat zou niet gaan, maar toch geloof ik, dat het Andries moet zijn, die, op de eene of andere wijze, hier hulp moet brengen. Gij weet toch, mijnheer Schellinga, hoe de veldwachter van Laterveer met recht een duizendkunstenaar mag genoemd worden: die oude acteur kan zeer goed als vreemdeling aan uwe tafel verschijnen, zonder dat er iemand is, die ook maar van verre vermoedt, dat hij hier Andries Kok voorheeft. Hoe zou je het vinden, mijnheer Schellinga, als ik van middag eens meenam den graaf van Kottenbrok, onzen gezant aan het Deensche hof? Of zoudt ge liever een beroemden letterkundige hier zien, b. v. Emile Souvestre of Lamartine? Dat was misschien nog het beste, dat wij een Fransche celebriteit er van maakten, want onze veldwachter kan ook zoo mooi Fransch praten.'

'Dokter, ik bewonder uw vindingrijken geest, maar ik

wou, dat gij ook eens iets bedacht; dat uitvoerbaar was. Want wat gij daar nu zegt, is zeker alleraardigst, maar wij komen er geen stap verder mee.'

'Jawel burgemeester, mijn idée is zoo gek niet; je zult eens zien, hoe netjes en goed vriend Kok zoo'n zaakje vertoonen zal.'

''t Is te gek: wat zullen de menschen zeggen, als zij het later hooren, hoe ik hen getrakteerd heb op het gezelschap van een brigadier der rijksveldwacht?'

'Later hooren? Ze hooren het nooit: ik wil niet dat zij het hooren. Niemand, die er iets van merkt, want Kok is zulk een knap acteur, en verstaat zijn wereld zoo goed; hij zou als koning, of als prins aan uwe tafel kunnen komen, en wezenlijk vorstelijke manieren hebben, dat beloof ik je.'

'Nu, ik dank voor die manieren.'

'Zeg dat niet, burgemeester; waarlijk, ge moet de zaak zoo ver niet weggooien, ik neem alles voor mijn verantwoording. De vreemde letterkundige wordt door mij geïntroduceerd. Gij roept straks de gasten aan tafel, en begint het heuglijk nieuws te verhalen, hoe dokter Hessels er geweest is en verlof gevraagd heeft zijnen vriend uit Parijs, die onverwacht overgekomen is, straks aan tafel mede te brengen. Inmiddels rijd ik v e n t r e à t e r r e met de tilbury naar huis. Ik neem den veldwachter mee, en geef hem onderweg de noodige instructiën. Thuis gekomen, zal ik hem een behoorlijk toilet geven. Ik heb nog een pruik en een paar groote knevels uit den tijd mijner maskerade, en met behulp van een smeerseltje en een watertje wordt onze

oude komediant zoo totaal onkenbaar dat zijn eigen vrouw hem zou negeeren.'

'Nu, als je absoluut wilt, ga dan je gang,' zei de burgemeester, 'maar ik zeg nog eens: het is een zeer gewaagd spel, en als er iets van komt, schuif ik alle verantantwoording op u.'

'Goed, ik durf er wel op aan. Maar laat ons nu nog afspreken, welken beroemden persoon ik straks zal meenemen. Wat dunkt u van Xavier de Montepin?'

'Neen, neen, dat is een barbaarsche naam. Ik zie niet in, waarom het juist een Franschman moet wezen.'

'O ja, een Franschman moet het zijn, omdat mijn vriend Andries een mondvol Fransch kan praten, en de heeren en dames, als zij dat Fransch hooren, te minder aan onzen brigadier uit Laterveer denken.'

'Goed, maar dan zou ik onder verbetering zeggen: laat ons den naam laten zooals hij is. Stel uwen vriend voor, als Monsieur de Kock.'

'Ge meent toch niet Paul de Kock?'

'Waarom niet, dan vergist ge u alleen in den voornaam.'

'Jawel burgemeester, maar ge begrijpt, als de dames merken, dat ik daar met Paul de Kock aankom, dan zullen zij meenen, dat zij kuischheidshalve een appelflauwte moeten krijgen of andere standjes maken. Neen, maar weet ge, wat mij daar in den zin komt? Ik heb dezer dagen een portret gezien van Alexander Dumas. Op mijn woord, onze Andries gelijkt wel wat op dien beroemden romanschrijver. Ik breng dus straks mede: den beroemden schrijver Alexander Dumas.'

‘A la bonne heure,’ zei de burgemeester, ‘maar het blijft een rare historie.’

‘Geloof mij, het zal u meevallen,’ verzekerde Hessels. ‘Doch laat ons hier niet langer staan praten. Ik ga dus mijn gang, en kom zoo spoedig mogelijk met mijnen vriend terug. Gij kunt inmiddels vast aan tafel gaan, en de soep laten ronddienen, hetgeen de heer Dumas u te minder kwalijk zal nemen, daar hij 't met den heer Stuifhemel volkomen eens is, dat de lui hier te lande van soepkoken geen flauw idee hebben. Tot straks dus!’

Dokter Hessels ging nu naar de keuken, en zocht daar den veldwachter van Laterveer op, dien hij voor zijn plannen moest zoeken te winnen. Doch Andries weigerde naar den dokter te hooren. ‘Zoo'n klucht,’ zeide hij, ‘is misschien voor één keer goed, of liever ze is nooit goed te keuren. Een ezel stoot zich geen tweemaal aan den zelfden steen, en ik heb zooveel verdriet van die grap aan den Zanddijk dat ik mij aan een dergelijke vertooning voor de tweede maal niet waag.’

‘Maar ik wilde juist deze gelegenheid aangrijpen, om het kwaad te herstellen, dat buiten onze schuld, met die wandeling aan den Zanddijk in verband staat. Als Alexander Dumas toch zult gij tot stand kunnen brengen wat u als veldwachter totaal onmogelijk is, namelijk de redding van Jan Stakkers.’

‘Dat begrijp ik niet,’ verzekerde de veldwachter.

‘Ga dan maar mee in mijn tilburij, dan zal ik u die zaak onderweg volkomen duidelijk maken!’

Dokter Hessels scheen in de tilburij nog al welsprekend geweest te zijn, ten minste, toen de gasten van den burgemeester ongeveer een half uur aan tafel zaten, werd de deur van de eetzaal geopend, en dokter Hessels trad binnen, en stelde aan de verbaasde gasten den beroemden schrijver Alexander Dumas voor.

‘Ah monsieur Dumas,’ begon Schellinga, ‘je suis charmé de vous voir. L'honneur.... que.... que vous.... enfin, dat drommelsche Fransch verleert zoo gauw.’

‘O, geneer u niet,’ antwoordde Dumas. ‘spreek met mij gerust Hollandsch. Niet, dat uw Fransch niet zuiver en gemakkelijk zou zijn. O mon Dieu, non! Vous parlez le Français magnifique, parole d'honneur. Mais l'habitude vous manque, voyez vous? En daarom zullen we Hollandsch spreken. Ik spreek die taal met evenveel gemak als al de overige talen. Alle die vreemde talen heb ik geleerd in mijne gevangenis op het chateau d'If.’

‘Mijn hemel, mijnheer!’ riep Titia, ‘hebt u gevangen gezeten?’

‘Ah, mon Dieu, oni, zooals ik de eer had u te zeggen.’

‘Chateau d'If,’ riep kapitein Knor: ‘was daar de graaf de Monte-Cristo ook niet opgesloten?’

‘De graaf de Monte-Cristo, dat ben ik zelf kapitein! dat is te zeggen: ik heb in dat werk een deel van mijn eigene levensgeschiedenis beschreven.’

‘Och grut, neen, maar dat is verschrikkelijk!’ riepen de

dames, en ook de heeren slaakten een kreet van verbazing. Alleen Stuifhemel riep luide:

'Wel hoor je dat nu pas? dat had ik lang geweten. Die historie van Monte Cristo ken ik op mijn duimpje, ik weet er alles van.'

'Zoo, zoo, mijnheer,' antwoordde Dumas, terwijl hij zich tot Stuifhemel wendde: 'Hebt u daar meer van gehoord?'

'Natuurlijk, mijnheer, natuurlijk!' riep Stuifhemel.

'O ja, mijn vriend,' haastte Hessels zich tot Dumas te zeggen: 'de heer Stuifhemel, een man van algemeene kennis.'

'Stuifhemel.... Stuifhemel....' zeide Dumas, terwijl hij zijne herinneringen trachtte te verlevendigen: 'mij dunkt, ik heb dien naam meer gehoord. Is het mogelijk, mijnheer, dat ik in Algerië van u heb hooren spreken?'

'In Algerië? De mogelijkheid zou kunnen bestaan. Evenwel relatiën heb ik er niet.'

'Stuifhemel.... U is immers wat men noemt: een professeur de danse; dansmeester, zooals men hier in Holland zegt?'

'Nu, stop eens een beetje!' riep Stuifhemel verontwaardigd, terwijl de dames zeer dubbelzinnig achter den zakdoek zaten te gniffelen.

Toen de notaris Blankhart aan den vreemden gast werd voorgesteld voegde de dokter er bij: 'U hebt dezer dagen mijn viend Dumas reeds ontmoet.'

'Ik?' riep de notaris, 'wel neen, ik heb nooit de eer gehad....

'Ha, mijnheer Blankhart heeft geen schuld, dat hij mij

niet herkent, want het was daar zoo dunker onder de Kloosterbrug'.....

'Onder de Kloosterbrug?' herhaalde de notaris.

'Ja zeker mijnheer Blankhart, hebt gij daar niet voor den regen geschuild? En hebt ge daar toen niet den dokter ontmoet, die nog een tweede persoon bij zich had?'

'Jawel maar..... die andere persoon.....

'Was een dame, zult gij zeggen, niet waar? Ha! ha! nu ik zal u dat later wel eens uitleggen, het was een kluchtige historie, dat is zeker!

'Daar begrijp ik niets van!' mompelde de notaris.

Toen het diner afgeloopen was, en de gasten waren opgestaan, en zich in groepjes verdeelden, wendde Dumas zich tot den heer Stuifhemel, en vroeg hem een oogenblik onder vier oogen te spreken.

'Wel mijn lieve man,' zei Stuifhemel, 'dat kan wel gebeuren, ga met mij naar mijn logeerkamer, als ge wilt. Het is nog niet zoo koud, of wij kunnen daar wel een oogenblik vertoeven, en ge zult het toch, hoop ik, zoo lang niet met mij maken, want ik verlang naar mijn partijtje quadrille.'

Op zijne kamer aangekomen bood Stuifhemel zijnen gast een stoel aan, en zei: 'Ge komt mij zeker raadplegen niet waar, over het een en ander, dat ge noodig zult hebben als bouwstoffen voor een nieuwen roman. Ja, ja, ik begrijp u wel: Uw stuk zal ditmaal in Holland spelen, en ge wenscht ingelicht te zijn omtrent sommige volksgebruiken en locale aangelegenheden. Ik ben volkomen tot uwen dienst.'

‘Verschoon mij mijnheer Stuifhemel, maar het is niet over een roman, dat ik u wilde raadplegen, maar over een zaak, die ons beiden evenzeer ter harte gaat. Het is over Jan Stakkers, dat ik kom spreken.’

‘Over Jan Stakkers? hoe is het mogelijk!’

‘Ik heb gehoord, mijnheer! dat gij voornemens zijt een aanklacht tegen dien jongeling in te dienen.’

‘Dat heb ik reeds gedaan, mijnheer Dumas, en morgen, bij mijne komst in de stad, ga ik onverwijld naar den officier van justitie.’

‘Ik wist, dat dit uw plan was, mijnheer, en het is juist daarom, dat ik u om een onderhoud verzocht heb, daar ik u van dit plan wilde afbrengen. Ik wilde u doen opmerken mijnheer Stuifhemel, hoe gevaarlijk het voor u zou zijn, wanneer die zaak van Stakkers eens gerechtelijk werd onderzocht.’

‘Gevaarlijk voor mij?’

‘Wel zeker mijnheer, want als de rechter onderzoek gaat doen, dan komt natuurlijk de vraag ter sprake: waarom Jan Stakkers zoo verbitterd op u was.’

‘Welnu mijnheer, ik heb den jongen nooit een stroo in den weg gelegd.’

‘Gij hebt hem veel verdriet gedaan mijnheer! Verleden Zondag middag hebt ge Grietje Kok op onbetamelijke wijze toegesproken, en wat nog veel erger is, ge hebt in de sociëteit aan sommige heeren dingen verhaald, even leugenachtig als boosaardig. En als ge nu bedenkt, dat Grietje Kok de geliefde is van Jan Stakkers, dan kunt ge u zijn woede verklaren. Zeker zal dit een en en ander hem niet genoeg-

zaam verontschuldigen bij den rechter, maar even zeker is het, dat op dien grond rechtsingang tegen u verleend zal worden.'

'Tegen mij?'

'Natuurlijk mijnheer! Gij wordt vervolgd wegens aanranding van dat jonge meisje, en wegens laster.

'Ho! ho! mijnheer! dat zal zoo'n vaart niet nemen, men kan dat alles wel verteld hebben; maar de bewijzen, de getuigen!'

'Spreekt gij over getuigen, mijnheer Stuifhemel? Ik beloof u, daar zal ik voor zorgen.'

'Gij?.... maar wie zijt ge dan, wat wilt ge?'

'Ik wil, dat ge beloven zult niet verder aan een vervolging van Jan Stakkers te denken, gij zijt nu q u i t t e en ofschoon o n z e rekening nog niet vereffend is, zal ik me ook voldaan achten, als ik uwe verklaring heb gehoord omtrent Jan Stakkers.'

'O n z e rekening zegt ge? Het wordt hoe langer hoe gekker!'

'Ja mijnheer! maar er zijn gekheden, waar een vader niet zoo licht over heen stapt. De man die hier voor u staat, mijnheer Stuifhemel, heeft meer dan éene zaak met u te vereffenen.'

'Gij spreekt in raadsels, wat heb ik met u te doen, wie zijt ge?'

'Zie mij aan mijnheer!' sprak de gewaande Dumas, en nam tegelijkertijd zijn pruik en knevels af, 'herkent ge mij nu?'

'Mijn God!' stamelde Stuifhemel, 'de veldwachter van Laterveer!'

‘Ja mijnheer! de vader van Grietje Kok, en laat ik er bijvoegen: de redder van uw leven! Ik was het mijnheer, die bij de Kloosterbrug u uit de diepte heb opgehaald. En nu nog eens: ge weet nu, met wien ge te doen hebt; belooft ge mij, dat ge de zaak van Jan Stakkers zult laten rusten?’

‘Ja, ja, ik zweer het u!’

.....

In de zaal teruggekeerd, wendde de heer Dumas zich tot den notaris, die juist in een levendig gesprek met tante Titia was gewikkeld. ‘Ik ben u nog rekenschap verschuldigd, mijnheer de notaris, zei hij, betreffende hetgeen ik daar straks zei over onze ontmoeting onder de Kloosterbrug. Wij hebben u toen niet gezien, maar ik hoorde later, dat wij daar gelijktijdig samen geweest zijn, ge zult mij toen waarschijnlijk voor een dame gehouden hebben.... Ha! ha! mijn costuum, en ook mijne spraak moesten u op dat vermoeden brengen.’

‘Wat zegt ge mijnheer?....

‘De zuivere waarheid, mijnheer Blankhart, en het zal mij geen moeite kosten u hiervan te overtuigen.’ En hierop dezelfde vrouwenstem weer nabootsende, waarmee hij onder de Kloosterbrug met den dokter had gesproken, fluisterde onze acteur: ‘Woordelijk herinner ik mij nog wat ik met mijnen welsprekenden aanbidder daar beredeneerd heb.’

‘Ja, ja,’ riep de heer Blankhart uit, ‘ik herken de stem.... maar hond mij ten goede, dat ik niet begrijp, wat ik hiervan denken moet.’

‘Als ge er voorloopig maar geen kwaad van denkt, mijn waarde heer notaris, dan zal onze dokter Hessels u bij gele-

genheid wel de noodige inlichtingen geven. Ik zou u zelf wel ophelderingen geven, maar de gelegenheid daarvoor is nu niet gunstig!'

Toen de gasten een oogenblik daarna zich verdeelden en aan de speeltafeltjes gingen plaats nemen, was Alexander Dumas verdwenen. De heer Schellinga verzekerde, dat er een telegram gekomen was, hetwelk den heer Dumas had doen besluiten onverwijld den Geuzenburg te verlaten. 'Bij zijn vertrek,' zei Schellinga, 'heeft echter de beroemde schrijver mij herhaaldelijk opgedragen, u allen zijn oprechten dank te betuigen voor uw alleraangenaamst bijzijn.'

Ofschoon de aanwezigen als uit éénen mond verklaarden, dat het hun ontzaglijk speet, niet langer het bijzijn van den grooten man te kunnen genieten, ging de avond toch verder recht aangenaam en genoegelijk voorbij. Alleen de heer Stuifhemel was niet recht op zijn dreef. Hij was niet knorrig of verdrietig, maar zóo stil, ja zóo bescheiden, dat de burgemeester haast begon te gelooven, dat hij toch niet altijd aan verstandsverbijstering leed, terwijl Mevrouw verklaarde, dat zij haast er toe zou komen, haren gast te noodigen nog eenige dagen te blijven. Dit gebeurde echter niet. Stuifhemel verliet den volgenden morgen den Geuzenburg. Kort voor het afscheid nemen wendde hij zich tot zijnen gastheer en diens echtgenoot, en zei: 'Nu had ik nog een ernstig en dringend verzoek!' Stuifhemel sprak die woorden uit met een zekere ontroering, het was alsof hij bedremmeld en verlegen was.

'Welnu, mijnheer Stuifhemel,' vroeg Mevrouw, 'wat hebt gij nog op uw hart?'

‘Het was over Jan Stakkers, dat ik wilde spreken,’ hernam Stuifhemel, ‘want mij is gebleken, dat die jongen eigenlijk geen schuld heeft. Hij was heel lomp en onbeleefd jegens mij, maar..... hij had daarvoor zijn reden. Neem hem dus, bid ik u, weer aan als uw knecht!’

‘Wel mijn vriend!’ riep de burgemeester, ‘daar hoor ik vreemd van op.’

‘Als het noodig mocht zijn, dat het edelmoedig verzoek van den heer Stuifhemel ondersteund worde, dan ben ik daartoe volkomen bereid,’ riep tante Titia met aandoening.

‘Ja, ja, gij hebt goed praten,’ zei Schellinga, ‘maar die jongen heeft zich schuldig gemaakt aan verregaande insubordinatie.’

‘Maar hij is daarvoor immers zoo zwaar gestraft!’ meende tante Titia.

‘En dan de aanslag op uw leven mijnheer Stuifhemel?’

‘O, laat ons daarvan niet verder spreken!’

‘A la bonne heure,’ zei de burgemeester.

‘Dus hij mag terugkomen?’ vroeg tante Titia, ‘als hij behoorlijk beterschap heeft beloofd?’

‘Ja,’ zei Mevrouw, ‘we zullen het nog eens probeeren!’

‘Ik dank u,’ zei Stuifhemel, en deed die dankbetuiging vergezeld gaan van een zenuwachtig handdrukje.

‘Mijn hemel!’ riep Schellinga, toen zijn gast een uurtje daarna vertrokken was, ‘wat was die man van morgen zonderling! Zoo gek heb ik hem nog nooit gezien! Heb jij er iets van begrepen Titia?’

‘Ik zal niet zeggen, dat ik alles begrepen heb,’ antwoordde onze goede tante, maar zooveel heb ik tot mijn blijd-

schap wel bemerkt, dat het betere hoogere beginsel ook in Stuifhemel niet geheel vernietigd is.'

Nog dien zelfden middag stapte Titia naar het huis van vrouw Stakkers om daar de blijde tijding mee te deelen dat nu alles in orde was. Bij hare gelukwensching voegde zij ook een ernstig woord om Jan te vermanen, opdat hij zich later niet meer door zijn drift zou laten meeslepen. De weduwe Stakkers schreide tranen van oprechte vreugde, en onze Jan verklaarde, dat Titia een engel uit den Hemel mocht heeten. Titia antwoordde niets, maar zooveel is zeker, dat geen engel reiner vreugde smaakte dan onze goede tante, toen ze de tranen had mogen drogen, en de rust en vreugde in het huis van haren evenmensch hersteld zag.

Niet verre van het huis van vrouw Stakkers kwam Titia den veldwachter van Laterveer tegen.

'Jufvrouw,' zei Andries, terwijl hij zijn pet afnam, 'U is, geloof ik, in de geheimen, niet waar? Ik meen wat onzen dokter betreft. Nu, dan moet ik u zeggen, dat er naar mijn idee iets goeds op handen is. Een uurtje geleden zag ik het wagentje van den notaris over den Zanddijk rijden. Dokter Hessels zat naast den notaris, en ze waren zóo fideel, zij redeneerden samen zóo vriendschappelijk, net als.....

'Net als gij over een paar jaren met Jan Stakkers zult praten, niet waar? Zeg, Kok, ik ben daar juist bij vrouw Stakkers geweest, om te zeggen, dat Jan van avond weer bij den burgemeester mag komen.'

‘Zoo, zoo.... dat 's best, dat die zaak weer in orde is. Wat mijn Grietje betreft, u begrijpt, jufvrouw, het kind is nog zoo jong.....

‘Nu ja, maar dat komt toch mettertijd ook in orde.’

‘Dat zal wel gaan!’ zei de veldwachter.